คู่มือหลักสูตร

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

สำนักพัฒนาทุนและองค์กรการเงินชุมชน
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

คู่มือหลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนหลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีเนื้อหาที่ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ตลอดจนมีความเหมาะสมสำหรับใช้เป็นคู่มือในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แก่คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีธรรมาภิบาล

กรมการพัฒนาชุมชนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและสมาชิก ตลอดจนผู้ที่สนใจสามารถใช้เป็นคู่มือแนวทางปฏิบัติงานและพัฒนากลุ่มของตนให้มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จต่อไป

กรมการพัฒนาชุมชน

มกราคม 2563

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

1. ความเป็นมาของโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 1
2. หลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 4
3. เนื้อหาประกอบหลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 6
4. เอกสารประกอบการเรียนหลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 18
5. เนื้อหาหมวดวิชาการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่ความเข้มแข็ง (วิชาบังคับ) 62
   - วิชาการประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล 63
   - วิชาการบริหารโครงการ บริหารสัญญา และบริหารหนี้ 81
   - วิชาการสร้างวินัยทางการเงินและการออมเชิงคุณภาพ 103
6. กรณีศึกษากิจกรรมเครือข่าย (ธุรกิจชุมชน) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 110

ความเป็นมาของโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กรมการพัฒนาชุมชนพิจารณาคัดเลือกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีการบริหารจัดการที่ดี มีความเข้มแข็งมีอาคารสถานที่เหมาะสม/ เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การเดินทางสะดวก มีกิจกรรมเครือข่าย (ธุรกิจชุมชน) คณะกรรมการมีความรู้และประสบการณ์ด้านบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยจัดตั้งขึ้นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2554 เดิมใช้ชื่อว่า “ศูนย์ศึกษาและพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” จัดตั้งภาคละ 1 แห่ง รวม 4 แห่ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 จัดตั้งเพิ่มภาคละ 1 แห่ง รวม 4 แห่ง และรวมทั้งประเทศ 8 แห่ง โดยได้เปลี่ยนชื่อเป็น **“โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต”**

แนวคิด

โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จัดตั้งขึ้นภายใต้แนวคิด “พี่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน” โดยเพิ่มบทบาทให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่บริหารจัดการดี มีความเข้มแข็ง ทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแก่คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีการบริหารจัดการยังไม่เข้มแข็ง และให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการระหว่างคณะกรรมการ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อนำองค์ความรู้ หรือประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของตนเองให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีสถานที่สำหรับการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
3. เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ที่ตั้งโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ภาคเหนือ

1.โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านปัญจะพัฒนา ตำบลแม่สาว อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

2.โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสระยายชี ตำบลเนินปอ อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

ภาคใต้

1.โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านดอนคา ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองมะค่า ตำบลหนองตาแต้ม อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ภาคกลาง

1.โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขอนขว้าง ตำบลดงขี้เหล็ก อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี

2.โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองผักนาก ตำบลหนองผักนาก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1.โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านขาม ตำบลบ้านขาม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

2.โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านโจด ตำบลเจ้าท่า อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์

โครงสร้างโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ที่ปรึกษา มีหน้าที่ ให้คำปรึกษาด้านการบริหารจัดการ และการฝึกอบรม
2. คณะกรรมการบริหารโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประกอบด้วย
   1) ผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
   2) ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
   3) เลขานุการ
   4) เหรัญญิก
   5) ผู้ช่วยเหรัญญิก
   6) กรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์/ปฏิคม
   7) กรรมการฝ่ายบริหารจัดการ
   8) กรรมการฝ่ายวิชาการ
   9) กรรมการฝ่ายอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

มีหน้าที่ บริหารจัดการโรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และบริหารการฝึกอบรมให้เป็นไปตามหลักสูตร

3. วิทยากร ประกอบด้วย

3.1 คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากรมืออาชีพและผ่านการอบรมด้านการจัดทำหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน

3.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

มีหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้เป็นไปตามหลักสูตรและแผนการสอน

หลักสูตรการฝึกอบรม ประกอบด้วย 3 หลักสูตร ได้แก่

1. หลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประเด็นวิชาประกอบด้วย

1.1 ปรับฐานการเรียนรู้ เพื่อปรับฐานการเรียนรู้ และสร้างความคุ้นเคย สร้างบรรยากาศ หาความคาดหวัง และกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกัน

1.2 การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจถึงแนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1.3 แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีประสิทธิภาพ เพื่อศึกษาแนวทางและวิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต การจัดสวัสดิการ กิจกรรมเครือข่าย การบริหารความเสี่ยง กฎหมาย/ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.4 การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่ความเข้มแข็ง เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถประเมินสถานะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของตนเอง และรู้จักวางแผนปรับปรุงพัฒนากลุ่ม

2. หลักสูตรการบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประเด็นวิชา ประกอบด้วย

2.1ปรับฐานการเรียนรู้ เพื่อละลายพฤติกรรม สร้างความคุ้นเคย หาความคาดหวัง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับบัญชี และกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกัน

2.2 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบัญชีและทะเบียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

2.3 การจัดทำทะเบียนและเอกสารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

2.4 การจัดทำบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

2.5 เทคนิคการตรวจสอบบัญชีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

3. หลักสูตรกิจกรรมเครือข่าย (ธุรกิจชุมชน) ประเด็นวิชา ประกอบด้วย

3.1 ปรับฐานการเรียนรู้ เพื่อละลายพฤติกรรม สร้างความคุ้นเคย หาความคาดหวัง ทดสอบความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกิจกรรมเครือข่ายและกำหนดกติกาการอยู่ร่วมกัน

3.2 การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกิจกรรมเครือข่ายเพื่อให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจแนวคิดหลักการ วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน และกิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

3.3 การบริหารจัดการกิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้ประสบผลสำเร็จเป็นการเรียนรู้จากองค์ความรู้และประสบการณ์จริงของกลุ่มที่มีการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จ

3.4 การบริหารจัดการกิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ด้านการบริหารจัดการกิจกรรมเครือข่าย

ทั้งนี้ การฝึกอบรมทุกหลักสูตรจะมีการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งผู้ผ่านการประเมินจะได้รับประกาศนียบัตรจากกรมการพัฒนาชุมชน

หลักสูตร
การบริหารจัดการ
กลุ่มออมทรัพย์
เพื่อการผลิต

หลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประกอบด้วย การบริหารคน การบริหารเงินทุน การบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม การจัดทำทะเบียน / บัญชี รวมทั้งการบริหารความเสี่ยง การอบรมหลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อนำไปพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของตนเองให้มี การบริหารจัดการที่ดีและเข้มแข็งขึ้นโดยใช้องค์ความรู้ และประสบการณ์การบริหารจัดการกลุ่มของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่มีการบริหารจัดการประสบผลสำเร็จ มาถ่ายทอดแก่คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอื่น ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริการจัดการกลุ่ม โดยใช้แนวคิด “พี่สอนน้อง เพื่อนสอนเพื่อน”

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. เพื่อเพิ่มทักษะด้านการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
3. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปบริหารจัดการกลุ่มของตนเองได้

เนื้อหาสำคัญของหลักสูตร ประกอบด้วย

1. การปรับฐานการเรียนรู้
2. การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
3. แนวทางและวิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีประสิทธิภาพ
4. การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่ความเข้มแข็ง

กลุ่มเป้าหมาย

คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

สถานที่

โรงเรียนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เนื้อหาประกอบหลักสูตร การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยศาสตราจารย์ ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี อดีตอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ได้เริ่มดำเนินการครั้งแรก 2 แห่ง ณ ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ และตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล ในวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2517 และถือวันที่ 6 มีนาคม ของทุกปี เป็นวันคล้ายวันก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นการผสมผสานระหว่างแนวคิด ของสหกรณ์การเกษตร เครดิตยูเนี่ยน และสินเชื่อเพื่อการเกษตร โดยใช้ “เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน” ทำให้คนมีคุณธรรม มีการช่วยเหลือเกื้อกูล เอื้ออาทร แบ่งปันซึ่งกันและกัน เกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานร่วมกันตามวิถีทางประชาธิปไตย

แนวคิด

แนวคิดที่ 1 การรวมคนในหมู่บ้าน ชุมชนให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยรวมคนที่มีฐานะแตกต่างกันให้ช่วยเหลือกัน อยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “จนเงินแต่ไม่จนน้ำใจ”

แนวคิดที่ 2 การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนโดยการรวมกลุ่มออมเงิน แล้วให้สมาชิกกู้ยืมเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

แนวคิดที่ 3 การนำเงินทุนไปใช้ดำเนินการ ด้วยความขยัน ประหยัดถูกต้องเพื่อให้ได้ทุนคืน และมีกำไรเป็นการสร้างรายได้ให้กับสมาชิก

แนวคิดที่ 4 การลดต้นทุนในการครองชีพ โดยให้สมาชิกมีการจัดตั้ง ศูนย์สาธิตการตลาดเป็นการรวมตัวกันซื้อรวมตัวกันขาย สามารถลดต้นทุนในการซื้อสินค้าอุปโภค บริโภคและปัจจัยการผลิตได้

หลักการ

การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นการรวมตัวของประชาชน บริหารจัดการโดยประชาชนและเพื่อประโยชน์ของสมาชิกและประชาชนในหมู่บ้าน มีหลักการดำเนินงาน ดังนี้

1. ความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นการสร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของให้กับสมาชิกทุกคน ทำให้เกิดความรับผิดชอบ และช่วยกันดูแลเอาใจใส่ในการดำเนินงานของกลุ่ม
2. การพึ่งตนเอง ฝึกนิสัยการประหยัด และอดออม โดยนำเอาคุณสมบัติพิเศษ 2 ประการของชุมชน คือ ความซื่อสัตย์ และ ความอดทน มารวมกันในรูปกลุ่มทำให้มีเงินทุนของชุมชนเป็นของตนเอง ลดการพึ่งพา แหล่งทุนจากภายนอกหมู่บ้าน
3. หลักคุณธรรม ใช้การออมทรัพย์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนเพื่อให้คนมีคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจ
4. หลักการควบคุมกันเอง สมาชิกกลุ่มฯทุกคนจะต้องให้ความสนใจดูแลความเคลื่อนไหวและตรวจสอบซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาคน โดยใช้หลักการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเอง และเพื่อนสมาชิกให้มีคุณธรรม 5 ประการ

เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน โดยการระดมเงินออม จัดตั้งเป็นกองทุนทำให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุนในการกู้ยืมไปประกอบอาชีพ ใช้ตามความจำเป็นของครอบครัว และเรียนรู้กิจกรรมเชิงธุรกิจ สามารถเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวเพื่อพัฒนาสังคมโดยการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ ปลูกฝังวิถีประชาธิปไตย ก่อให้เกิดความสามัคคี การช่วยเหลือ เอื้ออาทรต่อกัน ความร่วมมือร่วมใจ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเท่าเทียมกันของสมาชิก

คุณธรรมของสมาชิก ซึ่งมี 5 ประการ ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อกัน

หมายถึง การสร้างสัจจะต่อตนเองในการประหยัด อดออมอย่างสม่ำเสมอ และการซื่อสัตย์ต่อกลุ่มในการถือหุ้นหรือฝากเงินในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เมื่อกู้เงินไปแล้ว ก็ใช้เงินคืนตามสัญญา

2. ความเสียสละ

หมายถึง ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ แบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่กัน ไม่มีจิตใจคับแคบ เช่น หากเพื่อนมีความเดือดร้อน ก็จะให้เพื่อนได้กู้เงินก่อน ซึ่งการเสียสละนี้จะเป็นการ ผูกมิตรไมตรีระหว่างสมาชิก สร้างนิสัยให้เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม

3. ความรับผิดชอบ

หมายถึง การร่วมมือกับกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยการเข้าร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอต่อการบริหารงานกลุ่ม ความรับผิดชอบ ดังกล่าวจะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถแก้ปัญหาของสมาชิกได้ อย่างมีพลัง

4. ความเห็นอกเห็นใจ

หมายถึง ความรู้สึกร่วมภายในใจของเพื่อนสมาชิก ที่เข้าใจความรู้สึกของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน หากเกิดความเข้าใจต่อกันแล้วจะทำให้กิจกรรมที่ทำร่วมกันทุกอย่างราบรื่นไปได้ด้วยดี ความเห็นอกเห็นใจอาจแสดงออกด้วยการกล่าวคำพูดที่ดี เช่น การให้กำลังใจแก่คณะกรรมการที่เสียสละแรงกายแรงใจมาทำงานให้กับกลุ่ม เป็นต้น

5. ความไว้วางใจกัน

หมายถึง การแสดงความรู้สึกทางบวกต่อความคาดหวังที่มีต่อการเข้าร่วม เป็นสมาชิกกลุ่ม เช่น การไว้วางใจเพื่อนสมาชิกที่กู้เงินไปว่านำเงินไปใช้ ในทางที่เป็นประโยชน์และจะนำเงินมาชำระคืนได้ ความไว้วางใจต่อการทำหน้าที่ ของคณะกรรมการ เป็นต้น ความไว้วางใจดังกล่าวจะนำมาซึ่งความยุติธรรมที่สมาชิกทุกคนจะได้รับบริการจากกลุ่มโดยเท่าเทียมกัน

แนวทางและวิธีการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

แนวทางและวิธีการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้องเป็นไปตามวิธีการที่สำคัญ ดังนี้

1. จำนวนเงินสัจจะสะสมให้เป็นไปตามความสมัครใจที่จะออมตามศักยภาพของสมาชิก โดยมุ่งเน้น ความสม่ำเสมอในการส่ง และสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มหรือลดได้เมื่อสิ้นปีปิดบัญชีงบดุลกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
2. การส่งเงินสัจจะสะสม สมาชิกหรือผู้แทนครัวเรือนที่เป็นสมาชิก ต้องนำส่งด้วยตนเอง ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามวัน เวลา และสถานที่ ๆ กลุ่มกำหนด และให้คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตรวบรวมเงินสัจจะฝากเข้าบัญชีธนาคารของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายใน 3 วันทำการ
3. ห้ามมิให้ส่งเงินสัจจะสะสมล่วงหน้าก่อนระยะเวลาที่สมาชิกได้ให้สัจจะไว้กับกลุ่ม ยกเว้นกรณีจำเป็น ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ
4. การรับเงินสัจจะสะสมหรือรับชำระคืนเงินกู้ยืมของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ให้คณะกรรมการรวบรวมเงินดังกล่าวเข้าบัญชีธนาคารของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายใน 3 วันทำการ เมื่อมีสมาชิกยื่นขอกู้เงิน ให้เบิกถอนเงินจากธนาคารตามระเบียบเบิกจ่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จะนำเงินดังกล่าวข้างต้นจ่ายให้สมาชิก โดยไม่ผ่านระบบบัญชีธนาคารไม่ได้
5. การดำเนินธุรกรรมทางการเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกประเภท ให้ดำเนินการผ่านระบบบัญชีธนาคารทุกครั้ง
6. ห้ามมิให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตคิดดอกเบี้ยเงินกู้จากสมาชิกเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด (15% ต่อปี)
7. ห้ามมิให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินกิจกรรมในลักษณะเข้าข่ายต้องห้ามตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551

วิธีการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีประสิทธิภาพ
การบริหารคน บริหารเงินทุน และบริหารกิจกรรมกลุ่ม

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มี 3 ประเภท คือ

1.สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลธรรมดาในหมู่บ้านหรือตำบลทุกเพศ ทุกวัย ที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

2.สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ กลุ่ม องค์กร ภายในหมู่บ้านหรือตำบล ที่ทางราชการสนับสนุนและรับรองฐานะที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

3.สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ข้าราชการ คหบดี ภิกษุ สามเณร บุคคลที่มีความสนใจ และให้การสนับสนุนกลุ่มโดยไม่หวังผลตอบแทนตามที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบ

การสมัครเป็นสมาชิก

1.ยื่นคำขอเป็นสมาชิก ณ ที่ทำการกลุ่ม

2.เงื่อนไขการรับสมัครเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับกลุ่ม

การสิ้นสุดการเป็นสมาชิก

1. ตาย
2. ลาออก
3. ขาดคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในระเบียบของกลุ่ม
4. ที่ประชุมมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง 2 ใน 3 ของสมาชิกทั้งหมด

บทบาทหน้าที่ของสมาชิก

1. รู้และเข้าใจแนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม
2. รู้ที่จะเลือกคนดีเป็นกรรมการ
3. รู้กติกาและรู้ที่จะปฏิบัติตาม
4. รู้หน้าที่และความรับผิดชอบ
5. รู้กิจกรรมและการดำเนินงานของคณะกรรมการ
6. รู้วิธีการตรวจสอบ

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประกอบด้วยคณะกรรมการ 4 คณะ แต่ละคณะไม่ควรน้อยกว่า 3 คน โดยวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละไม่เกิน 4 ปี

โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ

1. คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่
   - กำหนดระเบียบข้อบังคับ
   - จัดทำบัญชีและทะเบียนเอกสารต่าง ๆ
   - บริหารงานของกลุ่ม
2. คณะกรรมการเงินกู้ มีหน้าที่
   - พิจารณาคำร้องขอกู้เงินของสมาชิก
   - ติดตามการใช้จ่ายเงินกู้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
   - เร่งรัดการส่งคืนเงินกู้ กรณีสมาชิกผิดสัญญา
   - เยี่ยมเยียน/ช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่สมาชิก

3. คณะกรรมการตรวจสอบ มีหน้าที่
   - ตรวจสอบบัญชี
   - ตรวจสอบทะเบียนเอกสาร
   - ตรวจสอบการดำเนินงานของกรรมการกลุ่ม
4. คณะกรรมการส่งเสริม มีหน้าที่
   - ชักชวนผู้สนใจสมัครใจเป็นสมาชิกกลุ่ม
   - เสริมสร้างความเข้าใจในหลักการกลุ่ม
   - เผยแพร่ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานของคณะกรรมการ

1. มีนโยบาย โครงการ/กิจกรรมและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน
2. มีความรับผิดชอบ
3. มีการบริหารเชิงธุรกิจ
4. ส่งเสริม ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่สมาชิก
5. มีการประชุมสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
6. มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
7. มีแผนการติดตาม/ ตรวจสอบ และประเมินผล

การกำหนดกติกา หรือข้อบังคับ

1. เกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในการประชุมใหญ่ประจำปี
2. ทุกคนทราบและเข้าใจตรงกัน
3. ทุกคนต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด
4. มีการปรับปรุงแก้ไขโดยการประชุมใหญ่ประจำปี

การบริหารเงินทุน

แหล่งที่มาของเงินทุน

เงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต อาจได้มาจากเงินต่าง ๆ ดังนี้

1. เงินค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิก ค่าธรรมเนียม และเงินค่าปรับกรณีผิดสัญญา
2. เงินสัจจะสะสม เป็นเงินที่ได้จากการออมของสมาชิกจำนวนเท่า ๆกันทุกเดือน เพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งจะจ่ายเงินคืนเมื่อขาดจากการเป็นสมาชิกภาพเท่านั้น โดยกลุ่มจะจ่ายผลตอบแทนให้สมาชิกในรูปของเงินปันผล
3. เงินสัจจะสะสมพิเศษ เป็นเงินรับฝากจากสมาชิกที่มีเหลือและประสงค์จะฝากไว้กับกลุ่ม ซึ่งสามารถถอนไปใช้ได้ตามความจำเป็น และจ่ายผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ยหรือเงินปันผลตามระเบียบกลุ่ม
4. เงินอุดหนุน กลุ่มอาจได้รับเงินอุดหนุนจากส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ
5. เงินกู้ยืมจากแหล่งเงินทุน เช่น ธนาคาร หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ
6. รายได้อื่น ๆ เช่น เงินทุนสำรอง ดอกเบี้ย เงินบริจาค

ประเภทของเงินทุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เงินทุนดำเนินการ เป็นเงินทุนที่นำไปทำกิจกรรมของกลุ่ม เช่น การให้กู้ยืม การบริหารศูนย์สาธิตการตลาด ยุ้งฉาง ธนาคารข้าว โรงสี ปั๊มน้ำมัน เป็นต้น เงินจำนวนนี้ได้มาจากเงินสะสมของสมาชิก เงินที่รับฝาก เงินอุดหนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ หากสมาชิกผู้ใดลาออก จะต้องคืนเงินสะสมแก่สมาชิกผู้นั้น
2. เงินทุนสำหรับใช้เป็นค่าใช้สอย เป็นเงินทุนสำหรับใช้จ่ายในการบริหารงานของกลุ่ม เช่น ค่าสมุด ดินสอ ปากกา อุปกรณ์สำนักงาน รวมถึงค่าใช้จ่ายในการประสานงานต่าง ๆ เงินจำนวนนี้ได้มาจากค่าสมัคร ค่าธรรมเนียมแรกเข้า และเงินจากการจัดสรรผลกำไรบางส่วนที่ระบุให้นำมาใช้ในการบริหารจัดการ

ทั้งนี้ การเก็บรักษาเงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทำได้โดยการฝากไว้กับธนาคาร แยกเป็น 2 บัญชี คือ

1. บัญชีฝากประจำ ได้แก่ เงินสัจจะสะสมของสมาชิก และเงินบริจาคที่มีวัตถุประสงค์เป็นเงินทุนของกลุ่ม
2. บัญชีเผื่อเรียก ได้แก่ เงินค่าสมัคร เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า และเงินค่าปรับ ค่าบริการต่าง ๆ

การเก็บรักษาเงินทุนของกลุ่ม

กรมการพัฒนาชุมชน มีแนวทางและคำแนะนำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต นำเงินสัจจะสะสม เงินชำระคืนเงินกู้หรือเงินรับอื่น ๆ จากสมาชิกในแต่ละเดือน “ นำฝากธนาคารก่อนที่จะปล่อยให้สมาชิกกู้ยืม” ซึ่งแนวทางดังกล่าวกลุ่มอาจจะเห็นว่าเป็นการไม่สะดวก ยุ่งยาก เสียเวลา แต่การนำเงินเข้าบัญชีธนาคารทุกครั้งที่มีการรับเงิน – จ่ายเงิน จะมีข้อดี ดังนี้

1.ป้องกันปัญหาการทุจริตของกลุ่ม เพราะว่า ถ้ากลุ่มใดที่เก็บเงินสัจจะแล้วให้เหรัญญิกหรือคณะกรรมการถือเงินสด อาจเกิดความเสี่ยงที่กรรมการจะนำเงินไปใช้ส่วนตัว ซึ่งเป็นกรณีปัญหาการร้องเรียนส่วนใหญ่ และสมาชิกกว่าจะได้เงินคืนต้องมีการฟ้องร้อง การนำเงินฝากเข้าบัญชีธนาคาร จึงเป็นการป้องกันไว้ก่อน ดีกว่าปล่อยให้เกิดปัญหาแล้วมาแก้ไขในภายหลัง

2.สะดวกต่อการจัดทำบัญชีและการตรวจสอบบัญชี เพราะถ้านำเงินสัจจะที่เก็บจากสมาชิกฝากเข้าบัญชีธนาคารทุกครั้ง จะทำให้ผู้ทำหน้าที่จัดทำบัญชี บันทึกรายการในระบบบัญชีต่าง ๆ ของกลุ่มได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งทำให้สามารถตรวจสอบบัญชีได้อย่างเป็นระบบ

การบริหารกิจกรรมกลุ่ม

การบริหารกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกและใช้คุณธรรม 5 ประการ เป็นสำคัญ ดังนี้

1. ทำงานในรูปคณะกรรมการ โดยสมาชิกเลือกตัวแทนเข้ามาเป็นกรรมการบริหารกลุ่ม
2. สมาชิกร่วมกันกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ และสมาชิกต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

3. มีการจัดทำบัญชี ทะเบียน เอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน
4. มีการตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กิจกรรมพื้นฐานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประกอบด้วย

1. การดำเนินการทางการเงิน

ส่งเสริมให้สมาชิกนำเงินมาออมทรัพย์ในรูปของเงินค่าหุ้น โดยจะต้องมาสะสมเงินค่าหุ้นอย่างสม่ำเสมอ เรียกว่า “เงินสัจจะสะสม” เพื่อเป็นกองทุนสำหรับสมาชิก ที่เดือดร้อนให้กู้ยืมเมื่อถึงคราวจำเป็น

2. การดำเนินธุรกิจ

เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด ยุ้งฉาง ปั๊มน้ำมัน ลานตากผลผลิต โรงสีข้าว กองทุนปุ๋ย เป็นต้น เป็นการฝึกหัดการดำเนินธุรกิจในระบบกลุ่ม โดยมุ่งหวังผลกำไร เพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังสนับสนุนเงินกู้ให้กับสมาชิกที่เป็นชาวบ้านในชุมชน นำไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ และใช้ศูนย์สาธิตการตลาดเป็นแหล่งกระจายสินค้า

3. การจัดสวัสดิการ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้องนำเงินจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี มาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การรักษาพยาบาล ฌาปนกิจสงเคราะห์ ทุนการศึกษา ทุนสาธารณะประโยชน์ ฯลฯ

4. การส่งเสริมคุณภาพชีวิต

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงต้องส่งเสริมสมาชิกในการพัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้ โดยกลุ่มมีบทบาทด้านการสนับสนุนเงินทุนให้สมาชิกนำไปประกอบอาชีพ รวมทั้งส่งเสริมให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทุก ๆ ด้าน

การกู้ยืมเงินของสมาชิก

1. จำนวนเงินกู้ยืม ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับกลุ่ม และให้กู้เฉพาะบุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มเท่านั้น
2. ให้ผู้กู้ยื่นคำขอกู้ตามแบบที่กลุ่มกำหนดต่อคณะกรรมการเงินกู้ ณ ที่ทำการกลุ่มตามวัน เวลา ที่กำหนด
3. ให้ผู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ ทำสัญญาเงินกู้กับกลุ่ม จำนวน 3 ฉบับ โดยเก็บไว้ที่คณะกรรมการ 1 ฉบับ ให้ผู้กู้เก็บ 1 ฉบับ และให้มีผู้ค้ำประกันเงินกู้อีก 1 ฉบับ

4. การค้ำประกันเงินกู้ ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มเท่านั้น จำนวนผู้ค้ำประกันให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
5. การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ต้องไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด (ไม่เกินร้อยละ 15ต่อปี) สำหรับอัตราค่าปรับกรณีผิดสัญญาเงินกู้ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
6. คณะกรรมการต้องทำทะเบียนคุมเงินกู้ และทะเบียนคุมลูกหนี้ ให้เป็นปัจจุบัน
7. การรับคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการนำฝากธนาคาร ภายใน 3 วันทำการ

การจัดสรรผลกำไรของกลุ่ม

การจัดสรรผลกำไรของกลุ่ม มีความสำคัญต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและต่อสมาชิกมาก เพราะเป็นการกำหนดเกี่ยวกับผลประโยชน์ของกลุ่มฯ ว่าจะจัดสรรผลกำไรจากผลการดำเนินกิจการของกลุ่มที่ได้รับในแต่ละปีให้กับสมาชิกในอัตราเท่าไร นอกจากนี้ การจัดสรรผลกำไรเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารจัดการของกลุ่มด้วย ทั้งนี้ การจัดสรรผลกำไรของกลุ่มจะต้องเป็นไปตามข้อบังคับของกลุ่มควรประกอบด้วย

- จัดสรรเป็นทุนสำรองของกลุ่ม เงินส่วนนี้เป็นเงินทุนโดยรวมของกลุ่ม จะนำออกมาใช้ได้ต้องผ่านมติที่ประชุมของกลุ่ม
- จัดสรรเป็นทุนสวัสดิการหรือสาธารณะ กลุ่มสะสมไว้สำหรับใช้จ่ายเพื่อเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกและใช้เป็นสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน/ชุมชน
- จัดสรรเป็นทุนขยายงานของกลุ่ม การใช้ทุนประเภทนี้ต้องได้รับการอนุมัติจากที่ประชุม
- จัดสรรเป็นเงินเฉลี่ยคืนแก่สมาชิก แบ่งตามสัดส่วนดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งสมาชิกผู้กู้แต่ละคนจ่ายให้แก่กลุ่มในระหว่างปีบัญชี
- จัดสรรเงินปันผล แบ่งให้สมาชิกตามสัดส่วนของจำนวนหุ้นที่มีอยู่ในวันสิ้นปีบัญชี
- จัดสรรเป็นทุนรักษาระดับอัตราเงินปันผล เพื่อรักษาระดับอัตราเงินปันผล ซึ่งจะถอนออกมาใช้ โดยมติของที่ประชุมใหญ่ประจำปีเพื่อจ่ายสมทบเป็นเงินปันผลตามหุ้น
- จัดสรรเป็นเงินค่าตอบแทนกรรมการ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามมติที่ประชุมใหญ่ประจำปี

ข้อห้าม การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กรมการพัฒนาชุมชน ได้ทำความตกลงกับธนาคารแห่งประเทศไทย ในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อมิให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทำผิด พ.ร.บ. การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ร.บ. การประกอบการธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522, พ.ศ. 2551 โดยมีข้อห้าม ดังนี้

1. ห้ามรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิกกลุ่ม ฯ
2. ห้ามบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิกกลุ่ม ฯ กู้เงิน
3. ห้ามคิดดอกเบี้ยเกินอัตรากว่าที่กฎหมายกำหนด (ร้อยละ 15 ต่อปี)

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management)

ความเสี่ยง (RISK) คือ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล ความสูญเปล่า หรือเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ หรือการกระทำใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตและมีผลกระทบหรือทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร

การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) คือ การบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการ การดำเนินงานต่าง ๆ โดยลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย เพื่อให้ระดับและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ นั่นคือ “เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต”

กระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Process) มีกระบวนการ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน วัดได้ ปฏิบัติได้ สมเหตุสมผล มีกรอบเวลา
2. การระบุความเสี่ยง ความเสี่ยงมีหลายด้านจำเป็นต้องระบุว่าเป็นความเสี่ยงด้านใด เช่น ด้านการเมือง/สังคม ด้านการเงิน ด้านการดำเนินงาน ด้านปฏิบัติตามกฎระเบียบ ด้านเทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม/ภัยธรรมชาติ
3. การประเมินความเสี่ยง การประเมินต้องระบุปัจจัยความเสี่ยงและวิเคราะห์ความเสี่ยง (ผลกระทบ/โอกาสที่จะเกิด) รวมทั้งกำหนดวิธีควบคุมและป้องกัน
4. การจัดการความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยงมี 5 แบบ ดังนี้

   1. หลีกเลี่ยง (หยุด/ยกเลิก) เป็นการจัดการความเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงมาก และองค์กรไม่อาจยอมรับได้ จึงต้องตัดสินใจยกเลิกโครงการ / กิจกรรมนั้น
   2. ควบคุม (ลดโอกาสที่จะเกิด) เป็นการปรับปรุงระบบการทำงาน หรือการออกแบบวิธีการทำงานใหม่เพื่อลดโอกาสที่จะเกิด หรือลดผลกระทบให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้
   3. กระจาย/ถ่ายโอน (ผู้อื่นร่วมรับ) เป็นการกระจายหรือถ่ายโอนความเสี่ยงให้ผู้อื่นช่วยแบ่งความรับผิดชอบ เช่น การจ้างผู้มีความเชี่ยวชาญให้ดำเนินงานในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง หรือจ้างที่ปรึกษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในกิจกรรมนั้น ๆ
   4. ยอมรับ (รับความเสี่ยง) เป็นการยอมรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้น เนื่องจากไม่คุ้มค่าในการจัดการควบคุมหรือป้องกันความเสี่ยง

5. การติดตามประเมินผล ต้องมีการติดตามผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ และมีการจัดทำรายงานผลการบริหารความเสี่ยง

ความเสี่ยงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ความเสี่ยงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก

- สมาชิกขาดสัจจะ (การส่งเงินสัจจะ การส่งคืนเงินกู้)
- กรรมการไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่
- สมาชิกไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ
- กรรมการขาดความรู้/ทักษะด้านการบริหารเงินและกิจกรรมของกลุ่ม
- มีการคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด
- มีการรับฝากเงินจากบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิก หรือให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกู้เงิน
- ไม่นำเงินฝากธนาคาร หรือมีการเก็บเงินไว้กับเหรัญญิก หรือคณะกรรมการ ทำให้เป็นปัญหาต่อการตรวจสอบ และมีความเสี่ยงสูงต่อปัญหาการทุจริตที่อาจจะเกิดขึ้นได้
- ไม่มีการจัดทำระบบบัญชี ปิดงบดุลประจำปี เพื่อแสดงสถานะทางการเงินของกลุ่ม
- ขาดการตรวจสอบบัญชี และเอกสารหลักฐานทางการเงินของกลุ่ม ฯลฯ

การป้องกันความเสี่ยง

การป้องกันความเสี่ยงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีดังนี้

1. ด้านการจัดทำบัญชีและทะเบียนคุม ต้องมีการจัดทำบัญชี งบการเงิน และทะเบียนคุมต่าง ๆ ได้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อสามารถตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงินได้ เพราะบ่อยครั้งที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตประสบปัญหา คือ ความไม่พร้อมของเอกสาร และความไม่ถูกต้องของบัญชี ทำให้การตรวจสอบมีความยุ่งยาก และอาจมีปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้
2. ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การบริหารคน การบริหารเงินทุน และการบริหารกิจกรรมของกลุ่มต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร และต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ การบริหารเงินต้องมีระบบทะเบียน/บัญชีที่ถูกต้องครบถ้วน มีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ต้องมีแผนการดำเนินงาน มีแผนบริหารความเสี่ยง ฯลฯ นอกจากนี้ ต้องมีการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการและสมาชิกอย่างต่อเนื่อง
3. ด้านระเบียบข้อบังคับ จะต้องมีระเบียบ/ข้อบังคับที่ชัดเจน เป็นปัจจุบัน ที่สำคัญต้องให้กรรมการและสมาชิกรับทราบ และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
4. ด้านกิจกรรมของกลุ่ม เช่น กิจกรรมของกลุ่ม การจัดสวัสดิการ กิจกรรมเครือข่าย ต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้และจัดทำแผนการดำเนินงานที่รอบคอบ รัดกุมมีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง
5. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตควรกันเงินทุนสำรองไว้จากผลกำไรเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนเพิ่มสภาพคล่องหรือไว้ขยายกิจการ โดยทั่วไปควรกันไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

แบบแผนบริหารความเสี่ยงกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ที่	ความเสี่ยง	ปัจจัย/สาเหตุของความเสี่ยง	การจัดการ/การควบคุมความเสี่ยง	ระยะเวลาดำเนินการ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้รับผิดชอบ

เอกสารประกอบการเรียน หลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน
ว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
พ.ศ. ๒๕๕๕

.....

ตามที่กรมการพัฒนาชุมชน ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง หลักคุณธรรม หลักความเป็นเจ้าของ และหลักการควบคุมตนเอง ของคนภายในชุมชน ให้มีการบริหารงานในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักประหยัด อดออม และนำเงินออมสะสมรวมกันเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เกิดเป็นกองทุนภายในชุมชนขึ้น ซึ่งสมาชิกสามารถใช้เป็นแหล่งเงินทุนในการสนับสนุนการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านตำบลของตนเองได้นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการดำเนินการในการส่งเสริมสนับสนุน และติดตามกำกับดูแล อาศัยอำนาจตามความมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงวางระเบียบไว้ ดังนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน ว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พ.ศ. ๒๕๕๕"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจตีความ และวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตลอดจนมีอำนาจในการกำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงานซึ่งไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ทั้งนี้ คำวินิจฉัยของอธิบดีให้ถือว่าเป็นที่สุด

หมวดที่ ๑
บททั่วไป

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"กลุ่มออมทรัพย์" หมายความว่า **กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต** ที่ประชาชนรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น เพื่อเก็บออมเงินสะสมรวมกันโดยมีการบริหารจัดการกันเอง และดำเนินการตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

"เจ้าหน้าที่" หมายความว่า ข้าราชการสังกัดกรมการพัฒนาชุมชน

"สมาชิก" หมายความว่า สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตซึ่งสมัครเข้ามาโดยถูกต้องตามระเบียบและปรากฏรายชื่ออยู่ในทะเบียนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

"เงินสัจจะสะสม" หมายความว่า จำนวนเงินที่สมาชิกสมัครใจฝากออมไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามที่ให้สัจจะกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำทุกเดือน

"เงินสัจจะพิเศษ" หมายความว่า เงินที่สมาชิกนำมาฝากนอกเหนือจากเงินสัจจะสะสม สามารถเบิกถอนได้ และมีดอกผลตามระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ได้รับการคัดเลือกโดยมติที่ประชุมสมาชิก

"เครือข่าย" หมายความว่า เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

"สถาบัน" หมายความว่า สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน ที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งเป็นองค์กรในการส่งเสริมให้กองทุนชุมชนมีการบริหารจัดการร่วมกัน

"คุณธรรม" หมายความว่า คุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจ

"กรม" หมายความว่า กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

"นายทะเบียน" หมายความว่า อธิบดีหรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย

ข้อ ๕ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Saving for Production Group (SPG.)

ข้อ ๖ เครื่องหมายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้มีรูปและลักษณะดังนี้

(๑) ลักษณะ

(ก) เป็นวงกลมเล็ก (วงใน) ล้อมรอบด้วยวงกลมใหญ่ (วงนอก)

(ข) ภายในวงกลมเล็ก ตรงกลางเป็นรูปต้นไทร ด้านซ้ายเป็นรูปครอบครัว (เป็นรูปคนประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก) ด้านขวาเป็นรูปถุงเงิน และรูปสายน้ำอยู่ด้านล่าง

(ค) ภายในขอบวงกลมวงนอกที่ล้อมรอบวงกลมวงใน ด้านบนมีข้อความ "กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต" ด้านล่างเป็นรูปรวงข้าว

(๒) สี

(ก) เส้นรอบวงกลมวงนอกและวงในเป็นสีฟ้า

(ข) พื้นวงกลมวงในเป็นสีขาว รูปต้นไทร ครอบครัว และถุงเงินเป็นสีเขียว สายน้ำเป็นสีฟ้า

(ค) พื้นวงกลมวงนอกเป็นสีเหลือง ข้อความ "กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต" เป็นสีน้ำเงินและรวงข้าวเป็นสีเขียว

หมวด ๒
การดำเนินงาน

ข้อ ๗ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีวัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณธรรม โดยใช้เงินเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

๒. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนโดยการระดมเงินออม ทำให้มีแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ

๓. เพื่อพัฒนาสังคม โดยการปลูกฝังคุณธรรม วิถีประชาธิปไตย สร้างความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความเป็นธรรม

ข้อ ๘ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ต้องมีจำนวนผู้ก่อตั้ง ไม่น้อยกว่าสิบห้าคน

ข้อ ๙ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตภายใต้ระเบียบนี้ต้องจดทะเบียนตามแนวทางที่กรมฯ กำหนด

หมวด ๓
คณะกรรมการ

ข้อ ๑๐ ให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีคณะกรรมการ ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการเงินกู้ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการส่งเสริม แต่ละคณะมีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน ประกอบด้วย ตำแหน่งประธาน รองประธาน เลขานุการ และเหรัญญิก หรือตำแหน่งอื่นตามความเหมาะสม

ให้คณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับคัดเลือก

ในกรณีกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ประธานกรรมการแต่งตั้งกรรมการที่ได้รับคัดเลือกแทน โดยให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ข้อ ๑๑ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ มีดังนี้

- คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่ กำหนดระเบียบข้อบังคับ ทำบัญชีรายรับรายจ่าย และทะเบียนเอกสารต่าง ๆ และบริหารงานทั่วไปของกลุ่มฯ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก
- คณะกรรมการเงินกู้ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาเงินกู้ให้กับสมาชิก
- คณะกรรมการตรวจสอบ มีหน้าที่ตรวจสอบเอกสารหลักฐานและกิจการของกลุ่ม
- คณะกรรมการส่งเสริม มีหน้าที่ส่งเสริมและสร้างเสริมความเข้าใจในหลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

หมาด ๔
สมาชิก

ข้อ ๑๒ สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มีสามประเภท ดังต่อไปนี้

(๑) สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลธรรมดาในหมู่บ้านหรือตำบล ที่สมัครเป็นสมาชิกตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์

(๒) สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ กลุ่ม องค์กร ภายในหมู่บ้าน/ตำบล ที่ทางราชการสนับสนุนและรับรองฐานะ ที่สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

(๓) สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ข้าราชการ คหบดี ภิกษุ สามเณร บุคคลที่มีความสนใจและให้การสนับสนุนกลุ่มฯ โดยไม่หวังผลตอบแทน ตามที่คณะกรรมการมีมติเห็นชอบ

ข้อ ๑๓ บุคคลใดที่ประสงค์จะขอสมัครเป็นสมาชิก ให้ยื่นคำขอ ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่คณะกรรมการกำหนด

เงื่อนไขการสมัครเป็นสมาชิกให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ข้อ ๑๔ สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังนี้

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในระเบียบกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

(๔) ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสามในสี่ของสมาชิกทั้งหมด

หมวด ๕
กิจกรรม

ข้อ ๑๕ กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์

(๑) การให้กู้เงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและสวัสดิการของครอบครัว

(๒) การดำเนินงานศูนย์สาธิตการตลาดเพื่อรวมกันซื้อรวมกันขายวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยการผลิตและสินค้าอุปโภค บริโภค ให้ได้ในราคาถูกและมีคุณภาพ

(๓) การดำเนินงานยุ้งฉางเพื่อรวมกันขายข้าวหรือผลผลิตทางการเกษตรให้ได้ในราคาสูง และลดการถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง

(๔) การดำเนินงานธนาคารข้าว เพื่อให้การสงเคราะห์ข้าวแก่ผู้ยากไร้ขาดแคลน

(๕) กิจกรรมอื่น ตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กลุ่มออมทรัพย์กำหนด

หมวด ๖
เงินทุนและการเก็บรักษา

ข้อ ๑๖ เงินทุนการดำเนินการของกลุ่มออมทรัพย์ ได้มาจาก

(๑) ค่าสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และค่าปรับกรณีผิดสัญญาการส่งใช้คืนเงินกู้

(๒) เงินสัจจะสะสมของสมาชิก

(๓) เงินที่กู้หรือยืมจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เช่น ธนาคาร กองทุนชุมชน เป็นต้น

(๔) เงินช่วยเหลือจากสถาบันหรือองค์กรอื่นทั้งภายในและภายนอกประเทศ

(๕) เงินรายได้อื่น ๆ เช่น เงินบริจาคต่าง ๆ

ข้อ ๑๗ การเก็บรักษาเงินกลุ่มออมทรัพย์ให้นำฝากธนาคารกรุงไทย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) หรือ ธนาคารอื่น

ข้อ ๑๘ การเปิดบัญชีฝากตามข้อ ๑๗ ให้ประธาน รองประธาน และเหรัญญิกของกลุ่มฯ เป็นผู้ลงลายมือชื่อและเมื่อจะถอนเงินฝากต้องลงลายมือชื่อร่วมกันอย่างน้อยสองคน โดยให้ประธานลงลายมือชื่อร่วมกันทุกครั้ง

หมวด ๗
เครือข่าย

ข้อ ๑๙ เครือข่าย เป็นองค์กรความร่วมมือและเชื่อมโยงกันของคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ในระดับต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน ด้วยการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเอื้ออาทร

ข้อ ๒๐ เครือข่าย มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อประสานงานและประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายและสามาชิก

(๒) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูล ปัญหาอุปสรรค ซึ่งกันและกันในการดำเนินงาน

(๓) เพื่อส่งเสริมองค์กรเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ในแต่ละระดับ (ตำบล อำเภอ จังหวัด และ ประเทศ) ผนึกกำลังประสานเชื่อมโยงการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์แต่ละระดับให้เข้มแข็ง

ข้อ ๒๑ ให้กลุ่มออมทรัพย์ มีเครือข่ายสี่ระดับ ดังนี้

(๑) เครือข่ายระดับตำบล

(๒) เครือข่ายระดับอำเภอ

(๓) เครือข่ายระดับจังหวัด

(๔) เครือข่ายระดับประเทศ

โดยให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายระดับตำบลและระดับอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด และอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนแต่งตั้งคณะกรรมการเครือข่ายระดับประเทศ

ข้อ ๒๒ ให้ผู้แทนกลุ่มออมทรัพย์ที่อยู่ในหมู่บ้าน / ชุมชน อย่างน้อยกลุ่มละหนึ่งคน เป็นกรรมการเครือข่ายระดับตำบล

ให้ผู้แทนเครือข่ายระดับตำบลอย่างน้อยเครือข่ายละหนึ่งคน เป็นกรรมการเครือข่ายระดับอำเภอ

ให้ผู้แทนเครือข่ายระดับอำเภออย่างน้อยเครือข่ายละหนึ่งคน เป็นกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด

ให้ผู้แทนเครือข่ายระดับจังหวัด เครือข่ายละหนึ่งคน เป็นกรรมการเครือข่ายระดับประเทศ

ข้อ ๒๓ คณะกรรมการเครือข่าย มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละสี่ปี โดยมีหน้าที่ดังนี้

(๑) ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน การดำเนินงานเครือข่าย ในการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านบุคลากร ด้านแหล่งทุน ด้านอื่น ๆ ตามที่เครือข่ายเห็นสมควร อันก่อให้เกิดประโยชน์แก่การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ในหมู่บ้าน/ชุมชน

(๒) กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานเครือข่าย จัดทำแผนการดำเนินงาน จัดทำระเบียบข้อบังคับของเครือข่าย ข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายของเครือข่าย และจัดประชุมอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง

(๓) กำกับ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ การดำเนินงานกิจกรรมของเครือข่ายให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมติที่ประชุม ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับภาระผูกพันของเครือข่าย

(๔) จัดทำทะเบียน ระบบบัญชี เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดูแล บำรุงรักษาทรัพย์สินของเครือข่าย

(๕) ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(๖) ติดตามตรวจสอบ ให้คำแนะนำการแก้ไขข้อร้องเรียน ข้อขัดแย้ง ของกลุ่มออมทรัพย์

(๗) ประสานและเชื่อมโยงความร่วมมือการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ของแต่ละระดับ

(๘) อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๒๔ ให้เครือข่ายส่งเสริมให้กลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็งและมีความพร้อมเป็นแกนนำในการจัดตั้งสถาบันเพื่อสนับสนุนให้กองทุนชุมชนมีการบริหารจัดการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการและแนวทางที่กรมกำหนด

ข้อ ๒๕ ให้กรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และวิธีการที่กำหนดและทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน

ข้อ ๒๖ ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด เป็นหน่วยงานสนับสนุนและกำกับดูแลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์

ข้อ ๒๗ ให้สำนักตรวจราชการ และศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานสนับสนุนทางวิชาการแก่อำเภอ/จังหวัด ในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่มีความจำเป็นไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้หรือมีอุปสรรคในการดำเนินงานตามระเบียบนี้ ให้อธิบดี พิจารณาสั่งการได้ตามที่เห็นสมควรเพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นไปด้วยความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ และทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ข้อ ๒๙ หากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือของบ้านเมือง ให้อธิบดี มีอำนาจในการเพิกถอนกลุ่มออมทรัพย์นั้นออกจากทะเบียนกลุ่มออมทรัพย์

ข้อ ๓๐ การดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ ต้องเป็นไปตามวิธีการที่สำคัญ ดังนี้

(๑) จำนวนเงินสัจจะสะสมให้เป็นไปตามความสมัครใจที่จะออกตามศักยภาพของสมาชิกโดยมุ่งเน้นความสม่ำเสมอในการส่ง และสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มหรือลดได้เมื่อสิ้นปีปิดบัญชีงบดุลกลุ่มออมทรัพย์

(๒) การส่งเงินสัจจะสะสม สมาชิกหรือผู้แทนครัวเรือนที่เป็นสมาชิก ต้องนำส่งด้วยตนเอง ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ ตามวัน เวลา และสถานที่ ที่กลุ่มออมทรัพย์กำหนด และให้คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์รวบรวมเงินสัจจะฝากเข้าบัญชีธนาคารของกลุ่มออมทรัพย์ ภายในสามวันทำการ

(๓) ห้ามมิให้ส่งเงินสัจจะสะสมล่วงหน้าก่อนระยะเวลาที่สมาชิกได้ให้สัจจะไว้กับกลุ่ม ยกเว้นกรณีจำเป็น ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ

(๔) การรับเงินสัจจะสะสมหรือรับชำระคืนเงินกู้ยืมจากสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์ ให้คณะกรรมการรวบรวมเงินดังกล่าวนำฝากเข้าบัญชีธนาคารของกลุ่มออมทรัพย์ภายในสามวันทำการ เมื่อมีสมาชิกยื่นขอกู้เงินให้เบิกถอนเงินจากธนาคารตามระเบียบเบิกจ่ายของกลุ่มออมทรัพย์ จะนำเงินดังกล่าวข้างต้นจ่ายให้สมาชิกกู้โดยไม่ผ่านระบบบัญชีธนาคารไม่ได้

(๕) การดำเนินธุรกรรมทางการเงินของกลุ่มออมทรัพย์ทุกประเภทให้ดำเนินการผ่านระบบบัญชีธนาคารทุกครั้ง

(๖) ห้ามมิให้กลุ่มออมทรัพย์คิดดอกเบี้ยเงินกู้จากสมาชิกเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด

(๗) ห้ามมิให้กลุ่มออมทรัพย์ดำเนินกิจกรรมในลักษณะเข้าข่ายต้องห้ามตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๑

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

(นายประภาศ บุญยินดี)

อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

(ตัวอย่างการจัดทำระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต)

ระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

หมวดที่ 1

ว่าด้วยเรื่องทั่วไป

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบข้อบังคับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน..... หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัด.....

ข้อ 2 ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้อ 3 กลุ่มออมทรัพย์ ใช้ชื่อว่า “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....”

ข้อ 4 คำขวัญของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....คือ วันที่.....ของทุกเดือนเราฝาก ทุกข์ยากเรากู้ ไม่รู้เราถาม

ข้อ 5 สถานที่ตั้งของกลุ่ม ตั้งอยู่ที่ บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล..... อำเภอ.....จังหวัด.....

ข้อ 6 ระเบียบนี้จะมีการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงได้ต่อเมื่อมีมติของคณะกรรมการ 3 ใน 4 เห็นชอบ หรือสมาชิกเกินกว่าครึ่งหนึ่งให้ความเห็นชอบ

หมวดที่ 2

ว่าด้วยเรื่องสมาชิก

ข้อ 7 สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....มี 3 ประเภท คือ

1. สมาชิกสามัญ หมายถึง บุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้าน..... หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัด..... หรือบุคคลที่เป็นสมาชิกของกิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน..... เช่น ศูนย์สาธิตการตลาดบ้าน.....เป็นต้น
2. สมาชิกวิสามัญ หมายถึง กลุ่ม เช่น กลุ่มอาชีพ ศูนย์สาธิตการตลาด
3. สมาชิกกิตติมศักดิ์ หมายถึง ข้าราชการ และ พระภิกษุ สามเณร คหบดีทั่วไป

ข้อ 8 การสมัครเป็นสมาชิก

1. ผู้สมัครต้องกรอกใบสมัครตามแบบพิมพ์ที่กลุ่มกำหนดให้
2. ผู้สมัครต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นเงิน ..... บาท/ราย และค่าธรรมเนียมผู้สมัครจะเรียกคืนไม่ได้
3. การที่จะรับสมัครบุคคลเข้าเป็นสมาชิก จะต้องมีคณะกรรมการรับรองสมาชิกแต่ละรายด้วย
4. จะเปิดรับสมัครสมาชิกปีละ.....ครั้ง
5. สมาชิกปีแรกจะเป็นสมาชิกรุ่นที่ 1 และปีต่อมารุ่น 2 – 3 – 4 ตามลำดับ

ข้อ 9 การตั้งโอนผลประโยชน์ ผู้สมัครต้องตั้งโอนผลประโยชน์ตามแบบพิมพ์ของกลุ่ม ในวันยื่นใบสมัคร ตามคณะกรรมการพิจารณาเรียงตามหมายเลขตามลำดับในหนังสือโอนผลประโยชน์ หรือดำเนินการตามเจตนารมณ์ ของผู้สมัคร ให้เสร็จเรียบร้อยภายใน 60 วัน นับตั้งแต่วันพ้นสมาชิกภาพ

ข้อ 10 การพ้นจากสมาชิกภาพ

1. ตาย
2. ลาออกและได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการบริหารแล้ว
3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งฟ้องให้เป็นคนไร้ความสามารถ
4. กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ต้องคำพิพากษาศาลถึงที่สุดให้จำคุก
5. ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งขององค์ประชุม
6. ทำความเสื่อมเสียขัดขวางไม่ให้การสนับสนุนกลุ่มทำให้เสียหาย อนึ่งในกรณีที่สมาชิกออกงบดุลบัญชีประจำปี กลุ่มจะจ่ายให้เฉพาะเงินสัจจะสะสมเท่านั้น

ข้อ 11 สมาชิกทุกคนจะมีสมุดบัญชีสัจจะสะสมทรัพย์ คนละ 1 เล่ม ถ้าทำสมุดหายจะต้องถูกปรับเป็นเงิน..... บาท

ข้อ 12 ผู้ใดจะลาออกจากการเป็นสมาชิกจะต้องชำระหนี้สินให้เสร็จสิ้น

หมวดที่ 3
ว่าด้วยเรื่องคณะกรรมการ

ข้อ 13 ให้มีคณะกรรมการคนหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ต้องเป็นสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน.....
2. เป็นบุคคลที่มีความเสียสละยินดีและเต็มใจที่จะทำงานรับใช้สมาชิกด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวมของสมาชิกส่วนรวมเป็นส่วนใหญ่
3. ควรเป็นคนที่มีเวลาว่างเสมอสำหรับการประชุม
4. ควรเป็นคนที่มีจิตใจเป็นนักประชาธิปไตย
5. สนใจศึกษาหาความรู้เรื่องการออมทรัพย์ เรื่องการอาชีพ และเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มและสมาชิกอยู่เสมอ
6. มีความคิดริเริ่ม สนใจกิจการงานที่ตนรับผิดชอบในการเป็นกรรมการ
7. คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะต้องมาจากการเลือกตั้งโดยสมาชิกเท่านั้น และหากตำแหน่งใดว่างลง ก็ให้เลือกตั้งซ่อมภายใน 60 วัน

ข้อ 14 คณะกรรมการอยู่ในตำแหน่งวาระคราวละ 2 ปี และจัดให้มีการประชุม ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมใหญ่ปีละ 1 ครั้ง เดือนมกราคมของทุกปี
2. คณะกรรมการฝ่าย ต่างจัดให้มีการประชุมทุกเดือน
3. การประชุมวิสามัญ ประธานอำนวยการพิจารณาเรียกประชุมตามความจำเป็น

ข้อ 15 การพ้นตำแหน่งของคณะกรรมการ

1. ตาย
2. ลาออก
3. ครบวาระ
4. พ้นจากการเป็นสมาชิกภาพ
5. ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ลาออก

ข้อ 16 คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ฯ ประกอบด้วยคณะกรรมการ 4 คณะ ได้แก่

1. คณะกรรมการอำนวยการ
2. คณะกรรมการตรวจสอบ
3. คณะกรรมการฝ่ายเงินกู้
4. คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริม

ข้อ 17 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

1. จัดทำงบประมาณรายรับ / รายจ่าย ของกลุ่มออมทรัพย์
2. แต่งตั้งที่ปรึกษาของกลุ่มออมทรัพย์
3. กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มออมทรัพย์
4. พิจารณาเงินลงทุนของกลุ่มไปลงทุนโดยได้รับความเห็นของที่ประชุมใหญ่
5. จัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมตำแหน่งกรรมการที่ว่างลง
6. จัดให้มีการรับสมาชิก

ข้อ 18 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอำนวยการ

1. พิจารณารับและให้สมาชิกออก
2. กำหนดการประชุมใหญ่ของสมาชิก
3. ควบคุมดูแลเอกสารการเงิน และเอกสารที่เป็นของกลุ่มออมทรัพย์
4. ประธาน มีหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุมใหญ่สมาชิก การประชุมคณะกรรมการบริหารการประชุมคณะกรรมการอำนวยการ ลงนามในใบเบิกจ่ายเงิน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่อื่น ๆ ที่คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์มอบหมาย
5. รองประธาน ทำหน้าที่ เมื่อประธานไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติงานได้ หรือตามแต่ประธานมอบหมาย
6. เหรัญญิก ทำหน้าที่ รับผิดชอบการเงินของกลุ่ม ควบคุมดูแลเอกสารต่าง ๆ ทั้งทรัพย์สินของกลุ่ม ลงชื่อในใบเบิกจ่ายเงิน ใบรับจ่ายเงิน ควบคุมดูแลบัญชีการเงินให้ถูกต้องเรียบร้อยและพร้อมเสมอให้สมาชิกและคณะกรรมการตรวจสอบ
7. เลขานุการ ทำหน้าที่ นายทะเบียนของกลุ่ม จดรายงานการประชุม เก็บรักษารายงานของกลุ่มและเอกสารต่าง ๆ ออกหนังสือเชิญประชุม กำหนดวาระการประชุมและหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ประธานมอบหมาย

8. กรรมการร่วมมีหน้าที่ตามที่คณะกรรมการมอบหมายให้

9. คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่ กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝาก จัดสรรเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืนแก่สมาชิก เงินสวัสดิการให้แก่สมาชิก

ข้อ 19 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ

1. ดูแลตรวจสอบความเป็นไปของสมาชิก
2. ดูแลตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ
3. ตรวจสอบการจัดทำบัญชี เอกสารการเงิน สัญญาเงินกู้ เงินสวัสดิการ เงินฝากของสมาชิกให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง
4. รับฟังและพิจารณารับเรื่องร้องทุกข์ของสมาชิก
5. เร่งรัดให้สมาชิกส่งเงินกู้ตามกำหนด

ข้อ 20 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้

1. พิจารณาและอนุมัติจ่ายเงินกู้
2. สอบสวนอุปนิสัยใจคอของสมาชิก เพื่อหาหลักประกันที่มั่นคงเก็บเงินกู้
3. ช่วยแก้ปัญหาทางการเงินแก่สมาชิกที่เดือดร้อน

ข้อ 21 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริม

1. หาสมาชิกเพิ่ม
2. ประชาสัมพันธ์งานของกลุ่ม
3. แนะนำให้สมาชิกยึดหลักการดำเนินงานของกลุ่ม
4. แนะนำและติดตามการใช้เงินกู้ของสมาชิกให้เป็นไปตามเหตุผลที่ขอกู้
5. จัดทำผลรายงานผลก้าวหน้า ในการดำเนินงานของกลุ่ม ปีละ 1 ครั้ง

หมวดที่ 4
ว่าด้วยเรื่องเงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ข้อ 22 เงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ได้มาจาก

1. เงินสัจจะสะสม
2. เงินค่าปรับ
3. เงินค่าบำรุงที่สมาชิกกู้เงินของกลุ่ม
4. รายได้อื่น ๆ

ข้อ 23 การถือหุ้นของสมาชิก ถือว่าเงินสะสม 10 บาท มีค่าเท่ากับ หนึ่งหุ้น เงินสะสม 100 บาท มีค่าเท่ากับ 10 หุ้น ต่อไปทำนองเดียวกันนี้ (สามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสม)

ข้อ 24 การส่งเงินสัจจะสะสม ให้ส่งตามจำนวนที่แจ้ง ไว้ทุกวันที่....ของทุกเดือน ตั้งแต่เวลา ..... ถึง .....น. ณ ที่ทำการกลุ่มออมทรัพย์ หากสมาชิกท่านใดไม่ส่งเงินตามวันที่กำหนดติดต่อกัน 3 ครั้ง ถือว่าพ้นจากสมาชิกภาพ

ข้อ 25 ถ้าสมาชิกต้องการเพิ่มลด เงินสัจจะสะสม จะเปลี่ยนให้ตอนสิ้นปีของทุกปี

ข้อ 26 การนำเงินของสมาชิกไปลงทุนใดก็ตามในนามของกลุ่มออมทรัพย์ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ และที่ประชุมใหญ่เสียก่อนตามลำดับ

ข้อ 27 การจัดสรรผลกำไรประจำปี กลุ่มจะจัดงบดุลบัญชีเมื่อสิ้นสุดปี ดังนี้

1. ปันผลให้สมาชิก ร้อยละ .....
2. จัดตั้งกองทุนสวัสดิการ ร้อยละ.....

ข้อ 28 เงินของกลุ่มจะฝากไว้กับธนาคาร ดังนี้

1. เงินฝากสัจจะและค่าบำรุง (เงินกู้) ค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม และค่าอื่น ๆ ฝากประเภทสะสมทรัพย์ กับธนาคาร..... สาขา..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ข้อ 29 การฝากเงินและการถอนเงินจากธนาคาร

1. การฝากเงิน ให้ประธานคณะกรรมการอำนวยการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประธาน เป็นผู้นำไปฝากในนามของกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งเป็นบัญชีโดยคณะกรรมการ 3 คน
2. การถอนเงิน ให้คณะกรรมการ ที่มีชื่อในใบฝากครั้งแรก (เปิดบัญชี) จำนวน 2 ใน 3 เป็นผู้ลงนามถอนเงิน

หมวดที่ 5
การกู้ยืม

ข้อ 30 การกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อนำไปใช้จะพิจารณาตามความสำคัญ-ความจำเป็น ดังนี้

1. การเจ็บป่วย
2. การศึกษา
3. การประกอบอาชีพ
4. การใช้หนี้ดอกเบี้ยราคาแพง

ข้อ 31 การกู้ยืมจะพิจารณาตามรุ่นของสมาชิก เป็นรุ่นที่ 1-2-3-4-5-6 เท่านั้น

ข้อ 32 การกู้ยืมเงินให้ดำเนินการ ดังนี้

1. ต้องทำเป็นหนังสือขอกู้ตามแบบพิมพ์ของกลุ่ม โดยมีสมาชิกยื่นค้ำประกันไม่น้อยกว่า 2 คน สมาชิกค้ำประกันผู้อื่นไม่เกิน 2 คน ผู้กู้คืนหมดแล้วจึงมีสิทธิค้ำประกันผู้อื่นต่อไปได้ 2. ผู้ที่จะขอกู้เงินของกลุ่ม จะต้องส่งเงินสัจจะสะสม มาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน (1ปี)
3. การกู้เงินจะต้องส่งคืนภายใน 10 เดือน หรือ 12 เดือน ตามแต่จะทำสัญญากับกลุ่มพร้อมค่าบำรุง
4. การส่งเงินกู้คืน จะต้องส่งทุกเดือน เงินต้นอย่างน้อย ..... บาท ค่าบำรุงส่งหมดทุกเดือน จนกว่าจะหมดหนี้กับกลุ่ม หรือ ตามสัญญา

5. การกู้ถ้ากู้น้อยกว่าหรือเท่ากับเงินสัจจะสะสมที่มีอยู่ ไม่ต้องมีคนค้ำประกันโดยใช้สมุดตนเองค้ำก็ได้

6. การกู้เงินของกลุ่ม จะต้องมาทำสัญญากู้และสัญญาค้ำต่อหน้าคณะกรรมการฝากเงินกู้ทุกครั้ง เท่านั้น และจะทำการแทนกันไม่ได้

7. สมาชิกกู้เงินของกลุ่ม ไม่ส่งเงินกู้คืน ขาดส่งจะถูกปรับเดือนละ..... บาท / เล่ม และจะถือว่าประวัติการกู้เสีย

8. สมาชิกที่มีประวัติการกู้เสีย การกู้ครั้งต่อไปจะกู้ได้เท่ากับเงินสัจจะสะสมที่มีอยู่เท่านั้นเป็นเวลา 1 ปี

9. สมาชิกกู้เงินของกลุ่มแล้วไม่ส่งคืน ผู้ค้ำถือว่าเป็นหนี้ร่วมจะต้องร่วมชำระหนี้จนหมด มิฉะนั้นจะไม่มีสิทธิกู้เงินของกลุ่มได้

10. ผู้กู้และผู้ค้ำ ไม่ยอมชำระเงินกู้ (ดื้อดึง) คณะกรรมการจะทำชื่อขึ้นประกาศให้สาธารณชนทราบทั่วกัน

11. ใน 1 ครัวเรือนจะกู้ได้ ..... คนเท่านั้น

12. เมื่อส่งเงินกู้คืนงวดสุดท้าย (ปิดบัญชีแล้ว) จะต้องต้องหยุดกู้ 1 เดือน

หมวดที่ 6
ว่าด้วยเรื่องสวัสดิการ

ข้อ 33 สมาชิกที่จะได้รับสวัสดิการของกลุ่มจะต้องเป็นสมาชิกแล้ว 1 ปี

ข้อ 34 สวัสดิการทางกลุ่มจะจ่ายตามรุ่นที่ 1 จะได้ 100 รุ่นที่ 2 จะได้ 50 ของรุ่นที่ 1 รุ่นที่ 3 จะได้ 50 ของรุ่นที่ 2 ตามลำดับ หรือตามมติของคณะกรรมการการบริหารจะประกาศเมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ

ข้อ 35 สวัสดิการจะจ่าย ดังนี้

1. สมาชิกเสียชีวิต
2. สมาชิกนอนโรงพยาบาล (รัฐบาล)
3. คลอดบุตร
4. ค่าตอบแทนการปฏิบัติงาน
5. อื่น ๆ ที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ข้อ 36 สมาชิกพอรับสวัสดิการ จะต้องนำเอกสารมาแสดงต่อคณะกรรมการกลุ่มทุกครั้ง เช่น

1. สมุดสัจจะสะสมประจำตัวของสมาชิก
2. ใบรับรองแพทย์ กรณีเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล ใบมรณะบัตร กรณีเสียชีวิต ใบสูติบัตร กรณีคลอดบุตร

หมวดที่ 7
ว่าด้วยเรื่องทะเบียน สมุดบัญชี และเอกสารอื่น ๆ

ข้อ 37 ทะเบียนสมุดบัญชี ให้กลุ่มจัดทำ มีทะเบียน คือ

1. ทะเบียนสมาชิก

2. สมุดรายงานการประชุม

3. สมุดบัญชีเงินสด สมุดบัญชีรายรับ สมุดบัญชีรายจ่าย งบกำไร-ขาดทุน งบดุล และบัญชีอื่น ๆ ที่คณะกรรมการอำนวยการเห็นสมควร

หมวดที่ 8
ว่าด้วยเรื่องการจัดสรรเงินผลประโยชน์

ข้อ 38 การจัดสรรเงินผลประโยชน์ที่ได้จากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ให้ดำเนินการจัดสรร ดังนี้

1..... 2.....

3..... 4.....

หมวดที่ 9
ว่าด้วยเรื่องเบ็ดเตล็ด

ข้อ 39 การดำเนินคดีเกี่ยวกับกฎหมายของกลุ่ม ให้ประธานคณะกรรมการอำนวยการเป็นตัวแทนกลุ่มฯ ในการทั้งปวง โดยกลุ่มจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายร่วมกัน

ข้อ 40 การแก้ไขเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ ให้เป็นไปตามมติที่ประชุมกรรมการบริหาร ซึ่งต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของผู้เข้าร่วมประชุม

ข้อตกลง หรือข้อบังคับนี้มีผล ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....ประธาน

(.....)

<u>หมายเหตุ</u> : ร่างระเบียบข้อบังคับฯ ฉบับนี้เป็นเพียงการยกตัวอย่างเท่านั้น กลุ่มฯ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมแต่ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบกรมการพัฒนาชุมชน

สำเนา

ธนาคารแห่งประเทศไทย

2 ธันวาคม 2552

เรียน อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ที่ ธปท.ฝคฉ.(71) 2439 /2552 เรื่อง การขอความเห็นข้อกฎหมาย กรณีกลุ่มออมเงินสัจจะสะสมทรัพย์

ตามที่กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือ ที่ ยช (สคอ) 0808.2.2/117 ลงวันที่ 9 เมษายน 2552 ถึงธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ขอทราบความเห็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่มออมเงินสัจจะสะสมทรัพย์เข้าข่ายกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 หรือไม่อย่างไร เพื่อประกอบการดำเนินคดีต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ธปท. ขอเรียนว่า

1. พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม 2551 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ดังนั้น การประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนก่อนวันที่ 3 สิงหาคม 2551 ต้องบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 แล้วแต่กรณี

ธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนเป็นธุรกิจที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง หากผู้ใดประกอบธุรกิจดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นความผิดตามมาตรา 40 ประกอบมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 หรือมาตรา 71 ประกอบมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 หรือมาตรา 121 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ได้บัญญัตินิยามของธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. เป็นธุรกิจ
2. รับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน
3. มีการใช้ประโยชน์จากเงินนั้นโดยวิธีหนึ่งวิธีใดตามที่กฎหมายกำหนด

2. กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยใช้หลักการพัฒนาชุมชนเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพึ่งพาตนเองได้ โดยกำหนดให้งานส่งเสริมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นกลยุทธ์ในการทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่กรมการพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนและให้การช่วยเหลือให้มีการจัดตั้งขึ้นทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิกเป็นค่าหุ้นและเงินฝาก ซึ่งเรียกว่า "เงินสัจจะสะสมทรัพย์" แล้วนำไปให้สมาชิกกู้ยืม ลงทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายในครอบครัว โดยมิได้ดำเนินธุรกิจในเชิงพาณิชย์ จึงไม่ใช่ธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามข้อ 1

3. สำหรับคดีเกี่ยวกับกลุ่มออมเงินสัจจะสะสมทรัพย์ หมู่บ้านไก่คำ จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้หารือนั้น จะเข้าข่ายเป็นธุรกิจธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนที่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตามข้อ 1 หรือไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วแต่กรณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสรสิทธิ์ สุนทรเกศ)
ผู้ช่วยผู้ว่าการ สายกำกับสถาบันการเงิน
ผู้ว่าการ แทน

ฝ่ายตรวจสอบสถาบันเฉพาะกิจและ Non-bank
โทรศัพท์ 0-2283-5923
โทรสาร 0-2283-6466

(สำเนา)

บันทึกช่วยจำ

การหารือเรื่อง การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อวันจันทร์ที่ 19 ธันวาคม 2531 เวลา 09:30 น. ณ ห้องประชุม 516 ชั้น 5 ธนาคารแห่งประเทศไทย

ผู้เข้าร่วมหารือประกอบด้วย

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

1. นายชุวัฒน์	วุฒิเบศร์	รองอธิบดี
2. นายสมมิตร	คอวนิช	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาอาชีพ กองปฏิบัติการ
3. นายวีระศักดิ์	อนันตมงคล	หัวหน้างานพัฒนาเงินทุน กองปฏิบัติการ

ฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย

1. นายยง	ศรีนาม	ผู้อำนวยการ
2. นายคำรุณ	คำแก้ว	รองผู้อำนวยการ
3. นายเสริมสิงห์	สิงหเสนี	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
4. นายชาญชัย	บุญฤทธิ์ไชยศรี	หัวหน้านิติกร
5. นางจิรารัตน์	คัฆฑ์กุลรัตน์	หัวหน้านิติกร
6. นายวิชัย	จิตตปรีดากุล	นิติกร

สืบเนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยมีหนังสือที่ ธปท.ม. 1368/2531 ลงวันที่ 19 กันยายน 2531 แจ้งกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ว่าการดำเนินกิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตส่วนหนึ่งอาจเข้าข่ายต้องห้ามตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 และตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มีหนังสือที่ มท. 2503/7368 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2531 แจ้งหลักการและแนวทางปฏิบัติของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนสนับสนุนและส่งเสริมให้ชาวบ้านดำเนินการตามหมู่บ้านในชนบท ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยทราบ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงมีหนังสือที่ ธปท.ม. 1769/2531 ลงวันที่ 8 ธันวาคม 2531 เชิญกรมการพัฒนาชุมชนเพื่อหารือร่วมกันในวันที่ 19 ธันวาคม 2531

ผลการหารือสรุปได้ดังนี้

1. รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนแจ้งข้อเท็จจริงว่า ในปี พ.ศ. 2517 รัฐบาลมีแนวความคิดที่จะนำเทคโนโลยีไปสู่ประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนพัฒนาอาชีพของตนเอง แต่เนื่องจากไม่มีแหล่งเงินทุน จึงมีการส่งเสริมสนับสนุนให้จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 หลักการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตคือส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักออมเงินตามกำลังความสามารถ โดยเน้นเรื่องความสม่ำเสมอ สมาชิกที่ออมเงินไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างสม่ำเสมอแม้จำนวนเงินที่ออมจะน้อย ก็จะได้สิทธิดีกว่าสมาชิกที่มิได้ออมอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งมีเงินออมมากกว่า เช่น ให้สมาชิกที่ออมเงินไว้อย่างสม่ำเสมอมีสิทธิกู้เงินจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ก่อนสมาชิกอื่น โดยไม่คำนึงว่าจะมีเงินออมน้อยกว่าสมาชิกอื่นเป็นต้น

1.2 การให้กู้เงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อแรกเริ่มกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตให้กู้แก่สมาชิก โดยให้กู้ไม่เกินจำนวนเงินที่สมาชิกออมไว้ หากสมาชิกคนใดจะกู้เกินกว่านั้น จะต้องมีสมาชิกอื่นค้ำประกันและกู้ได้ไม่เกินจำนวนเงินออมที่ผู้ค้ำประกันนั้นออมไว้กับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต วิธีการเช่นนี้สมาชิกจะควบคุมดูแลกันเอง ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไม่ปรากฏว่ามีการโกงเกิดขึ้น ส่วนรวมไม่เสียประโยชน์ ต่อมามีการติดต่อให้ธนาคารกรุงไทย จำกัด เป็นผู้รับฝากเงินของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และธนาคารจะเป็นผู้ให้กู้เงินแก่สมาชิก โดยจะมีเงินฝากของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ที่ฝากไว้เป็นหลักประกัน วิธีการที่สมาชิกของกู้เงินจากธนาคารสามารถกระทำได้ 2 วิธี คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยประธานกลุ่มขอกู้โดยตรงจากธนาคาร เพื่อนำเงินไปดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม อีกวิธีหนึ่งคือ สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นรายบุคคล ขอกู้จากธนาคาร โดยขั้นคำขอกู้เงินต่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอนุมัติแล้ว ให้นำคำอนุมัตินี้ไปขั้นขอกู้จากธนาคารต่อไป ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารจะคิดในอัตราสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละ 1.5 ดังนั้น ในเรื่องการกู้เงินของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนั้น สมาชิกสามารถทำได้โดยกวรกู้จากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตโดยตรง และกู้จากธนาคาร

1.3 นอกจากการให้กู้เงินแก่สมาชิกแล้ว กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังดำเนินกิจการอื่นอีก ได้แก่ กิจการยุ้งฉาง กิจการธนาคารข้าว และศูนย์สาธิตการตลาด

1.4 ระบบบัญชีในระยะแรกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะทำบัญชีในรูปแบบที่เข้าใจกันเอง แต่เมื่อจำนวนเงินออมเพิ่มมากขึ้น รูปแบบบัญชีที่ทำกันเองไม่สามารถใช้ต่อไปได้ กรมการพัฒนาชุมชนจึงเริ่มเข้าไปสอนระบบบัญชี โดยอบรมแนะนำระบบบัญชีที่เหมาะสมและให้ชาวบ้านเข้าใจง่าย

หลังจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินงานมาได้ประมาณ 10 ปี ปรากฏว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มเห็นว่าการนำเงินออมไปฝากธนาคารและให้สมาชิกกู้เงินจากธนาคารนั้น ธนาคารจะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ จึงมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มดำเนินกิจการ นอกเหนือจากเรื่องที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมสนับสนุน โดยการรับฝากเงินที่เรียกว่าเงินสัจจะสะสมพิเศษ และให้กู้แก่บุคคลภายนอกที่มิได้เป็นสมาชิกด้วย บางครั้งก็คิดดอกเบี้ยในอัตราสูง ซึ่งเรื่องนี้มิใช่กิจการที่กรมการพัฒนาชุมชนเห็นชอบ แต่เป็นเรื่องที่

กรรมการของกลุ่มออมทรัพย์ฯ ดำเนินการไปเอง เจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนได้พยายามชี้แจงหลักการวัตถุประสงค์ของกรมการพัฒนาชุมชนที่ต้องการให้ชาวบ้านช่วยตัวเองและร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต่าง ๆ เข้าใจ ถ้ายังปรากฏว่ากลุ่มออมทรัพย์ฯ ใด กระทำการนอกขอบเขตที่กรมการพัฒนาชุมชนให้การสนับสนุนก็จะตัดกลุ่มออมทรัพย์ฯ ดังกล่าว ออกจากการส่งเสริมสนับสนุนของกรมการพัฒนาชุมชน และเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนจะแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนไว้เป็นหลักฐาน

เมื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตพัฒนาเติบโตขึ้น กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางแห่งจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ ปรากฏว่าสหกรณ์ที่ตั้งขึ้นประสพปัญหามาก สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางส่วนไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ เนื่องจากขาดคุณสมบัติในเรื่องอายุไม่ถึงเกณฑ์ หรือมีอาชีพแตกต่างจากที่ระบุไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ บุคคลที่ไม่สามารถเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ดังกล่าวจึงรวมกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ฯ ของตนขึ้น ดำเนินการแข่งกับสหกรณ์ เป็นเหตุให้สหกรณ์ที่ตั้งขึ้นดำเนินงานไม่ประสพผลสำเร็จ

ในปัจจุบันนี้ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ร่วมกันจดทะเบียนตั้งเป็นสมาคมโดยมีสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และมีสาขาของสมาคมอยู่ ณ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในหมู่บ้านต่าง ๆ แต่เนื่องจากมีปัญหาในเรื่องการเสียภาษี จึงปรากฏว่ามีสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกของสมาคมเพียงสามพันกว่ากลุ่มเท่านั้น

2. ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมาย ธนาคารแห่งประเทศไทย แจ้งว่ามีกฎหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแลอยู่ 2 ฉบับ ที่ควรตระหนักเพื่อมิให้การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเข้าข่ายเป็นความผิดต่อกฎหมาย ฉบับแรกคือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้บุคคลที่มิใช่ธนาคารพาณิชย์ประกอบการธนาคารพาณิชย์ คือ ห้ามผู้ที่มิได้รับอนุญาตเป็นธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินจากประชาชน และใช้ประโยชน์เงินนั้นไปในทางให้กู้ยืม ซื้อหรือขายลดหรือรับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน ซื้อขายตั๋วแลกเงินหรือตราสารเปลี่ยนมือ ซื้อขายเงินปริวรรตต่างประเทศ ฯลฯ อีกฉบับคือพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งมีบทบัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดนอกจากบริษัทเงินทุนประกอบธุรกิจเงินทุน คือ ห้ามผู้ที่มิได้รับอนุญาตเป็นบริษัทเงินทุนจัดหาเงินทุนจากประชาชน และใช้เงินนั้นในการให้กู้ยืมเป็นทางค้าปกติ กิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามที่กล่าวมาข้างต้นถ้าดำเนินกิจการอยู่ภายในขอบเขตที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมให้การสนับสนุนก็สามารถกระทำได้ไม่ผิดกฎหมายที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำกับดูแล แต่มีปัญหาเฉพาะการดำเนินกิจการในส่วนที่นอกเหนือออกไปคือการรับฝากเงินสัจจะสะสมพิเศษ และให้กู้ยืมแก่บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่สมาชิก ซึ่งถือได้ว่าเป็นการประกอบธุรกิจเงินทุนและประกอบการธนาคารพาณิชย์ เข้าข่ายเป็นการกระทำผิดกฎหมาย

3. ที่ประชุมหารือร่วมกันแล้วมีความเห็นว่า หากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ดำเนินกิจการตามขอบเขตแห่งหลักการที่กรมการพัฒนาชุมชนส่งเสริมให้การสนับสนุนดังที่รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชนกล่าวมาข้างต้น กิจการที่ดำเนินการก็ไม่ต้องห้ามตามพระราช-บัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ส่วนกิจการที่เข้าข่ายต้องห้ามตามกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ ดังกล่าว เป็นกิจการที่กรรมการบริหารของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบางกลุ่มดำเนินการขึ้นเองในภายหลังเพื่อแสวงหาประโยชน์ และเป็นเรื่องที่กรมการพัฒนาชุมชนไม่สนับสนุน ส่วนมาตรการแก้ไขปัญหากรณีนี้คือให้เจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนชี้แจงให้กรรมการบริหารของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยุติการกระทำที่เข้าข่ายต้องห้ามตามกฎหมาย หากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแห่งใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ก็จะตัดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดังกล่าวออกจากการส่งเสริมสนับสนุนของกรมการพัฒนาชุมชน และแจ้งความให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป

(ลงชื่อ) ชาญชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี
(นายชาญชัย บุญฤทธิ์ไชยศรี)
ผู้จดบันทึก

สำเนาถูกต้อง

(นายมนูญ สอนเกิด)
นักวิชาการพัฒนาชุมชน 5

พระราชบัญญัติ
สถาบันการเงินประชาชน
พ.ศ. ๒๕๖๒

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒
เป็นปีที่ ๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยสถาบันการเงินประชาชน

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การกำกับดูแลสถาบันการเงินประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความยั่งยืนในการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“องค์กรการเงินชุมชน” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมตัวกันจัดตั้งขึ้นเพื่อเก็บออมเงินสะสมรวมกันโดยมีการบริหารจัดการกันเอง และมีการให้บริการทางการเงิน ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“สถาบันการเงินประชาชน” หมายความว่า องค์กรการเงินชุมชนซึ่งได้จดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้

“บริการทางการเงิน” หมายความว่า การรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การเป็นตัวแทนการรับชำระเงินและการโอนเงิน หรือการให้บริการทางการเงินอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“ธนาคารผู้ประสานงาน” หมายความว่า ธนาคารหรือสถาบันการเงินซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนและประสานงานการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของสถาบันการเงินประชาชน

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนสถาบันการเงินประชาชน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
คณะกรรมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๕ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชน” ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการเงินระดับชุมชน ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ การเงิน หรือการคลัง ด้านการบัญชี ด้านการบริหารความเสี่ยงหรือการประกันภัย และด้านเทคโนโลยี ด้านละหนึ่งคน

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นกรรมการและเลขานุการ และข้าราชการในสำนักงานซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังแต่งตั้งจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี

(๓) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๘) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๙) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเอกชนเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

(๑๐) ไม่เป็นกรรมการหรือผู้บริหารของสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

เมื่อครบกำหนดตามวาระในวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบวัน จะไม่แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่แทนก็ได้

ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสาม ให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่เหลืออยู่ และให้คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้โดยจะต้องมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้วยอย่างน้อยสามคน

มาตรา ๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๖

(๔) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

มาตรา ๙ คณะกรรมการมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะนโยบายและแนวทางในการพัฒนาเกี่ยวกับระบบสถาบันการเงินประชาชนต่อคณะรัฐมนตรี

(๒) กำหนดองค์กรการเงินชุมชนตามมาตรา ๓ และกำหนดธนาคารผู้ประสานงานตามมาตรา ๓ ประกอบกับมาตรา ๔๕

(๓) กำหนดกรอบอัตราดอกเบี้ยหรือผลตอบแทน ค่าธรรมเนียม และค่าบริการของสถาบันการเงินประชาชน

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์การฝากเงินหรือกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการดำเนินงานตามมาตรา ๒๖

(๕) กำหนดคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของกรรมการสถาบันการเงินประชาชนตามมาตรา ๒๘ (๗)

(๖) กำหนดอัตราชั้นสูงของเงินที่จ่ายเป็นเงินรางวัลของกรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของสถาบันการเงินประชาชน ตามมาตรา ๔๐ (๓)

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การให้บริการทางการเงินโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามมาตรา ๔๒

(๘) กำหนดหลักเกณฑ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานและการกำกับดูแลตามมาตรา ๔๔

(๙) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาจัดทำรายงานการดำเนินงานของธนาคารผู้ประสานงานตามมาตรา ๔๗

(๑๐) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินและข้อมูลทั่วไปของสถาบันการเงินประชาชนตามมาตรา ๔๘

(๑๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการตรวจสอบสถาบันการเงินประชาชนของผู้ตรวจสอบและกำหนดแบบให้ผู้ตรวจสอบรายงานการตรวจสอบตามมาตรา ๕๖

(๑๒) วินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๙ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๖๕

(๑๓) รายงานผลการดำเนินการของสถาบันการเงินประชาชนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๔) ออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๐ การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๑ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการอาจเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้

มาตรา ๑๓ ให้สำนักงานทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการรับผิดชอบงานธุรการ งานวิชาการ และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานของคณะกรรมการ

หมวด ๒
สถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๑๔ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หรือผู้ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังมอบหมายเป็นนายทะเบียน

ให้นายทะเบียนมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริม ช่วยเหลือ แนะนำ กำกับดูแล และตรวจสอบสถาบันการเงินประชาชน

(๒) ออกระเบียบหรือคำสั่งเพื่อให้มีการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสถาบันการเงินประชาชน

(๓) กระทำการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของนายทะเบียน หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ส่วนที่ ๑
การจัดตั้งและจดทะเบียน

มาตรา ๑๕ ให้สถาบันการเงินประชาชนมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการออมทรัพย์แก่สมาชิก และให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก รวมทั้งส่งเสริมหรือสนับสนุนการพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต และสวัสดิการของสมาชิกและประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน

สถาบันการเงินประชาชนต้องมีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าเท่า ๆ กัน โดยสมาชิกแต่ละคนต้องถือหุ้นอย่างน้อยคนละหนึ่งหุ้นซึ่งเป็นหุ้นที่ต้องชำระครั้งเดียวเต็มมูลค่า

มาตรา ๑๖ องค์กรการเงินชุมชนที่จะยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกขององค์กรการเงินชุมชนด้วยมติไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ขององค์กรการเงินชุมชนนั้น และต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีการจัดทำงบการเงินประจำปีต่อเนื่องกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีนับถึงวันยื่นคำขอจดทะเบียน

(๒) มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

(๓) มีทุนที่ชำระแล้ว เป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาท

(๔) มีผลการดำเนินงานเป็นกำไรต่อเนื่องกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีนับถึงวันยื่นคำขอจดทะเบียน และในวันที่ยื่นคำขอจดทะเบียนต้องไม่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสะสม

สมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาและมีภูมิลำเนาหรือประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่งในพื้นที่ในการดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชนนั้นเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับแต่วันที่สมัครเป็นสมาชิก รวมทั้งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๑๗ ให้ที่ประชุมสมาชิกองค์กรการเงินชุมชนตั้งผู้แทนจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน เพื่อดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนต่อธนาคารผู้ประสานงาน พร้อมด้วยเอกสาร ดังต่อไปนี้

(๑) สำเนารายงานการประชุมสมาชิกซึ่งลงมติไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ขององค์กรการเงินชุมชน พร้อมด้วยสำเนารายชื่อสมาชิกทั้งหมดขององค์กรการเงินชุมชนนั้น

(๒) ทะเบียนสมาชิกพร้อมลายมือชื่อและทะเบียนหุ้นที่แต่ละคนจะถือเมื่อได้จดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนแล้ว

(๓) ร่างข้อบังคับตามมาตรา ๒๓

เมื่อธนาคารผู้ประสานงานได้รับคำขอจดทะเบียนและเอกสารตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เสนอคำขอจดทะเบียนและเอกสารนั้นต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณา

แบบคำขอ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยื่นคำขอ ให้เป็นไปตามที่นายทะเบียนกำหนด

มาตรา ๑๘ เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนจากธนาคารผู้ประสานงานแล้ว ให้นายทะเบียนพิจารณาคำขอจดทะเบียน หากเห็นว่าองค์กรการเงินชุมชนตามที่ขอจดทะเบียนมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๖ คำขอจดทะเบียนมีเอกสารครบถ้วนถูกต้องตามมาตรา ๑๗ และการจัดตั้งสถาบันการเงินประชาชนตามที่ขอจดทะเบียนจะเป็นประโยชน์แก่ชุมชน โดยนำความเห็นที่ธนาคารผู้ประสานงานเสนอมาประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนและออกใบสำคัญรับจดทะเบียนให้แก่สถาบันการเงินประชาชนนั้น

สถาบันการเงินประชาชนที่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียน ให้แจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือไปยังองค์กรการเงินชุมชนนั้นโดยไม่ชักช้า

องค์กรการเงินชุมชนมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งไม่รับจดทะเบียนต่อคณะกรรมการ โดยยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๐ เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนสถาบันการเงินประชาชนใดแล้ว ให้ผู้แทนองค์กรการเงินชุมชนตามมาตรา ๑๗ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนนั้นไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนตามมาตรา ๒๑

ให้ผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนสมาชิกตามมาตรา ๑๗ และได้ชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือครบถ้วนแล้ว เป็นสมาชิกสถาบันการเงินประชาชนตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนสถาบันการเงินประชาชน

ในกรณีที่มีผู้ขอเข้าเป็นสมาชิกสถาบันการเงินประชาชนภายหลังวันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนสถาบันการเงินประชาชน ให้ถือว่าเป็นสมาชิกเมื่อได้ชำระค่าหุ้นตามจำนวนที่จะถือครบถ้วนแล้ว

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนตามมาตรา ๒๐ นัดสมาชิกมาประชุมกันเป็นการประชุมใหญ่สามัญครั้งแรกภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนสถาบันการเงินประชาชน เพื่อตั้งคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนและมอบหมายการทั้งปวงให้แก่คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๒๒ สถาบันการเงินประชาชนย่อมได้ไปทั้งทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดที่เกี่ยวเนื่องกับองค์กรการเงินชุมชนเดิมที่ได้จดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนนั้นทั้งสิ้น

มาตรา ๒๓ ข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชนอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อ ซึ่งต้องมีคำว่า “สถาบันการเงินประชาชน” นำหน้า

(๒) ที่ตั้งสำนักงานของสถาบันการเงินประชาชน

(๓) พื้นที่ในการดำเนินงาน ซึ่งต้องไม่เกินเขตตำบลหรือแขวงที่ตั้งของสถาบันการเงินประชาชนและเขตหมู่บ้านตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ที่ติดกับตำบลหรือแขวงอันเป็นที่ตั้งของสถาบันการเงินประชาชน

(๔) ทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้น มูลค่าของหุ้น การชำระค่าหุ้น การขายและการโอนหุ้น ตลอดจนการจ่ายคืนค่าหุ้น

(๕) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบัญชี และการเงินของสถาบันการเงินประชาชน

(๖) คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก วิธีรับสมาชิก การพ้นจากสมาชิกภาพตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

(๗) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประชุมใหญ่

(๘) การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการประชุมของคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชน

(๙) การส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดสวัสดิการ

(๑๐) ธนาคารผู้ประสานงานที่ให้การสนับสนุน

มาตรา ๒๔ การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับ จะกระทำได้ก็แต่โดยมติของที่ประชุมใหญ่ และต้องนำข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่ประชุมใหญ่ลงมติ เมื่อนายทะเบียนได้จดทะเบียนแล้วให้มีผลใช้บังคับได้

ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยการเปลี่ยนชื่อสถาบันการเงินประชาชน ให้สถาบันการเงินประชาชนคืนใบสำคัญรับจดทะเบียน และให้นายทะเบียนออกใบสำคัญรับจดทะเบียนการเปลี่ยนชื่อให้แก่สถาบันการเงินประชาชนด้วย

การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับและการเปลี่ยนชื่อของสถาบันการเงินประชาชนนั้น ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิหรือความรับผิดใด ๆ ของสถาบันการเงินประชาชนที่มีต่อบุคคลภายนอก

ให้นำมาตรา ๑๗ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๕ ห้ามผู้ใดนอกจากสถาบันการเงินประชาชนใช้ชื่อหรือคำแสดงชื่อในทางธุรกิจว่า “สถาบันการเงินประชาชน” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายเช่นเดียวกัน

ส่วนที่ ๒
การดำเนินงานและการกำกับดูแล

มาตรา ๒๖ ให้สถาบันการเงินประชาชนกระทำกิจการได้ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๑๕ ซึ่งรวมถึง

(๑) รับฝากเงินจากสมาชิกและประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินงาน รวมทั้งวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ในการดำเนินงาน

(๒) ให้สินเชื่อแก่สมาชิก

(๓) เป็นตัวแทนการรับชำระเงินและโอนเงินของสมาชิกและประชาชน

(๔) ฝากเงินหรือกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) เรียกเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ หรือผลตอบแทน ค่าธรรมเนียม และค่าบริการอื่น ๆ

(๖) ซื้อหรือมีไว้ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) เพื่อใช้เป็นสถานที่ดำเนินการหรือใช้ประโยชน์ตามสมควร

(ข) เป็นการได้มาจากการชำระหนี้ หรือจากการประกันต้นเงินที่ให้กู้ยืมไปแต่ต้องจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ดังกล่าวภายในห้าปีนับแต่วันที่อสังหาริมทรัพย์นั้นตกเป็นของสถาบันการเงินประชาชน เว้นแต่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการให้จำหน่ายภายในกำหนดเวลาอื่น

(๗) ส่งเสริมหรือสนับสนุนการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกหรือประชาชนในพื้นที่ในการดำเนินงานโดยใช้เงินที่ได้จากการจัดสรรกำไรของสถาบันการเงินประชาชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน

(๘) กระทำกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถาบันการเงินประชาชนตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ ให้สถาบันการเงินประชาชนมีคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสี่คนแต่ไม่เกินสิบสี่คน ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิก

กรรมการสถาบันการเงินประชาชนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันเลือกตั้ง กรรมการสถาบันการเงินประชาชนซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน เว้นแต่ได้รับมติจากที่ประชุมใหญ่สมาชิกโดยมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ให้เป็นกรรมการต่อไปได้อีกวาระหนึ่ง

ในกรณีที่มีการเลือกตั้งกรรมการสถาบันการเงินประชาชนแทนตำแหน่งที่ว่างก่อนครบวาระ ให้กรรมการสถาบันการเงินประชาชนที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๒๘ กรรมการสถาบันการเงินประชาชน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปี

(๓) เป็นสมาชิกของสถาบันการเงินประชาชน

(๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๗) มีคุณสมบัติหรือไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๙ ในการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชนนั้น กรรมการสถาบันการเงินประชาชนต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย วัตถุประสงค์ และข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน ตลอดจนมติที่ประชุมใหญ่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและระมัดระวังรักษาผลประโยชน์ของสถาบันการเงินประชาชน และต้องรับผิดชอบร่วมกันในการบริหารงานสถาบันการเงินประชาชนนั้น ซึ่งรวมถึงเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การชำระค่าหุ้นนั้น ได้ชำระกันจริง

(๒) จัดให้มีและรักษาไว้ให้เรียบร้อย ซึ่งบรรดาสมุดบัญชีและเอกสารที่กฎหมายกำหนดไว้

(๓) การให้สถาบันการเงินประชาชนเรียกประชุมใหญ่ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๐ ให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนเป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสถาบันการเงินประชาชนในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทน หรือจะทำสัญญาให้บุคคลภายนอกเป็นผู้จัดการก็ได้

มาตรา ๓๑ ค่าตอบแทนของกรรมการสถาบันการเงินประชาชนและผู้จัดการสถาบันการเงินประชาชนให้เป็นไปตามที่ที่ประชุมใหญ่กำหนด

มาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนจัดให้มีการประชุมสมาชิกเป็นการประชุมใหญ่สามัญ ปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสถาบันการเงินประชาชนนั้น

การประชุมใหญ่คราวอื่นให้เรียกว่า ประชุมใหญ่วิสามัญ

มาตรา ๓๓ เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนจะเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเมื่อใดก็ได้

ในกรณีที่สถาบันการเงินประชาชนขาดทุนถึงครึ่งหนึ่งของจำนวนทุนที่ชำระแล้ว คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนต้องเรียกประชุมใหญ่วิสามัญโดยไม่ชักช้า แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบเพื่อแจ้งให้สมาชิกทราบถึงการขาดทุนนั้น

มาตรา ๓๔ สมาชิกซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดหรือจำนวนตามที่กำหนดในข้อบังคับจะลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอต่อคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญก็ได้ โดยในหนังสือร้องขอนั้นต้องระบุว่าประสงค์ให้เรียกประชุมเพื่อการใด

ในกรณีที่สมาชิกเป็นผู้ร้องขอให้เรียกประชุมใหญ่วิสามัญ ให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับหนังสือร้องขอ ถ้าคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนไม่เรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลาตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๓๕ ให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนมีหน้าที่แจ้งคำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ให้สมาชิกทุกคนทราบ

หลักเกณฑ์และวิธีการบอกกล่าวให้เป็นไปตามข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๓๖ การประชุมใหญ่ของสถาบันการเงินประชาชน ต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมใหญ่ สมาชิกอาจมอบอำนาจให้บุคคลในครอบครัวมาประชุมแทนตนได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนด

มาตรา ๓๗ ในการประชุมใหญ่ของสถาบันการเงินประชาชน ถ้าสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุมและมิใช่การประชุมใหญ่วิสามัญที่สมาชิกร้องขอให้เรียกประชุม ให้นัดประชุมใหญ่อีกครั้งหนึ่งภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่นัดประชุมใหญ่ครั้งแรก ในการประชุมครั้งหลังนี้ เมื่อมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด ก็ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุม

มาตรา ๓๘ ประธานกรรมการสถาบันการเงินประชาชนเป็นประธานของที่ประชุมใหญ่ ในกรณีที่ไม่มีประธานกรรมการสถาบันการเงินประชาชนหรือมีแต่ไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้สมาชิกซึ่งมาประชุมเลือกสมาชิกคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๓๙ ในการประชุมใหญ่ของสถาบันการเงินประชาชน สมาชิกหนึ่งคนให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน

มติของที่ประชุมใหญ่ให้ถือเสียงข้างมากของสมาชิกซึ่งมาประชุมและออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ให้ถือคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนสมาชิกซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

(๑) การแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน

(๒) การเลือกกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งในวาระที่สองให้เป็นกรรมการต่อไปอีกหนึ่งวาระตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง

มาตรา ๔๐ การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสถาบันการเงินประชาชน ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของกำไรสุทธิ จนกว่าทุนสำรองนั้นจะมีจำนวนถึงหนึ่งในสิบของจำนวนทุนของสถาบันการเงินประชาชนหรือมากกว่านั้นตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน

กำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรเป็นทุนสำรอง ที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรได้ภายใต้ข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน ดังต่อไปนี้

(๑) จ่ายเป็นเงินปันผลแก่สมาชิกตามจำนวนหุ้นที่ถือ

(๒) จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนที่สมาชิกได้กู้ยืมจากสถาบันการเงินประชาชนในระหว่างปี

(๓) จ่ายเป็นเงินรางวัลแก่กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของสถาบันการเงินประชาชนไม่เกินร้อยละของเงินที่จ่ายเป็นเงินปันผลแก่สมาชิกตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๔) จ่ายเป็นเงินสนับสนุนหรือส่งเสริมการจัดสวัสดิการตามที่กำหนดในข้อบังคับ

(๕) เป็นเงินสำรองอื่น

มาตรา ๔๑ เมื่อได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่แล้ว สถาบันการเงินประชาชนอาจโอนทุนสำรองตามมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง เพื่อชดเชยผลขาดทุนสะสมของสถาบันการเงินประชาชนนั้นได้

มาตรา ๔๒ ให้สถาบันการเงินประชาชนให้บริการทางการเงินแก่สมาชิก โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ธนาคารผู้ประสานงานจัดทำขึ้นตามมาตรา ๔๖ (๔) ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๔๓ ให้สถาบันการเงินประชาชนจัดทำทะเบียนดังต่อไปนี้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ธนาคารผู้ประสานงานจัดทำขึ้นตามมาตรา ๔๖ (๔) ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนด

(๑) ทะเบียนสมาชิก ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ

(ก) ชื่อ และที่ตั้งสถาบันการเงินประชาชน

(ข) ชื่อ สัญชาติ และที่อยู่ของสมาชิก

(ค) วันที่เข้าเป็นสมาชิก

(๒) ทะเบียนหุ้น ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการ

(ก) ชื่อ และที่ตั้งสถาบันการเงินประชาชน

(ข) ชื่อของสมาชิกที่ถือหุ้น มูลค่าหุ้น จำนวนหุ้น และเงินค่าหุ้นที่ชำระแล้ว

(ค) วันที่ชำระค่าหุ้น

มาตรา ๔๔ การดำเนินงานและการกำกับดูแลสถาบันการเงินประชาชนในเรื่องดังต่อไปนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๑) การให้กู้และการให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้รายใหญ่

(๒) การดำรงเงินกองทุน

(๓) การบริหารสินทรัพย์และการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่อง

(๔) เรื่องอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานและการกำกับดูแล

ส่วนที่ ๓
การสนับสนุนและประสานงาน

มาตรา ๔๕ ให้คณะกรรมการประกาศกำหนดผู้ทำหน้าที่เป็นธนาคารผู้ประสานงาน

มาตรา ๔๖ ให้ธนาคารผู้ประสานงานมีหน้าที่สนับสนุนและประสานงานการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน และมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ข้อเสนอแนะเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชนต่อคณะกรรมการ

(๒) สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำการจัดตั้งสถาบันการเงินประชาชน โดยเน้นพื้นที่ที่มีศักยภาพและมีการดำเนินการให้บริการทางการเงินอย่างเข้มแข็ง

(๓) รับคำขอจดทะเบียนเป็นสถาบันการเงินประชาชนจากองค์กรการเงินชุมชนพร้อมทั้งจัดทำความเห็นประกอบการพิจารณา เพื่อนำเสนอต่อนายทะเบียนตามมาตรา ๑๗

(๔) จัดทำและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการให้บริการทางการเงิน ระบบทะเบียน ระบบการโอนเงิน ระบบบัญชี ระบบความปลอดภัย หรือระบบอื่นใดสำหรับสถาบันการเงินประชาชน

(๕) จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูล วิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูลธุรกรรมซึ่งรวมถึงข้อมูลธุรกรรมทางการเงินของสมาชิก สำหรับสถาบันการเงินประชาชน

(๖) จัดทำและพัฒนาระบบบริหารจัดการความเสี่ยง และระบบมาตรฐานการให้บริการของสถาบันการเงินประชาชน

(๗) พัฒนาศักยภาพและความพร้อม ทั้งในด้านระบบการเงิน การบัญชีและการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร เพื่อยกระดับมาตรฐานให้แก่สถาบันการเงินประชาชน

(๘) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินประชาชน ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยง และมาตรฐานการให้บริการของสถาบันการเงินประชาชน

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา ๔๗ ให้ธนาคารผู้ประสานงานจัดทำรายงานผลการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวกับสถาบันการเงินประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ เสนอต่อคณะกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๔๘ ให้ธนาคารผู้ประสานงานประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินและข้อมูลทั่วไปของสถาบันการเงินประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๔๙ ให้ธนาคารผู้ประสานงานประเมินความเสี่ยงและมาตรฐานคุณภาพการให้บริการของสถาบันการเงินประชาชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ และแจ้งผลการประเมินพร้อมข้อเสนอแนะให้กับสถาบันการเงินประชาชนและนายทะเบียนทราบ

หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระยะเวลาในการประเมินความเสี่ยงและมาตรฐานคุณภาพการให้บริการ ให้เป็นไปตามที่นายทะเบียนกำหนด

มาตรา ๕๐ ให้คณะกรรมการและบุคคลที่คณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลตามมาตรา ๔๖ (๕) และมาตรา ๔๘ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ส่วนที่ ๔
การจัดทำบัญชีและสอบบัญชี

มาตรา ๕๑ ให้สถาบันการเงินประชาชนจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป และเก็บรักษาบัญชีและเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ที่สถานที่ตั้งของสถาบันการเงินประชาชนภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

การลงรายการบัญชีต้องมีเอกสารประกอบการลงบัญชีที่สมบูรณ์โดยครบถ้วน

มาตรา ๕๒ ให้สถาบันการเงินประชาชนจัดทำงบการเงินประจำปีทุกรอบปีบัญชีของสถาบันการเงินประชาชน

งบการเงินประจำปีนั้นต้องทำให้แล้วเสร็จและให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบและแสดงความเห็นแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ของสถาบันการเงินประชาชนภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสถาบันการเงินประชาชนนั้น

มาตรา ๕๓ ให้สถาบันการเงินประชาชนจัดทำรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชนเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ในคราวที่เสนองบการเงินประจำปี และให้ส่งสำเนารายงานประจำปีและงบการเงินประจำปีซึ่งที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติแล้วไปยังนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการประชุมใหญ่นั้น และเผยแพร่เป็นการทั่วไป

มาตรา ๕๔ ให้สถาบันการเงินประชาชนเก็บรักษางบการเงินประจำปีตามมาตรา ๕๒ และรายงานประจำปีตามมาตรา ๕๓ พร้อมทั้งข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชนและกฎหมายว่าด้วยสถาบันการเงินประชาชนไว้ที่สถาบันการเงินประชาชน เพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้

มาตรา ๕๕ ผู้สอบบัญชีนั้น ให้ที่ประชุมใหญ่สามัญเลือกตั้งทุกปีจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ผู้สอบบัญชีซึ่งออกไปนั้นจะเลือกตั้งกลับเข้ารับตำแหน่งอีกก็ได้

หมวด ๓
การตรวจสอบสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าสถาบันการเงินประชาชนใดกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ หรือกระทำการหรืองดเว้นกระทำการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิกหรือประชาชน ให้นายทะเบียนแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานหรือบุคคลภายนอกเป็นผู้ตรวจสอบเพื่อตรวจสอบสถาบันการเงินประชาชนนั้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ให้ผู้ตรวจสอบมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ตั้งของสถาบันการเงินประชาชนเพื่อตรวจสอบในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการของสถาบันการเงินประชาชนได้ และเมื่อได้เข้าไปและลงมือทำการตรวจสอบดังกล่าวแล้ว ถ้ายังดำเนินการไม่เสร็จจะกระทำต่อไปในเวลากลางคืนหรือนอกเวลาทำการของสถานที่นั้นได้

(๒) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้กรรมการ ผู้จัดการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของสถาบันการเงินประชาชน มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของสถาบันการเงินประชาชน หรือให้ส่งรายงานการประชุมหรือเอกสารใด ๆ ของสถาบันการเงินประชาชนที่จำเป็นแก่การตรวจสอบได้

(๓) ยึดหรืออายัดเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องในสถาบันการเงินประชาชนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบซึ่งต้องไม่เกินหกสิบวัน ในการออกคำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวจะต้องระบุเหตุผลความจำเป็น และสิทธิของผู้ถูกยึดหรืออายัดนั้น

ให้ผู้ตรวจสอบรายงานการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งต่อคณะกรรมการและนายทะเบียนตามแบบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๕๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๕๖ ผู้ตรวจสอบต้องแสดงบัตรประจำตัวที่นายทะเบียนเป็นผู้ออกแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวผู้ตรวจสอบให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนประกาศกำหนด

มาตรา ๕๘ ให้ผู้ตรวจสอบเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๔
การแก้ไขฐานะของสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนกระทำการหรืองดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสถาบันการเงินประชาชนหรือสมาชิก หรือในกรณีที่สถาบันการเงินประชาชนมีข้อบกพร่องอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันการเงินประชาชนหรือสมาชิก ให้นายทะเบียนมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนแก้ไขข้อบกพร่องตามวิธีการและระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

(๒) ให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนระงับการปฏิบัติในส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของสถาบันการเงินประชาชนหรือสมาชิก

(๓) ให้กรรมการสถาบันการเงินประชาชนผู้เป็นต้นเหตุดังกล่าวหยุดปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องนั้นให้แล้วเสร็จตามวิธีการและภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

(๔) มีคำสั่งถอดถอนกรรมการสถาบันการเงินประชาชนคนใดคนหนึ่งหรือทุกคนหรือผู้จัดการสถาบันการเงินประชาชน โดยให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นมติที่ประชุมใหญ่

มาตรา ๖๐ ในกรณีที่นายทะเบียนสั่งให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ให้นายทะเบียนตั้งคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนชั่วคราว มีอำนาจหน้าที่และสิทธิเช่นเดียวกับคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชน และให้อยู่ในตำแหน่งไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้ง

ก่อนที่จะพ้นจากตำแหน่งให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนชั่วคราวจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งกรรมการสถาบันการเงินประชาชนขึ้นใหม่ทั้งคณะตามวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่นายทะเบียนสั่งให้กรรมการสถาบันการเงินประชาชนบางคนพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนส่วนที่เหลือเรียกประชุมใหญ่เลือกตั้งผู้เป็นกรรมการสถาบันการเงินประชาชนแทนภายในเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่กรรมการสถาบันการเงินประชาชนพ้นจากตำแหน่ง ถ้ามิได้เลือกตั้งหรือเลือกตั้งผู้เป็นกรรมการสถาบันการเงินประชาชนไม่ได้ตามกำหนดเวลาให้ถือว่าคณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนประกอบด้วยกรรมการสถาบันการเงินประชาชนทั้งหมดเท่าที่เหลืออยู่ และให้คณะกรรมการสถาบันการเงินประชาชนดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้โดยจะต้องมีกรรมการสถาบันการเงินประชาชนอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสถาบันการเงินประชาชนทั้งหมด

มาตรา ๖๒ คำสั่งใด ๆ ตามมาตรา ๕๙ หรือมาตรา ๖๐ ให้ผู้มีส่วนได้เสียอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๖๓ สถาบันการเงินประชาชนใดมีผลการดำเนินงานขาดทุนติดต่อกันเกินสามปี หรือขาดทุนเกินร้อยละยี่สิบของจำนวนทุน ให้สถาบันการเงินประชาชนนั้นเสนอโครงการเพื่อแก้ไขฐานะและการดำเนินงานต่อนายทะเบียน เพื่อขอความเห็นชอบภายในระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ทราบ

โครงการตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) แผนดำเนินงาน

(๒) ขั้นตอนที่ทำให้ลดผลขาดทุนของสถาบันการเงินประชาชน

(๓) ระยะเวลาที่จะดำเนินการให้สำเร็จตามโครงการ

เมื่อนายทะเบียนได้รับโครงการแล้ว จะต้องพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับโครงการ และให้แจ้งสถาบันการเงินประชาชนทราบภายในเวลาดังกล่าว ในการนี้ จะกำหนดหลักเกณฑ์หรือเงื่อนเวลาไว้ด้วยก็ได้

ในกรณีที่สถาบันการเงินประชาชนไม่เสนอโครงการภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือโครงการที่เสนอไม่ได้รับความเห็นชอบ หรือไม่ดำเนินการตามโครงการ หรือดำเนินการไม่เป็นไปตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบหรือตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนเวลาที่นายทะเบียนกำหนดตามวรรคสอง ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้สถาบันการเงินประชาชนนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควร หรือสั่งเลิกสถาบันการเงินประชาชนนั้น

หมวด ๕
การเลิกสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๖๔ สถาบันการเงินประชาชนย่อมเลิกด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุตามที่กำหนดในข้อบังคับของสถาบันการเงินประชาชน

(๒) ที่ประชุมใหญ่ลงมติไม่น้อยกว่าสามในสี่ของสมาชิกทั้งหมดให้เลิก

(๓) ล้มละลาย

(๔) นายทะเบียนสั่งให้เลิกตามมาตรา ๖๓

(๕) ทุนที่ชำระแล้วต่ำกว่าห้าแสนบาทเป็นระยะเวลาติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งรอบปีบัญชี

ให้สถาบันการเงินประชาชนที่เลิกตาม (๑) (๒) หรือ (๓) แจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เลิก

ให้นายทะเบียนปิดประกาศการเลิกสถาบันการเงินประชาชนไว้ที่สถานที่ตั้งของสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๖๕ สถาบันการเงินประชาชนที่ถูกสั่งเลิกตามมาตรา ๖๓ มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง และให้นายทะเบียนส่งคำอุทธรณ์ต่อไปยังคณะกรรมการโดยไม่ชักช้า

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

มาตรา ๖๖ เมื่อสถาบันการเงินประชาชนใดเลิกไปด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๔ ให้จัดการชำระบัญชีตามบทบัญญัติในหมวด ๖ การชำระบัญชี

หมวด ๖
การชำระบัญชี

มาตรา ๖๗ การชำระบัญชีสถาบันการเงินประชาชนที่ล้มละลายนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

มาตรา ๖๘ การชำระบัญชีสถาบันการเงินประชาชนที่เลิกเพราะเหตุนายทะเบียนสั่งให้เลิก ให้นายทะเบียนแต่งตั้งผู้ชำระบัญชี

มาตรา ๖๙ การชำระบัญชีสถาบันการเงินประชาชนที่เลิกเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลายหรือนายทะเบียนสั่งให้เลิก ให้ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เลิกสถาบันการเงินประชาชน

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ไม่เลือกตั้งผู้ชำระบัญชีภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้นทำการชำระบัญชี

เมื่อนายทะเบียนเห็นสมควรหรือเมื่อสมาชิกมีจำนวนไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกทั้งหมดร้องขอต่อนายทะเบียน นายทะเบียนจะแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีคนใหม่แทนผู้ชำระบัญชีซึ่งได้รับเลือกตั้งหรือซึ่งได้แต่งตั้งไว้ก็ได้

มาตรา ๗๐ การชำระบัญชีสถาบันการเงินประชาชนที่เลิกเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มาใช้บังคับกับการชำระบัญชีของสถาบันการเงินประชาชนโดยอนุโลม

ในระหว่างการชำระบัญชี ให้ถือว่าสถาบันการเงินประชาชนนั้นยังคงอยู่ตราบเท่าเวลาที่จำเป็นเพื่อการชำระบัญชี

มาตรา ๗๑ ผู้ชำระบัญชีที่นายทะเบียนแต่งตั้งอาจได้รับค่าตอบแทนตามที่นายทะเบียนกำหนด ผู้ชำระบัญชีที่ที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งอาจได้รับค่าตอบแทนตามที่ที่ประชุมใหญ่กำหนด

หมวด ๗
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๗๒ ในหมวดนี้

"ผู้มีอำนาจในการจัดการ" หมายความว่า

(๑) กรรมการของสถาบันการเงินประชาชน

(๒) ผู้จัดการหรือบุคคลซึ่งสถาบันการเงินประชาชนแต่งตั้ง มอบหมาย หรือทำสัญญาให้มีอำนาจในการบริหารงานทั้งหมดหรือบางส่วน หรือ

(๓) บุคคลที่ตามพฤติการณ์มีอำนาจควบคุมหรือครอบงำกรรมการ หรือการจัดการของสถาบันการเงินประชาชน ให้ปฏิบัติตามคำสั่งของตนในการกำหนดนโยบายหรือการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน

มาตรา ๗๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกไม่เกินวันละห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่

มาตรา ๗๔ ผู้ใดขัดขวางผู้ตรวจสอบซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ตรวจสอบซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๖ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายหรือไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารใด ๆ อันผู้ตรวจสอบได้ยึด อายัด รักษาไว้ หรือสั่งให้ส่งเพื่อเป็นพยานหลักฐานหรือเพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ไม่ว่าผู้ตรวจสอบจะรักษาเอกสารนั้นไว้เอง หรือสั่งให้ผู้นั้นหรือผู้อื่นส่งหรือรักษาไว้ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๗ ผู้ใดล่วงรู้กิจการของสถาบันการเงินประชาชนเนื่องจากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายอันเป็นกิจการที่ตามปกติวิสัยจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การเปิดเผยในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) การเปิดเผยตามหน้าที่หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

(๒) การเปิดเผยเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) การเปิดเผยแก่ผู้สอบบัญชี

(๔) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินประชาชนนั้น

(๕) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของธนาคารผู้ประสานงานที่ให้การสนับสนุนสถาบันการเงินประชาชนนั้น

(๖) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขฐานะการดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชน

(๗) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินประชาชน

(๘) การเปิดเผยความลับของลูกค้าสถาบันการเงินประชาชนที่ถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนแล้ว

(๙) การเปิดเผยความลับของลูกค้าของสถาบันการเงินประชาชนซึ่งลูกค้าดังกล่าวให้ความยินยอมแล้ว

(๑๐) การเปิดเผยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

มาตรา ๗๘ ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของสถาบันการเงินประชาชนโดยเหตุที่เป็นผู้มีอำนาจในการจัดการ พนักงาน หรือลูกจ้าง ของสถาบันการเงินประชาชนนั้น และเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการเปิดเผยตามกรณีในมาตรา ๗๗ วรรคสอง

มาตรา ๗๙ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจในการจัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๐ ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชนประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการโดยตำแหน่งตามมาตรา ๕ ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘๑ เมื่อครบกำหนดสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังพิจารณาความจำเป็นและความเหมาะสม เกี่ยวกับบุคคลในหน่วยงานของรัฐซึ่งทำหน้าที่นายทะเบียนสถาบันการเงินประชาชนตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในกรณีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเห็นควรให้บุคคลในหน่วยงานของรัฐอื่นใดทำหน้าที่นายทะเบียน ให้เสนอแนวทางการดำเนินการ การโอนภารกิจ งบประมาณ ทรัพย์สิน และหนี้สิน ภาระผูกพัน และบุคลากรไปยังหน่วยงานของรัฐอื่นนั้นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การให้บริการทางการเงินในระดับชุมชนมักดำเนินการโดยองค์กรการเงินชุมชนซึ่งไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลทำให้มีข้อจำกัดในการดำเนินงาน เนื่องจากเน้นการพึ่งพาตัวบุคคลเป็นหลัก รวมทั้งขาดความมั่นคงในด้านการจัดการ ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านการบัญชี สมควรยกระดับองค์กรการเงินชุมชนเป็นสถาบันการเงินประชาชนซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีคณะกรรมการพัฒนาระบบสถาบันการเงินประชาชนทำหน้าที่วางกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนในการส่งเสริมและกำกับดูแลสถาบันการเงินประชาชน เพื่อให้มีการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน อันจะทำให้การดำเนินงานของสถาบันการเงินประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเดียวกัน และมีความยั่งยืนในการพึ่งพาตนเองภายในชุมชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

เนื้อหาหมวดวิชา
การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์
เพื่อการผลิตสู่ความเข้มแข็ง
(วิชาบังคับ)

หมวดวิชาการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสู่ความเข้มแข็ง (วิชาบังคับ)

การประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล

วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชน ในชนบทรวมตัวกันแก้ไขปัญหาขาดแคลนเงินทุน และปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพด้วยตนเอง โดยการฝึกฝนให้ประชาชนรู้จักประหยัดอดออมเก็บสะสมเงินทุนที่เหลือจากการใช้จ่าย มาฝากไว้กับกลุ่มเป็นประจำและสม่ำเสมอเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกันและกันและหลักคุณธรรมของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนน้อมนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุนเพราะคนจนในชนบทถูกปิดล้อมด้วยวงจรแห่งความยากจน ดังนั้น การหาเงินมาเพื่อลงทุน จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก การให้ชาวชนบทมารวมกลุ่ม ออมเงิน แล้วกู้ไปทำทุนนั้น เป็นทางออกที่ดีทางหนึ่ง ซึ่งในสังคมปัจจุบัน เงินทุน เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาหมู่บ้าน ถ้าไม่มีเงินทุนชาวบ้านก็ยากที่จะทำอะไรได้ ดังนั้น การสะสมเงินทุน การสร้างกองทุนสำหรับหมู่บ้าน จึงต้องเกิดขึ้นเพื่อนำเงินไปพัฒนาหมู่บ้าน ส่งเสริมอาชีพ และช่วยเหลือด้านสวัสดิการต่าง ๆ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตไม่เพียงแต่จะสร้างแหล่งเงินทุนให้กับหมู่บ้าน แต่ยังเป็น “เงินทุนภายใน” เป็นแหล่งกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ มีการช่วยเหลือสวัสดิการ ที่ประกันความเจ็บป่วยเท่านั้น หากแต่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังก่อให้เกิดการรวมกลุ่มสินค้าของชาวบ้าน มีการซื้อ – ขายด้วยราคาที่เป็นธรรม รวมทั้งลดการพึ่งพา “เงินทุนภายนอก” มีกระแสการเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน คือความจำเป็น อย่างหนึ่งที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในระบบที่ชาวบ้านยังถูกอิทธิพลจากเศรษฐกิจ หรือการใช้เงินตราครอบงำอยู่

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีเป้าหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมีศักยภาพที่จะช่วยเหลือตนเอง และร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเองได้ด้วยตนเอง โดยวัตถุประสงค์ของการออมทรัพย์ก็เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคน คือ สมาชิกและครอบครัวของสมาชิกให้สามารถสร้างครอบครัวที่มั่นคง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมในภาพรวมที่เข้มแข็งและยั่งยืน ดังนั้น วิธีการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดได้ต้องยึดแนวปฏิบัติ “รวมคน” หมายถึง รวมคนที่มีปัญหาที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน มีจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายเดียวกัน สมัครใจที่จะร่วมแรงร่วมใจกันแก้ปัญหา ซึ่งนั่นจะเป็นจุดเริ่มต้นของการ “พัฒนาคน” โดยแท้ และเมื่อมีการผนึกกำลังกันแล้ว จะเป็นการรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มศักยภาพของคน ทำให้เกิดกลุ่มที่มีลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน กล่าวคือ ช่วยให้เพื่อนสมาชิกมีรายได้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น นี่คือการ “ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน”

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต สร้าง ทุนชุมชนที่ยั่งยืน

ทุนภายนอก

1. จากญาติ พี่น้อง พ่อแม่
2. จากเพื่อนคนคุ้นเคย
3. จากธนาคาร โรงรับจำนำ ผู้รับจำนำ
4. จากนายทุน (เงินกู้)
5. อื่น ๆ (บางคนไม่มี ปล้นจี้ ขโมย โกง ฉ้อราษฎร์บังหลวงหลวง)

ผลร้ายของทุนภายนอก คือ รับภาระคืนเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยสูง หากประกอบอาชีพเสียหายจะมีหนี้สินล้นพ้นตัว ก่อให้เกิดการล้มละลายได้

ทุนภายใน → **กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต**

สัจจะ | ขยัน | อดทน | ทนอด

รายได้น้อย แต่รู้ประหยัดแล้วสะสมรวมกันที่จะมีทุนของตนเอง รู้คิด มีวินัย และอดออมดำรงชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิด หลักการ และ วิธีการ ดำเนินงาน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นวิธีการระดมเงินออมและทรัพยากรอื่นของแต่ละบุคคลเป็น “เงินทุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” นำมาจัดสรรให้บริการกับสมาชิกในชุมชน เพื่อช่วยเหลือตนเองยามปกติและช่วยเหลือซึ่งกันและกันยามประสบปัญหา ด้วยความเอื้ออาทรโดยพฤติกรรม ความมีวินัยในการออมและความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างสมาชิก และเพื่อเป็นการพิทักษ์ปกป้องดูแลกันเองซึ่งจะลดโอกาสการถูกเอารัดเอาเปรียบจากภายนอก ให้เหลือน้อยที่สุด เงินทุนของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมี 2 ประเภท ดังนี้

1. เงินทุนดำเนินการ

เป็นเงินทุนที่นำไปทำกิจกรรมของกลุ่ม เช่น การให้กู้ยืม การบริหารศูนย์สาธิตการตลาดยุ้งฉาง ธนาคารข้าว เป็นต้น เงินจำนวนนี้ได้มาจากเงินสะสมของสมาชิก เงินที่รับฝาก เงินอุดหนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ หากสมาชิกผู้ใดลาออกจะต้อง คืนเงินสะสมแก่สมาชิกผู้นั้น

2. เงินทุนสำหรับใช้เป็นค่าใช้สอย

เป็นเงินทุนสำหรับใช้จ่ายในการบริหารงานของกลุ่ม เช่น ค่าสมุด ดินสอ ปากกา รวมถึงค่าใช้จ่ายในการติดต่อประสานงานต่าง ๆ เงินจำนวนนี้ได้มาจากค่าสมัคร ค่าธรรมเนียมแรกเข้า และเงินจากการจัดสรรผลกำไรบางส่วนที่ระบุให้นำมาใช้ ในการบริหารจัดการ

ทั้งนี้ การเก็บรักษาเงินทุนของกลุ่มทำได้โดยการฝากไว้กับธนาคาร แยกเป็น 2 บัญชี คือ

- บัญชีฝากประจำ ได้แก่ เงินสัจจะสะสมของสมาชิกและเงินบริจาคที่มี วัตถุประสงค์เป็นเงินทุนของกลุ่ม
- บัญชีเผื่อเรียก ได้แก่ เงินค่าสมัคร เงินค่าธรรมเนียมแรกเข้า และเงินค่าปรับ ค่าบริการต่าง ๆ

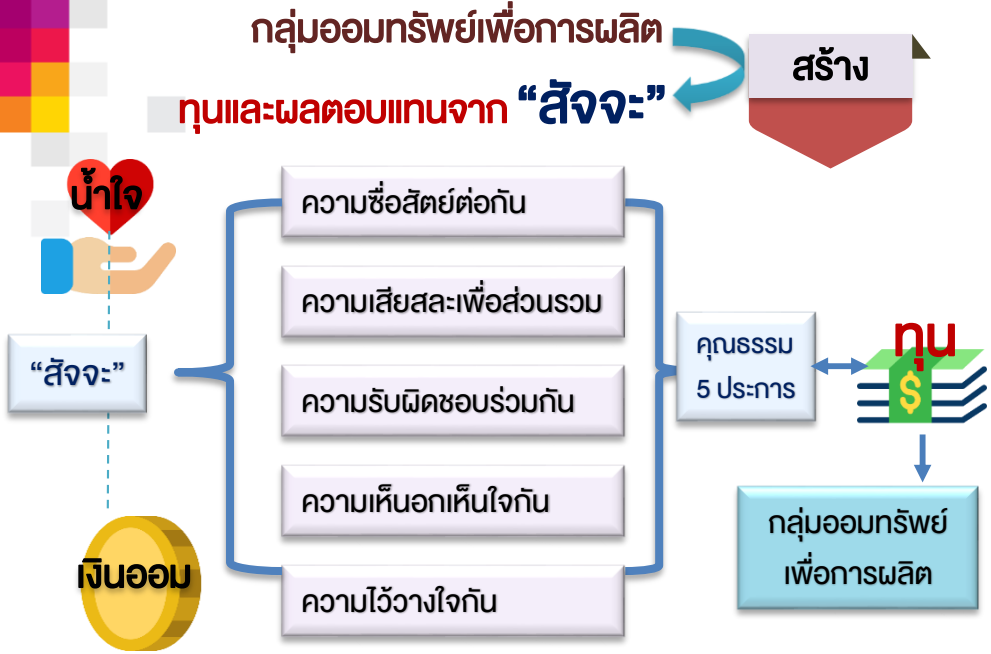

มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต แล้วได้อะไร ?

- ได้กับตัวเรา ทำให้รู้จัก “ประหยัด” อดออม มีเงินออมใช้จ่ายยามจำเป็น ฉุกเฉิน
- มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ
- ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน การบริหารจัดการกลุ่มตามหลักคุณธรรม 5 ประการ
- ได้ช่วยเหลือกันในชุมชน
- มีสวัสดิการในชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย
- ได้รับการช่วยเหลือด้านการซื้อขายผลิตผล และมีกิจกรรมที่ช่วยเหลือเรา เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด ปั๊มน้ำมัน โรงสีข้าวชุมชน รถเกี่ยวข้าว ลานตากผลผลิต ธนาคารข้าว และกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อสมาชิกอีกมากมาย

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นองค์กรที่รวมเอาคนที่ต้องการแสวงหาแนวทางใหม่ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สิ่งสำคัญที่จะทำให้การรวมตัวของสมาชิกเหนียวแน่น สามารถทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ คุณธรรมของสมาชิก ซึ่งมี 5 ประการ ดังนี้

1. ความซื่อสัตย์ต่อกัน

หมายถึง การสร้างสัจจะต่อตนเองในการประหยัด อดออมอย่างสม่ำเสมอ และการซื่อสัตย์ต่อกลุ่มในการถือหุ้นหรือฝากเงินในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เมื่อกู้เงินไปแล้ว ก็ใช้เงินคืนตามสัญญา

2.ความเสียสละ

หมายถึง ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ แบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่กัน ไม่มีจิตใจคับแคบ เช่น หากเพื่อนมีความเดือดร้อน ก็จะให้เพื่อนได้กู้เงินก่อน ซึ่งการเสียสละนี้จะเป็นการ ผูกมิตรไมตรีระหว่างสมาชิก สร้างนิสัยให้เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม

3. ความรับผิดชอบ

หมายถึง การร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยการเข้าร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอต่อการบริหารงานกลุ่มต่อที่ประชุมใหญ่ ความรับผิดขอบดังกล่าว จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถแก้ปัญหาของสมาชิกได้อย่างมีพลัง

4. ความเห็นอกเห็นใจ

หมายถึง ความรู้สึกร่วมภายในใจของเพื่อนสมาชิก ที่เข้าใจความรู้สึกของเพื่อนสมาชิกด้วยกัน หากเกิดความเข้าใจต่อกันแล้วจะทำให้กิจกรรมที่ทำร่วมกันทุกอย่างราบรื่นไปได้ด้วยดี ความเห็นอกเห็นใจอาจแสดงออกด้วยการกล่าวคำพูดที่ดี เช่น การให้กำลังใจแก่คณะกรรมการที่เสียสละแรงกายแรงใจมาทำงานให้กับกลุ่ม เป็นต้น

5. ความไว้วางใจกัน

หมายถึง การแสดงความรู้สึกทางบวกต่อความคาดหวังที่มีต่อการเข้าร่วม เป็นสมาชิกกลุ่ม เช่น การไว้วางใจเพื่อนสมาชิกที่กู้เงินไปว่านำเงินไปใช้ ในทางที่เป็นประโยชน์และจะนำเงินมาชำระคืนได้ ความไว้วางใจต่อการทำหน้าที่ ของคณะกรรมการ เป็นต้น ความไว้วางใจดังกล่าวจะนำมาซึ่งความยุติธรรมที่สมาชิกทุกคนจะได้รับบริการจากกลุ่มโดยเท่าเทียมกัน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ชุมชนด้วยหลัก “คุณธรรม”

พัฒนา

คุณธรรม 5 ประการ	ต้องทำอย่างไร
ความซื่อสัตย์ต่อกัน	• ส่งเงินสัจจะตามกำหนด • ต้องส่งเงินกู้ตามสัญญา ไม่คดโกงเพื่อนสมาชิก
ความเสียสละ	• การให้เพื่อนสมาชิกที่มีความเดือดร้อนมากกว่ากู้เงินก่อน • เสียสละเวลา / แรงกายเข้าร่วมประชุมกลุ่ม และร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม
ความรับผิดชอบ	• การส่งเงินสัจจะตามกำหนด ณ ที่ทำการกลุ่ม • การส่งคืนเงินกู้ตามสัญญา • การเข้าร่วมประชุมกลุ่มและร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม
ความเห็นอกเห็นใจกัน	• เห็นใจเพื่อนสมาชิกที่เดือดร้อนให้กู้เงินก่อน • คนมีเงินเห็นใจคนจน โดยนำเงินมาฝากกับกลุ่มเพื่อเพิ่มทุนให้กลุ่ม ฯ และตัวเองก็ได้เงินปันผลและดอกเบี้ยเมื่อสิ้นปีเป็นการตอบแทนความดี • เห็นใจประธาน และคณะกรรมการที่เสียสละเวลา / แรงกายทำงานให้กลุ่ม ฯ
ความไว้วางใจกัน	• ไว้วางใจเพื่อนสมาชิกที่กู้เงินไปว่านำมาส่งคืนแน่นอน เพราะนำไปประกอบชีพที่เป็นประโยชน์ เพื่อนๆ สมาชิก ช่วยกันดูแล • ไว้วางใจประธานและกรรมการที่มาทำหน้าที่

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดำเนินงานอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดของคนในสังคมเดียวกัน จึงจำเป็นต้องมีกฎเกณฑ์และ กระบวนการในการดำเนินงานที่มั่นใจได้ว่าบุคคลที่เข้ามารวมกันในกลุ่มจะมี คุณสมบัติเหมาะสม สามารถร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกันจนบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกลุ่มได้อย่างดี สาระสำคัญของการเป็นสมาชิกกลุ่มจึงควร ประกอบไปด้วย การเป็นผู้มีอายุตามเกณฑ์ที่เหมาะสม อยู่ในวงสังคมที่มีความสัมพันธ์เดียวกัน มีความประพฤติดี มีศีลธรรม และมีความศรัทธา เห็นชอบ ในคุณค่าของการรวมกลุ่มออมทรัพย์ที่จะมีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในสังคม ดังนั้น สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงแบ่งประเภทได้ ดังนี้

1. สมาชิกสามัญ

ประกอบด้วย สมาชิกก่อตั้งที่มีความสนใจและศรัทธาในหลักการของ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รวนตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้น และหมายรวมถึงสมาชิก ที่มีความสนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มแล้วได้ทดลองส่งเงินสัจจะตามวิธีการ ดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม โดยทั่วไปหากทดลองสัจจะไม่น้อยกว่า 3 เดือน ก็ถือว่า มีสัจจะที่เชื่อถือได้สมควรเป็นสมาชิกถาวรของกลุ่มต่อไป

2. สมาชิกวิสามัญ

เป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี ประสงค์จะส่งเงินสัจจะและสมัครเป็นสมาชิกของกลุ่ม โดยประธานกลุ่มเป็นผู้สมัคร ในนานของกลุ่ม

3. สมาชิกกิตติมศักดิ์

เป็นบุคคลภายนอกชุมชนที่มีศรัทธาและมีความสนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม นำเงินมาฝากไว้แต่ไม่มีสิทธิกู้ยืมเงินจากกลุ่มได้แก่ ข้าราชการ คหบดี ภิกษุ สามเณร รวมถึงบุคคลภายนอกจากหมู่บ้าน / ตำบลอื่น ๆ ที่ศรัทธา สนใจในกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยไม่หวังผลตอบแทน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

พัฒนา

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

- **สามัญ**
  - สมาชิกก่อตั้ง
  - สมาชิกทดลองที่ได้ผ่านการทดลองว่ามีคุณธรรมดีอย่างน้อย 3 เดือน และกรรมการอำนวยการรับเข้าเป็นสมาชิกถาวรของกลุ่มฯ
- **วิสามัญ**
  - กลุ่มอาชีพและกลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน/ตำบล โดยประธานกลุ่มเป็นผู้สมัครในนามของสมาชิกทั้งหมด
- **สมาชิกกิตติมศักดิ์**
  - ข้าราชการ
  - พระภิกษุ สามเณร
  - บุคคลภายนอกจากหมู่บ้าน / ตำบลอื่น ๆ ที่ศรัทธา สนใจในกิจการกลุ่ม
  - ฝากเงินไว้กับกลุ่มแต่ไม่มีสิทธิ์กู้เงินจากกลุ่ม
  - ส่งเงินสัจจะสะสม

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นกิจการที่สมาชิกร่วมมือกันทำงาน ซึ่งเป็นการทำงานกับคนหมู่มาก จึงให้สมาชิกเลือกตั้งเพื่อนสมาชิกที่มี คุณสมบัติเหมาะสม มีความรู้ ความเสียสละ ให้มาทำงานแทนสมาชิกทุกคน เรียกว่า “คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ” เพื่อเป็นการฝึกให้รู้จักควบคุม ตนเอง บริหารงาน และตัดสินใจกันเอง ตามวิถีประชาธิปไตย โดยคณะกรรมการบริหารฯ ประกอบด้วย 4 คณะ ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ

ทำหน้าที่พิจารณารับสมาชิก การรับฝากเงิน การจัดทำงบดุลทางการเงิน และการจัดสรรเงินปันผลแก่สมาชิก

2. คณะกรรมการเงินกู้

มีหน้าที่พิจารณาคำขอกู้ของสมาชิก ต้องเข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการ พิจารณาเงินกู้ และคอยติดตามให้คำปรึกษาแก่สมาชิกผู้กู้เงินอย่างสม่ำเสมอ

3. คณะกรรมการตรวจสอบ

มีหน้าที่ตรวจสอบกิจการของกลุ่ม และตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการทุกชุด และการตรวจสอบทุกครั้งต้องทำบันทึกหรือรายงานให้คณะกรรมการอำนวยการทราบด้วย

4. คณะกรรมการส่งเสริม

มีหน้าที่ให้ความรู้แก่สมาชิก เพื่อสร้างความเข้าใจอันถ่องแท้ถึงหลักการ ของกลุ่มและพัฒนาคุณธรรมของสมาชิก ทั้งนี้อาจเชิญผู้มีความรู้ความสามารถ หรือผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นวิทยากรแก่กลุ่มด้วยก็ได้

ทั้งนี้ คณะกรรมการทั้ง 4 คณะ ต้องปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการบริหารฯ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ

- ทำงบประมาณ รายรับ – รายจ่าย ของกลุ่ม
- แต่งตั้งที่ปรึกษาของกลุ่ม
- กำหนดระเบียบต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อบังคับสำหรับกลุ่ม
- จัดให้มีการเลือกตั้งซ่อม แทนคณะกรรมการที่ว่างลง
- จ้างหรือแต่งตั้งพนักงานประจำตามความจำเป็น

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นองค์กรทางการเงินภาคประชาชน ดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเงิน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงการส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการประหยัดและออมทรัพย์เพื่อเสริมสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิก ครอบครัว และสังคม โดยกิจกรรมพื้นฐานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ประกอบด้วย

1. การดำเนินการทางการเงิน

ส่งเสริมให้สมาชิกนำเงินมาออมทรัพย์ในรูปของเงินค่าหุ้น โดยจะต้องมาสะสมเงินค่าหุ้นอย่างสม่ำเสมอ เรียกว่า “เงินสัจจะสะสม” เพื่อเป็นกองทุนสำหรับสมาชิก ที่เดือดร้อนให้กู้ยืมเมื่อถึงคราวจำเป็น

2. การดำเนินธุรกิจ

เป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด ยุ้งฉาง ปั๊มน้ำมัน ลานตากผลผลิต โรงสีข้าว กองทุนปุ๋ย เป็นต้น เป็นการฝึกหัดการดำเนินธุรกิจในระบบกลุ่ม โดยมุ่งหวังผลกำไร เพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังสนับสนุนเงินกู้ให้กับสมาชิกที่เป็นชาวบ้านในชุมชน กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ นำไปเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพและใช้ศูนย์สาธิตการตลาดเป็นแหล่งกระจายสินค้า OTOP ในพื้นที่

3. การจัดสวัสดิการ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้องนำเงินจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี มาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การรักษาพยาบาล ฌาปนกิจสงเคราะห์ ทุนการศึกษา ทุนสาธารณะประโยชน์ ฯลฯ

4. การส่งเสริมคุณภาพชีวิต

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงต้องส่งเสริมสมาชิกในการพัฒนาอาชีพให้เกิดรายได้ โดยกลุ่มมีบทบาทด้านการสนับสนุนเงินทุนให้สมาชิกนำไปประกอบอาชีพ รวมทั้ง ส่งเสริมให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทุก ๆ ด้าน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

สร้าง

โรงเรียนผู้นำวิถีประชาธิปไตย

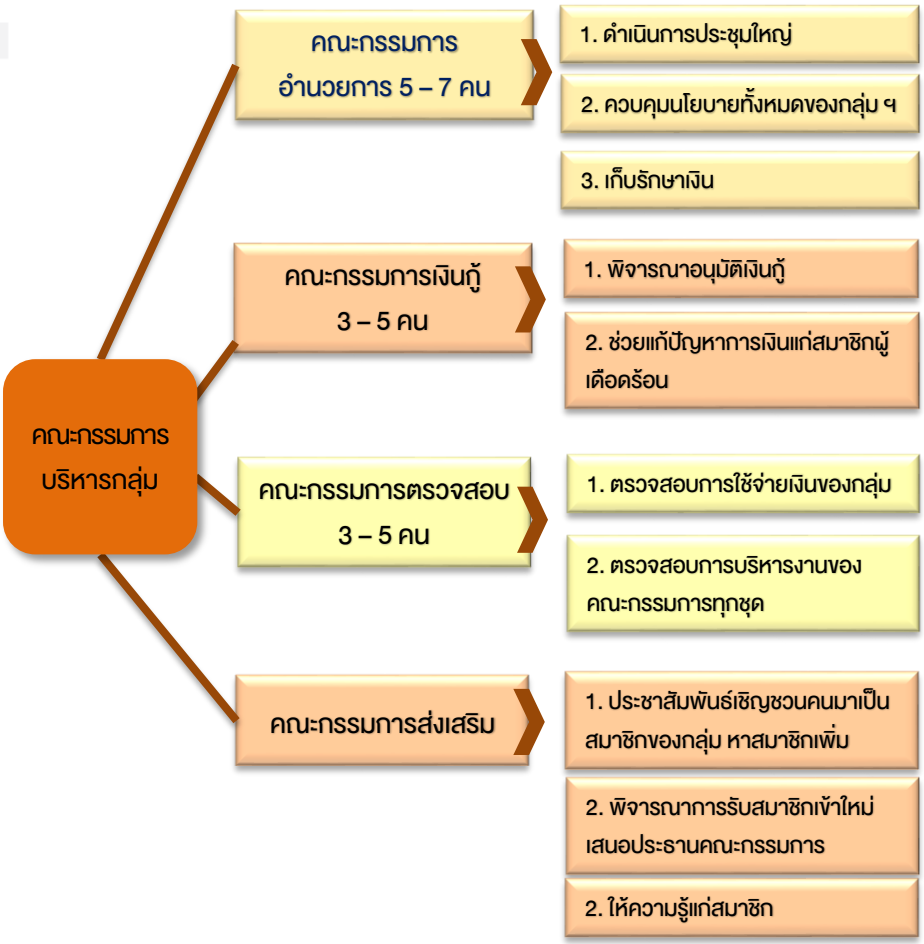

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

สร้าง

วิทยาลัยฝึกหัดนักธุรกิจ

กิจกรรมดังกล่าวข้างต้น
มีอยู่จริง สามารถติดต่อ
ศึกษาดูงาน
กลุ่มออมทรัพย์
เพื่อการผลิต
ได้ที่สำนักงาน
พัฒนาชุมชนจังหวัด
และอำเภอ

- ศูนย์สาธิตการตลาด / ตลาดลอยฟ้า
- กิจการลานตากข้าว / ยุ้งฉางข้าว / โรงสีข้าว
- รถเกี่ยวข้าว / รถไถ บริการสมาชิก
- โรงผลิตน้ำดื่มที่ได้มาตรฐาน
- โรงงานอบยางแผ่นรมควัน
- ทุนการศึกษาให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน
- ค่ารักษาพยาบาล ค่าพาหนะพาไปหาหมอ
- ฌาปนกิจสงเคราะห์ให้สมาชิก / เงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้
- มีเงินพัฒนาหมู่บ้าน เช่น ตัดต้นไม้ ขุดลอกคูคลอง
- มีเงินให้กู้ยืมประกอบอาชีพ

การประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามหลักธรรมาภิบาล

การประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการตรวจสุขภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อสำรวจ ค้นหาปัจจัยเสี่ยง แนวโน้มของการดำเนินงาน และการเตรียมความพร้อมสำหรับรองรับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยใช้เครื่องมือที่เรียกว่า “แบบประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” ประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ 10 หลักการย่อย 21 ตัวชี้วัด ซึ่งใช้หลักธรรมาภิบาล 10 ข้อ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบประเมินดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่สมาชิก เริ่มใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 เป็นต้นไป

แบบประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล เป็นเครื่องมือที่ใช้เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ป้องกันความเสี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหาย และมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 4 หลักการสำคัญ 10 หลักการย่อย 21 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย

1. หลักนิยมประชาธิปไตย

- หลักความรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้

1) คณะกรรมการมีการประชุมทุกเดือนและมีการบันทึกการประชุมทุกครั้ง

2) มีการส่งเงินสัจจะสะสมของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

3) มีการชำระคืนเงินกู้ตามสัญญา

4) มีการจัดกิจกรรมด้านสาธารณะประโยชน์ของกลุ่ม

- หลักความโปร่งใส/เปิดเผย

5) มีการฝากถอนเงินผ่านระบบสถาบันทางการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย นำฝากเงินภายใน 3 วันทำการ

6) มีการจัดทำทะเบียนข้อมูล/เอกสารหลักฐานการเงิน/ระบบบัญชีครบถ้วนถูกต้องและเป็นปัจจุบัน (ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนสัจจะ ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนเงินกู้ ทะเบียนคุมทรัพย์สิน ฯลฯ) มีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงิน อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

7) มีการจัดทำงบกำไร-ขาดทุน งบดุล และรายงานสถานะทางการเงินให้กรรมการและสมาชิกทราบปีละ 1 ครั้งขึ้นไป และติดประกาศไว้ ณ ที่ทำการกลุ่มฯ

8) มีการจัดประชุมสามัญประจำปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญอย่างน้อยร้อยละ 75 ของครัวเรือนที่เป็นสมาชิก

9) มีอาคารสถานที่ใช้ประโยชน์สาธารณะร่วมกันชัดเจน มีป้ายชื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และผังโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่แบ่งเป็น 4 ฝ่ายป้ายแสดงข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน

- หลักนิติธรรม

10) มีระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นปัจจุบัน

11) มีการเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราไม่เกินที่กฎหมายกำหนด (ร้อยละ 15 ต่อปี)

12) มีการพิจารณาเงินกู้เป็นไปตามระเบียบ มีการตรวจสอบและมีหลักฐานให้ตรวจสอบชัดเจน

- หลักความเสมอภาค

13) ให้บริการแก่สมาชิกด้วยความรวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติ

2. หลักประชารัฐ

- หลักการมีส่วนร่วม

14) มีการส่งเสริมการออม ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนชุมชน

- หลักกระจายอำนาจ

15) มีกรรมการครบ 4 ฝ่าย และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการเป็นลายลักษณ์อักษรและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่

3. หลักความรับผิดชอบทางการบริหาร

- หลักคุณธรรม

16) มีการดำเนินงานโดยยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ (ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจ)

4. หลักการบริหารจัดการแนวใหม่

- หลักประสิทธิผล

17) มีการจัดสรรผลกำไร และจัดให้มีสวัสดิการชุมชนทุกปี

- หลักประสิทธิภาพ

18) มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์

19) มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน/แผนบริหารความเสี่ยง/ประกันความเสี่ยงของกลุ่มเป็นประจำทุกปี และสมาชิกปฏิบัติตามแผนที่กำหนด

- หลักการตอบสนอง

20) สมาชิกสามารถกู้เงินได้ตามความต้องการภายใต้ข้อบังคับของกลุ่ม

21) มีกิจกรรมเครือข่ายที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก

แบบประเมินศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตามหลักธรรมาภิบาล
4 หลักการสำคัญ 10 หลักการย่อย 21 ตัวชี้วัด

ชื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต..... หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

แนวทางตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	ผ่าน	ไม่ผ่าน	การพิจารณาประกอบการประเมิน
1. หลักนิยมประชาธิปไตย (Democratic Value)			
● หลักความรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้			
1. คณะกรรมการมีการประชุมทุกเดือนและมีการบันทึกการประชุมทุกครั้ง	☐	☐	- ตรวจสอบเอกสารบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ
2. มีการส่งเงินสัจจะสะสมของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ	☐	☐	- การส่งเงินสัจจะสะสมด้วยตนเองของสมาชิก ตามวัน และสถานที่ ๆ กลุ่มกำหนด
3. มีการส่งชำระคืนเงินกู้ตามสัญญา	☐	☐	- สมาชิกชำระคืนเงินกู้ครบถ้วนตามสัญญาทุกราย
4. มีการจัดกิจกรรมด้านสาธารณประโยชน์ของกลุ่ม	☐	☐	- มีการจัดกิจกรรมหรือร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ของชุมชนอย่างน้อย 1 กิจกรรม
● หลักความโปร่งใส/เปิดเผย			
5. มีการฝากถอนเงินผ่านระบบสถาบันทางการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย	☐	☐	- ตรวจสอบระบบบัญชีเงินฝาก – ถอน ของกลุ่ม และบัญชีเงินฝาก – ถอน ของธนาคารที่เป็นปัจจุบัน
6. มีการจัดทำทะเบียนข้อมูลของกลุ่ม/เอกสารหลักฐานทางการเงิน/ระบบบัญชีครบถ้วน ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน (ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนสัจจะ ทะเบียนลูกหนี้ ทะเบียนเงินกู้ ทะเบียนคุมทรัพย์สิน ฯลฯ) มีการตรวจสอบบัญชีและหลักฐานทางการเงิน อย่างน้อย ปีละ 2 ครั้ง	☐	☐	- ตรวจสอบทะเบียนบัญชีและหลักฐานการเงินของกลุ่ม
7. มีการจัดทำงบกำไร-ขาดทุน งบดุล และการรายงานสถานะทางการเงินให้กรรมการและสมาชิกทราบ ปีละ 1 ครั้ง และติดประกาศไว้ ณ ที่ทำการกลุ่ม	☐	☐	- ตรวจสอบงบกำไร – ขาดทุน งบดุล รายงานสถานะทางการเงิน และประกาศของกลุ่มในแต่ละปี

แนวทางตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	ผ่าน	ไม่ผ่าน	การพิจารณาประกอบการประเมิน
8. มีการจัดประชุมสามัญประจำปี อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญ อย่างน้อยร้อยละ 75 ของครัวเรือนที่เป็นสมาชิก	☐	☐	- ตรวจสอบบันทึกการประชุมสามัญประจำปี
9. มีอาคารสถานที่ใช้ประโยชน์สาธารณะร่วมกันชัดเจน มีป้ายชื่อกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และ ป้ายแสดงข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน	☐	☐	- ตรวจสอบ ณ ที่ทำการกลุ่ม
● หลักนิติธรรม			
10. มีระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นปัจจุบัน	☐	☐	- ตรวจสอบเอกสารระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม - การติดประกาศ และเผยแพร่ข้อบังคับให้สมาชิกทราบทั่วกัน
11. มีการเก็บดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราที่ไม่เกินกฎหมายกำหนด (ร้อยละ 15 ต่อปี)	☐	☐	- ตรวจสอบระบบบัญชี และทะเบียนคุมเงินกู้ และดอกเบี้ยของกลุ่ม
12. มีการพิจารณาเงินกู้ของสมาชิกเป็นไปตามระเบียบ มีการตรวจสอบและมีหลักฐานให้ตรวจสอบชัดเจน	☐	☐	- ตรวจสอบบันทึกการประชุมของคณะกรรมการเงินกู้ และคณะกรรมการตรวจสอบ
● หลักความเสมอภาค			
13. ให้บริการแก่สมาชิกด้วยความรวดเร็ว และไม่เลือกปฏิบัติ	☐	☐	- สอบถามความพึงพอใจของสมาชิก โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกไม่น้อยกว่า 5 คน
2. หลักประชารัฐ (Participatory State)			
● หลักการมีส่วนร่วม			
14. มีการส่งเสริมการออม ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนในพื้นที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนชุมชน	☐	☐	- ตรวจสอบกิจกรรมของคณะกรรมการส่งเสริม - การเพิ่มขึ้นของสมาชิกกลุ่ม

แนวทางตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	ผ่าน	ไม่ผ่าน	การพิจารณาประกอบการประเมิน
● หลักการกระจายอำนาจ			
15. มีคณะกรรมการครบ 4 ฝ่าย และมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ เป็นลายลักษณ์อักษรและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	☐	☐	- ตรวจสอบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการหรือบันทึกการประชุมของคณะกรรมการที่มีการมอบหมายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
3. หลักความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility)			
● หลักคุณธรรม			
16. มีการดำเนินงานโดยยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ (ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นอกเห็นใจ และไว้วางใจ)	☐	☐	1. คณะกรรมการมีความเสียสละในการทำหน้าที่ และมีการประชุมที่เปิดเผย เป็นที่เชื่อถือของสมาชิก 2. สมาชิกรับผิดชอบส่งเงินสัจจะและเงินกู้ตามกำหนด 3. ช่วยเหลือผู้เดือดร้อนก่อน 4. สมาชิกนำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
4. หลักการบริหารจัดการแนวใหม่ (New Public Management)			
● หลักประสิทธิผล			
17. มีการจัดสรรผลกำไรและจัดให้มีสวัสดิการชุมชนทุกปี	☐	☐	- ตรวจสอบจากงบกำไร – ขาดทุน และงบดุลประจำปี - ตรวจสอบจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปี
● หลักประสิทธิภาพ			
18. มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์	☐	☐	- มีการใช้ระบบ/โปรแกรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการจัดทำบัญชี/หลักฐานทางการเงิน/ข้อมูลของสมาชิก/ เอกสารอื่น ๆ ของกลุ่ม
19. มีการจัดทำแผนการดำเนินงาน/แผนบริหารความเสี่ยง/ประกันความเสี่ยงของกลุ่มเป็นประจำทุกปีและสมาชิกปฏิบัติตามแผนที่กำหนด	☐	☐	- มีการเรียนรู้เรื่องการบริหารความเสี่ยง - มีแผนและกิจกรรมบริหารความเสี่ยง

แนวทางตามหลักธรรมาภิบาล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	ผ่าน	ไม่ผ่าน	การพิจารณา ประกอบการประเมิน
● หลักตอบสนอง			
20. สมาชิกสามารถกู้เงินได้ตามความต้องการภายใต้ระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม	☐	☐	- ตรวจสอบหลักฐานการกู้เงิน - สอบถามสมาชิกผู้กู้เงิน
21. มีกิจกรรมเครือข่ายที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก	☐	☐	- สอบถามความต้องการของสมาชิก - ตรวจสอบกิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มว่ามีหรือไม่ และตรงกับความต้องการของสมาชิกหรือไม่
ผลการประเมินผ่าน.....**ตัวชี้วัด** **ผลการจัดระดับ** ระดับ 1 พอใช้/ปรับปรุง ☐ ระดับ 2 ปานกลาง ☐ ระดับ 3 ดี ☐			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ระดับ 1 พอใช้/ปรับปรุง หมายถึง กลุ่มที่มีผลงานต้องปรับปรุงและพัฒนา เงื่อนไขคือ ผ่านเกณฑ์ไม่ถึง 13 ตัวชี้วัด

ระดับ 2 ปานกลาง หมายถึง กลุ่มที่มีผลงานปานกลาง เงื่อนไขคือ ผ่านเกณฑ์ 13 –17 ตัวชี้วัด และต้องผ่านตัวชี้วัดหลัก 10 ตัวชี้วัด คือ ตัวขี้วัดที่ 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15 และ 16 หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ให้จัดอยู่ระดับ 1

ระดับ 3 ดี หมายถึง กลุ่มที่มีผลงานดี เงื่อนไขคือ ผ่านเกณฑ์ 18 –21 ตัวชี้วัด และต้องผ่านตัวชี้วัดหลัก 12 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดที่ 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16 และ 17 หากไม่เป็นไปตามเกณฑ์ให้จัดอยู่ในระดับ 2

การบริหารโครงการ บริหารสัญญา และบริหารหนี้

คำนิยาม

การบริหารโครงการ

การบริหารจัดการทรัพยากร (เวลา วัสดุ บุคลากร และค่าใช้จ่าย) ที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและสมบูรณ์ที่สุด โดยใช้องค์ความรู้ ทักษะ เครื่องมือ และเทคนิคต่าง ๆ กับกิจกรรมของโครงการ เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

การบริหารสัญญา

การควบคุม หรือดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดในสัญญาในฐานะเป็นผู้กู้หรือผู้ให้กู้ ซึ่งต้องปฏิบัติตามระเบียบ ข้อกำหนดของทางราชการ และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย

การบริหารหนี้

การบริหารจัดการเพื่อให้เป็นหนี้ที่มีคุณภาพ มีหลักการและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาหนี้เสียให้เป็นหนี้ดี

หนี้ หมายถึง การกู้ยืมเงินจากกลุ่ม/กองทุนชุมชน

กองทุนชุมชน หมายถึง กลุ่ม/กองทุนชุมชนและองค์กรการเงินในชุมชนที่ประชาชนจัดตั้งขึ้นเองและสนับสนุนโดยภาครัฐ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้สมาชิกและคนในชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้และสวัสดิการชุมชน

ความรู้เกี่ยวกับการบริหารโครงการ

แนวทางปฏิบัติการบริหารโครงการ

- พิจารณาความเป็นไปได้
- จำแนกประเภทโครงการ/อาชีพ
- การพิจารณากำหนดให้มีการติดตามวัดผล
- โครงการมีศักยภาพในการคืนหนี้ได้หรือไม่ อย่างไร
- ค่าใช้จ่ายดำเนินงานคุ้มค่ากับเวลา และทรัพยากรของผู้ดำเนินโครงการหรือไม่
- ความรู้ความสามารถของผู้ดำเนินโครงการ
- ความน่าเชื่อถือของผู้เสนอโครงการ

ท่ามกลางกระแสบริโภคนิยมที่มักมีสิ่งล่อตาล่อใจ ให้เราอยากได้อยากมี...นู่น...นี่...นั่น สารพัด ทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็น ส่งผลให้ความต้องการใช้เงินเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองการใช้ชีวิต

ซึ่งในชุมชนก็มีกลุ่ม/กองทุน/องค์กรทางการเงินที่ให้บริการทางการเงินมากมาย ทั้งกลุ่ม/กองทุนที่ภาครัฐสนับสนุน เช่น โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และกลุ่ม/กองทุนที่ประชาชนจัดตั้งขึ้น คือ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งกลุ่ม/กองทุนเหล่านี้จำเป็นต้องสนองตอบความต้องการทางการเงินของสมาชิก และคนในชุมชนโดยให้บริการเงินกู้/เงินยืมแก่สมาชิก เพื่อนำไปประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ จุนเจือครอบครัว

ก่อนการพิจารณาเงินกู้/เงินยืม จึงต้องคิดให้รอบคอบ และต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโครงการ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญที่อาจถูกมองข้ามไป แต่จริง ๆ แล้วนั้น การบริหารโครงการเป็นการปูพื้นฐานสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในการพิจารณาโครงการ ที่มีความเป็นไปได้ การประเมินความจำเป็น และความสามารถในการชำระหนี้ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ของสมาชิกอย่างแท้จริง ซึ่งถือเป็นประโยชน์ต่อการอนุมัติเงินกู้/เงินยืมของคณะกรรมการ และการใช้เงินกู้/เงินยืมให้ตรงตามวัตถุประสงค์เกิดประโยชน์สูงสุดของสมาชิกและคนในชุมชน

การบริหารโครงการ สิ่งแรกที่ต้องเรียนรู้ คือ ต้องรู้ว่าโครงการที่เสนอขอมาแต่ละโครงการนั้นเป็นโครงการประเภทใด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาอนุมัติโครงการ อนุมัติเงินกู้/เงินยืมโดยคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เสนอโครงการแต่ละราย ซึ่งการจำแนกประเภทของโครงการนั้น อาจจำแนกตามประเภทของโครงการตามระยะเวลาที่เกิดรายได้ ดังนี้

ประเภทโครงการ	คำอธิบาย
โครงการที่ทำรายได้ทันที	• ผลิตสินค้า/งานบริการ ทำรายได้ในทันทีที่ได้รับเงินกู้/เงินยืม หรือเงินสนับสนุน ภายใน 1 เดือน • งวดการชำระเงิน ชำระทุกเดือน หรือเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม/กองทุนชุมชน
โครงการระยะสั้น	• ผลิตสินค้า/งานบริการได้ในระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน ที่ได้รับเงินกู้/เงินยืม หรือเงินสนับสนุน • งวดการชำระเงิน ชำระเป็นรายเดือน หรือชำระเป็นรายงวด • หรือเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม/กองทุนชุมชน
โครงการระยะยาว	• ผลิตสินค้า/งานบริการได้ในระยะเวลาเกินกว่า 6 เดือนขึ้นไป ที่ได้รับเงินกู้/เงินยืม หรือเงินสนับสนุน • งวดการชำระเงิน ชำระเป็นรายเดือน รายงวด หรือชำระเป็นรายปี หรือเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม / กองทุนชุมชน

การคัดเลือกโครงการ

โครงการสำหรับการสร้างอาชีพหลัก

• ให้พออยู่พอกินเป็นอย่างน้อย หรือเป็นการลดภาระครอบครัวเป็นอย่างน้อย หมายถึง มีรายได้หักต้นทุนและค่าใช้จ่ายแล้ว เพียงพอกับการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย ควรเป็นโครงการประเภทที่ทำรายได้ในทันที

โครงการสำหรับการสร้างอาชีพเสริม

• มีอาชีพหลักอยู่แล้ว มีเวลาและทรัพยากรสำหรับทำอาชีพเสริม

• เวลา ความสามารถและทรัพยากรที่มีคือทุน

• ไม่กระทบอาชีพหลัก และมีความเป็นไปได้ที่จะประกอบอาชีพเสริม

โครงการสำหรับการต่อยอดอาชีพเดิม

• มีอาชีพหลักหรือทรัพยากรอยู่แล้ว ต้องการทุนในการขยายผล

• ผลผลิตหรืองานบริการที่เพิ่มขึ้น จะนำไปขายหรือให้บริการกับใคร มีตลาดรองรับหรือไม่

โครงการสำหรับการเสริมสภาพคล่อง

• ดำเนินการอยู่ก่อนแล้ว ต้องการสภาพคล่องในช่วงรอออกดอกผล

• มีหนี้สินเดิม หรือไม่อย่างไร เมื่อได้ผลผลิตและขายสู่ตลาดแล้วมีกำไรเหลือชำระหนี้หรือไม่

การพิจารณาความเป็นไปได้

การพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ หรือการวิเคราะห์โครงการทางด้านต่าง ๆ ทำเพื่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าโครงการที่เลือกมานั้นมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ มีผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่คุ้มค่าต่อการลงทุนและสามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์โครงการในประเด็น ดังนี้

• ความน่าเชื่อถือของผู้เสนอโครงการ

• ทักษะอาชีพของผู้เสนอโครงการ

• ทำได้จริงไหม หมายถึง สามารถทำได้จริงและได้ผลลัพธ์ตามแผนที่กำหนด

  - ใช้เวลาเท่าไร

  - ขายให้ใคร ขายอย่างไร ขายที่ไหน

  - รายได้จะเข้ามาตอนไหน เท่าไร

• งบประมาณและกำไรสมเหตุผลไหม

  - ต้นทุน ค่าดำเนินการ กำไร

ซึ่งโครงการที่มีความเป็นไปได้นั้น ต้องเป็น

• โครงการที่ทำได้จริง และเห็นผลลัพธ์ (มีรายได้ ผลกำไร) คุ้มค่ากับการลงทุน

• ผู้เสนอขอโครงการมีต้นทุน (ทักษะพื้นฐาน/องค์ความรู้/ทรัพยากร) เกี่ยวกับการประกอบอาชีพหรือโครงการที่เสนอ

• มีตลาดรองรับ / มีสถานที่จำหน่ายชัดเจน

• ผลิตสินค้า / บริการเป็นไปตามความต้องการของตลาด

ความเป็นไปได้ในการติดตามวัดผล

การติดตามวัดผลโครงการ

เป็นการพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญให้คณะกรรมการฯ สามารถพิจารณาอนุมัติเงินกู้/เงินยืม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมให้โครงการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ ซึ่งการติดตามวัดผลโครงการจะทำให้ทราบถึง

- ความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการ
- ปัญหา อุปสรรคของการดำเนินงาน
- การให้การช่วยเหลือ เพื่อแก้ไข ปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลได้อย่างทันท่วงที
- การเรียนรู้ความสำเร็จเพื่อนำไปขยายผลต่อไป

ความก้าวหน้าของโครงการ

การติดตามวัดผลเพื่อส่งเสริมให้โครงการบรรลุผล ควรมีการติดตามความก้าวหน้าของโครงการ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ

1. ระยะการเตรียมโครงการหลังได้รับเงินสนับสนุน
2. ระยะที่สร้างรายได้และเริ่มส่งเงินต้นและดอกเบี้ย หรือส่งคืนเงินยืม

ซึ่งอาจจะติดตามความก้าวหน้าโครงการตามประเภทของโครงการ ดังนี้

ประเภทโครงการ	ระยะเวลาในการติดตามโครงการ
โครงการที่ทำรายได้ทันที	**15 วัน** หลังจากได้รับเงินกู้/เงินยืมหรือเงินสนับสนุน
โครงการระยะสั้น	**45 วัน** หลังจากได้รับเงินกู้/เงินยืมหรือเงินสนับสนุน
โครงการระยะยาว	**ติดตามทุก 120 วัน/ปี (4 เดือน/ปี)** หลังจากได้รับเงินกู้/เงินยืมหรือเงินสนับสนุน

โครงการมีศักยภาพในการคืนหนี้

พิจารณาจาก ต้นทุน ซึ่งประกอบด้วย

- ค่าสินค้า
- ค่าดำเนินการ เช่น ค่าน้ำมันรถ ค่าขนส่งค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าแรง ฯลฯ
- ค่าการตลาด
- กำไร เหลือมากพอคืนหนี้ได้

เงื่อนไขการชำระหนี้ เหมาะสมกับประเภทโครงการ

ประเภทโครงการ	งวดการชำระคืน
โครงการที่ทำรายได้ทันที	ชำระทุกเดือน หรือเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม / กองทุนชุมชน
โครงการระยะสั้น	ชำระเป็นรายเดือน หรือชำระเป็นรายงวด หรือเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม/กองทุนชุมชน
โครงการระยะยาว	ชำระเป็นรายเดือน รายงวด หรือรายปี หรือเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับของแต่ละกลุ่ม/กองทุนชุมชน

ความรู้ความสามารถของผู้ดำเนินโครงการ
ความรู้/ทักษะ/ประสบการณ์ในโครงการที่เสนอขอ

มีความรู้/ทักษะในการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้
ขาดความรู้/ทักษะในการประกอบอาชีพ

กรณีที่ผู้เสนอโครงการขาดความรู้ ไม่มีทักษะในการประกอบอาชีพ ควรหาแนวทางในการให้การช่วยเหลือ เพื่อแนะนำแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาให้เกิดทักษะด้านอาชีพ เช่น

- เรียนรู้กับปราชญ์ชุมชน (สัมมาชีพชุมชน)
- ประสานหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เสริมทักษะการประกอบอาชีพ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอ และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เป็นต้น

ความน่าเชื่อถือของผู้เสนอโครงการ

- ไม่เป็นผู้มีประวัติเสื่อมเสีย และขาดวินัยทางการเงิน
- มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ความรู้เกี่ยวกับการบริหารสัญญา

แนวปฏิบัติการบริหารสัญญา

สัญญาชัดเจน เป็นธรรม หลักฐานครบถ้วน จัดเก็บดี

- มีเอกสารหรือไม่ ลงนามครบถ้วนไหม เอกสารประกอบครบหรือไม่
- สัญญามีความชัดเจนและเป็นธรรมหรือไม่
- ยอดเงินกู้และเงื่อนไขการชำระเงิน
- เงื่อนไขอื่น ๆ ในสัญญา
- จัดเก็บหลักฐานที่ไหน มีความปลอดภัยหรือไม่
- หากเอกสารสูญหาย มีการวางแผนแก้ไขอย่างไร

การบริหารสัญญา เป็นการเตรียมความพร้อมรับมือก่อนที่ปัญหาหนี้ค้างชำระจะเกิดขึ้น

ฉะนั้น ต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำสัญญา ซึ่งต้องมีความละเอียดถี่ถ้วน รอบคอบในการทำสัญญาเงินกู้/เงินยืม เพราะถือเป็นปราการด่านแรกในการตรวจทานว่าหลักฐาน เอกสารประกอบการกู้ยืมมีความครบถ้วนที่สามารถใช้บังคับ ฟ้องร้องทางกฎหมายได้หรือไม่ หากเกิดกรณีที่ลูกหนี้ไม่ยอมชำระคืนเงินกู้ยืม ทางคณะกรรมการกลุ่ม/กองทุน ในฐานะผู้ให้กู้ยืมเงินจะทำอย่างไร

สัญญากู้ยืมเงิน คือ สัญญาที่ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ให้กู้ ซึ่งให้ยืมใช้เงินแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า "ผู้ยืม หรือผู้กู้" โดยที่ผู้ยืมตกลงจะใช้คืนซึ่งเงินที่ยืมนั้น ตามเวลาและเงื่อนไขที่ได้กำหนดตกลงกัน โดยที่ผู้ให้กู้อาจได้สิ่งตอบแทนการให้กู้ยืมเงินนั้นเป็นดอกเบี้ย นอกจากเงื่อนไขเกี่ยวกับการชำระเงินต้นและดอกเบี้ยแล้ว ในสัญญากู้เงินยังระบุถึงเงื่อนไขการชำระคืน การชำระคืนก่อนกำหนด หลักประกันแห่งการกู้ยืม เบี้ยปรับผิดนัด และรายละเอียดอื่น ๆ ที่ผู้ให้กู้และผู้กู้ควรจะได้ตกลงกันไว้แต่แรกตั้งแต่การเริ่มกู้ยืมเงินกัน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากความไม่ชัดเจนต่าง ๆ

การกู้ยืมเงินจึงเป็นนิติกรรมสัญญาอย่างหนึ่ง ซึ่งในการตกลงทำสัญญากู้ยืมเงินนั้น ต้องทำหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือไว้ต่อกัน เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการฟ้องร้องบังคับคดีในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญา สัญญาจึงเป็นเอกสารสำคัญที่จะต้องมีความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์

ความครบถ้วนสมบูรณ์ของสัญญา ประกอบด้วย

หลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือ สัญญาการกู้ยืมเงินจะต้องมีข้อความว่ามีการรับเงินที่กู้ยืมและจะมีการคืนเงินที่กู้ยืม และต้องระบุจำนวนที่กู้ยืม เพราะสัญญากู้ยืมเงินที่ไม่ระบุจำนวนเงินที่ให้กู้ยืมเงินนั้นเป็นการขาดสาระสำคัญ ไม่อาจใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้

หลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินต้องลงลายมือชื่อของคู่สัญญา (ผู้กู้ ผู้ให้กู้) รวมทั้งผู้ค้ำประกัน และพยาน

สรุป หลักฐานการกู้ยืมเงินต้องมีวัน เดือน ปีที่ทำสัญญา สถานที่ทำสัญญา ข้อความแสดงว่าได้กู้ยืมเงินเป็นจำนวนเท่าใด มีกำหนดใช้คืนเมื่อใด และที่สำคัญต้องมีการลงลายมือชื่อของคู่สัญญา (ผู้กู้ ผู้ให้กู้) ผู้ค้ำประกัน และพยาน

การพิจารณาการบริหารสัญญา ว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์ของสัญญาพิจารณาได้จาก

- โครงการที่อนุมัติเงินกู้ยืมนั้นมีการจัดทำสัญญาหรือไม่ ลงนามครบถ้วนไหม เอกสารประกอบการกู้ยืมเงินครบหรือไม่

☑ การลงนามในสัญญา ผู้กู้ควรลงนามทุกหน้าอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ถ้ามีคู่สมรสควรให้คู่สมรสลงนามยินยอม หรือเป็นพยานในสัญญา และลงนามผู้ให้กู้

- สัญญามีความชัดเจนและเป็นธรรมหรือไม่

☑ ระบุยอดเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย และเงื่อนไขการชำระเงิน (วันครบกำหนดชำระ) ระบุในสัญญาอย่างชัดเจน

☑ ระบุเงื่อนไขอื่น ๆ ในสัญญา (ถ้ามี)

การจัดเก็บหลักฐาน

การจัดเก็บหลักฐานสัญญาเงินกู้ยืม เอกสารประกอบการกู้ยืม และเอกสารสำคัญต่าง ๆ ต้องมีความปลอดภัยในการจัดเก็บ เพื่อแสดงถึงความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งกลุ่ม/กองทุนจำเป็นต้องมีการจัดเก็บหลักฐาน โดยพิจารณาดูว่า

- มีการจัดเก็บหลักฐานที่ไหน มีความปลอดภัยหรือไม่
- มีวิธีการตรวจสอบเอกสารได้อย่างไร
- หากเอกสารสูญหาย มีการวางแผนแก้ไขไว้อย่างไร

☑ วิธีการป้องกันเอกสารสูญหาย ควรมีการจัดเก็บเป็นไฟล์เอกสาร (Scan file, ถ่ายภาพสัญญาไว้เป็นหลักฐาน, บันทึกข้อมูลลงในระบบ Program เป็นต้น)

- กรณีโอนเงินตามที่อนุมัติโครงการเข้าบัญชีธนาคาร มีการเก็บหลักฐานการโอนเงินหรือไม่
- กรณีผู้กู้ไม่สะดวกรับโอนเข้าบัญชีธนาคาร มีเอกสารรับเงินหรือไม่ (เอกสารควรอ่านเข้าใจง่าย เพื่อป้องกันการเข้าใจผิด)
- ลูกหนี้ใช้คืนเงินกู้ผ่านช่องทางไหน
- รูปแบบการชำระคืนหนี้ และเอกสารรับรองการชำระคืนหนี้?
- มีการจัดเก็บหลักฐานการจ่ายเงินและชำระคืนหนี้อย่างไร

การตรวจสอบก่อนและหลังอนุมัติโครงการ

จำแนกประเภทโครงการ

- ทำรายได้ภายใน 1 เดือน
- ทำรายได้ภายใน 6 เดือน
- ทำรายได้ภายใน 1 ปี

แยกลักษณะอาชีพ

- การสร้างอาชีพหลัก
- การสร้างอาชีพเสริม
- การต่อยอดอาชีพเดิม
- การเสริมสภาพคล่อง

วัตถุประสงค์การกู้ยืม

- ประกอบอาชีพ
- การศึกษา
- ใช้จ่ายครัวเรือน
- ค่ารักษาพยาบาล
- อื่น ๆ

ประเภทเงินกู้

- กู้ฉุกเฉิน
- กู้สามัญ

ตัวอย่างคำถามที่สำคัญ

1. ผู้กู้/ยืมเงินดำเนินโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	ใช่	ไม่ใช่
2. ผู้กู้/ยืมเงินมีทักษะประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่เสนอ	มี	ไม่มี
3. ผู้กู้/ยืมเงินมีความน่าเชื่อถือ และมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตที่ดี	มี	ไม่มี
4. วงเงินกู้ของผู้กู้ไม่สูงกว่าเงินฝากสัจจะสะสม (กรณีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต)	ใช่	ไม่ใช่
5. ผู้กู้/ยืมเงินมีรายละเอียดการใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	มี	ไม่มี
6. ผู้กู้/ยืมเงินดำเนินงานได้จริง มีรายได้ มีผลกำไรและคุ้มกับการลงทุน	ได้	ไม่ได้
7. ผู้กู้/ยืมเงินจัดทำสัญญา ครบถ้วน ถูกต้อง	ใช่	ไม่ใช่
8. ผู้กู้/ยืมเงินเคยมีปัญหาจ่ายช้า หรือค้างชำระหนี้หรือไม่	มี	ไม่มี

ความรู้เกี่ยวกับการบริหารหนี้

แนวปฏิบัติการบริหารหนี้

• การแยกประเภทหนี้

- จัดนิยามประเภทลูกหนี้ หนี้ดี หนี้เสียประเภทต่าง ๆ
- จัดกลุ่มลูกหนี้ตามประเภท เพื่อเลือกการบริหารจัดการด้วยวิธีที่เหมาะสม

• การชำระหนี้และการติดตาม

- สถานการณ์ชำระหนี้ของลูกหนี้
- วิธีติดตามหนี้ดี
- วิธีติดตามหนี้เสียประเภทต่าง ๆ

• แนวทางการแก้ไขหนี้ที่มีปัญหา

- การลดปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดหนี้เสีย
- แนวทางการแก้ไขปัญหาของหนี้เสียประเภทต่าง ๆ

• การดำเนินการทางกฎหมายและการขอคำแนะนำ

การไม่เป็น หนี้ เป็นลาภอันประเสริฐ

เป็นประโยคที่แทบไม่มีใครคัดค้าน หลายคนไม่อยากเป็นหนี้แต่ก็เลี่ยงไม่ได้ เพราะความจำเป็นในการดำรงชีวิต แต่บางคนก็เป็นหนี้ เพราะตกหลุมพรางสิ่งล่อตาล่อใจจากภายนอก

คำว่า **“หนี้”** คือสิ่งที่ผลักชีวิตของใครหลายคนให้ห่างไกลจากคำว่าอิสรภาพทั้งอิสรภาพทางการเงิน ทางการบริหารจัดการเวลา และการใช้ชีวิต เพราะเมื่อเป็นหนี้สินแล้ว เงินทองที่ควรจะใช้จ่ายอย่างมีความสุขกลับต้องมาจ่ายเป็นค่าผ่อนชำระหนี้สินเสียทั้งหมด เวลาที่ควรจะได้ใช้ไปกับการพักผ่อนก็จะต้องใช้ไปกับการทำงานอย่างหนักเพื่อหาเงินมาใช้หนี้สิน และชีวิตที่จะใช้อย่างมีความสุขกลับต้องมาคอยเป็นทุกข์ เป็นกังวลกับหนี้สินตลอดเวลา

อย่างไรก็ตาม แม้อาจจะฟังดูน่ากลัว แต่แท้จริงแล้วก็ไม่ใช่สิ่งที่ยากเกินกว่าจะใช้ความพยายามในการผลักตัวให้หลุดพ้นจากมันได้

หลักการบริหารจัดการหนี้

1. บริหาร หนี้ดี ไม่ให้เป็น หนี้เสีย
2. ให้ หนี้เสีย กลับมาเป็น หนี้ดี
3. และให้ หมดหนี้ ในที่สุด

การแยกประเภทหนี้

ถ้าแบ่งตามประโยชน์ที่ได้จากการเป็นหนี้ สามารถแบ่ง

“หนี้” 3 ประเภท คือ

หมายถึง หนี้ที่ช่วยสร้างรายได้ สร้างอนาคต สร้างอาชีพ หรือสร้างความมั่นคงระยะยาว

ซึ่งอาจแบ่งตามความสามารถและความตั้งใจในการชำระหนี้คืน ดังนี้

- ความสามารถในการชำระหนี้สูง ความตั้งใจในการชำระหนี้คืนสูง
- ลูกหนี้ที่มีความสามารถในการชำระหนี้ และมีความตั้งใจในการชำระหนี้

หมายถึง หนี้ที่อาจมีการชำระล่าช้า

หมายถึง หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

- ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลา
- เจ้าหนี้ติดตามแล้วไม่มาชำระหนี้ หรือติดตามไม่ได้
- ไม่จ่ายหนี้เกินกำหนดมากกว่า 90 วัน

ประเภทของลูกหนี้

ลูกหนี้ที่มีความรับผิดชอบแต่เกิดอุปสรรค
และไม่มีเงินจ่ายหนี้

- รายได้จากโครงการไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง
- มีอุปสรรคในการดำเนินโครงการ
- เป็นหนี้ที่ต้องให้ความช่วยเหลือ เช่น ยืดอายุหนี้ / มีระยะปลอดส่ง / หรือคิดเฉพาะดอกเบี้ย

ลูกหนี้ที่มีเงินแต่ไม่ยอมจ่ายหนี้

- อาจขาดวินัย หรือ
- มีความจำเป็นอื่นที่สำคัญกว่าชำระหนี้
- เป็นหนี้ที่ต้องใช้กระบวนการเร่งรัด

ลูกหนี้ที่ไม่มีเงินจ่ายหนี้และไม่มีความรับผิดชอบ

- ปัญหาอาจเกิดจากสองข้อแรก (A + B) รวมกัน
- อาจต้องถึงขั้นตอนการใช้กระบวนการทางกฎหมาย

การชำระหนี้และการติดตาม วิธีการติดตามหนี้ มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
แจ้งเตือน • โทรศัพท์ หรือ Line • เสียงตามสาย • ทำหนังสือแจ้งเตือนก่อนถึงกำหนดชำระ • แจ้งในที่ประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน	**แจ้งเตือน** • โทรศัพท์ หรือ Line • เสียงตามสาย • ทำหนังสือแจ้งเตือนก่อนถึงกำหนดชำระ • แจ้งในที่ประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน	**แจ้งเตือน** • โทรศัพท์ หรือ Line • เสียงตามสาย • ทำหนังสือแจ้งเตือนก่อนถึงกำหนดชำระ • อาสาสมัครผู้ประสานงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีหมู่บ้าน/ชุมชน คณะทำงานขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบล/เทศบาล แจ้งเตือนก่อนถึงกำหนดชำระ

วิธีการติดตามหนี้ มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี
เร่งรัด • ไปพบเพื่อเร่งรัดให้ชำระหนี้ • ประชุมกรรมการ เพื่อกำหนดมาตรการเร่งรัดหนี้ • เชิญมาพบกรรมการเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา/ช่วยเหลือลูกหนี้ (ปรับโครงสร้างหนี้ เช่น ยืดระยะเวลาการชำระเงิน ลดอัตราดอกเบี้ยเพิ่มวงเงินกู้) • ดำเนินการทางสังคม • ดำเนินการทางกฎหมาย	**เร่งรัด** • ไปพบเพื่อเร่งรัดให้ชำระหนี้ • ประชุมกรรมการ เพื่อกำหนดมาตรการเร่งรัดหนี้ • เชิญมาพบกรรมการเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา / ช่วยเหลือครัวเรือน เป้าหมาย (ปรับโครงสร้างหนี้ เช่น ยืดระยะเวลาการชำระคืนเงินยืม) • ดำเนินการทางสังคม • ดำเนินการทางกฎหมาย	**เร่งรัด** • ไปพบเพื่อเร่งรัดให้ชำระหนี้ • ประชุมกรรมการ เพื่อกำหนดมาตรการเร่งรัดหนี้ • เชิญมาพบกรรมการระดับอำเภอ / จังหวัด เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา / ช่วยเหลือลูกหนี้ (ปรับโครงสร้างหนี้ เช่น ยืดระยะเวลาการชำระเงิน ลดอัตราดอกเบี้ยเพิ่มวงเงินกู้) • ดำเนินการทางสังคม • ดำเนินการทางกฎหมาย

การ ลดปัจจัยเสี่ยง ที่ทำให้เกิดหนี้เสีย

- ✓ เงื่อนไขการปล่อยกู้ ความเป็นไปได้ของโครงการ
- ✓ สถานะและความน่าเชื่อถือในการรับผิดชอบของผู้กู้
- ✓ งวดการชำระเงินเหมาะสมกับโครงการ
- ✓ ช่องทางการชำระเงิน และการให้ความสะดวกในการชำระเงิน
- ✓ การเตือนล่วงหน้า และการติดตามหนี้
- ✓ มาตรการผ่อนปรน และรองรับเมื่อมีการชำระเงินล่าช้า
- ✓ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- ✓ การให้ข้อมูลสภาพหนี้

การดำเนินการทางกฎหมาย และการขอคำแนะนำ การละเมิดที่เกิดจากการยักยอก

5. แจ้งความดำเนินคดี
4. ทำหลักฐานการยอมรับในการชดใช้หรือรับผิดชอบ ทำหนังสือรับสภาพความรับผิดทางแพ่งและอาญา
3. ดำเนินการและบังคับให้ชดใช้คืน(ภายในอายุความ เช่น 3 เดือนในกรณียักยอกหรือฉ้อโกง)
2. รวบรวมพยาน หลักฐาน(สัญญากู้ยืมเงิน, สัญญาค้ำประกัน) / หาตัวผู้รับผิดชอบ
1. ตรวจสอบข้อเท็จจริง

กรณีการยักยอก/ฉ้อโกง และแนวทางการแก้ไข

	แนวทางการแก้ไข
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	1. ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน 2. จัดเวทีตรวจสอบข้อเท็จจริง (หากมีมูลให้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง) 3. ยอมรับผิดให้มีการเจรจาไกล่เกลี่ย หากไม่ยอมรับผิดให้ดำเนินการทางกฎหมาย
โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	1. ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน 2. จัดเวทีตรวจสอบข้อเท็จจริง (หากมีมูลให้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง) 3. แจ้งความดำเนินคดี
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	1. ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน 2. ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง (หากมีมูลให้ สพจ. แจ้งอธิบดีฯ ทราบ) 3. กรมฯ แจ้ง สพจ. ให้แจ้งความร้องทุกข์ ภายใน 3 เดือน นับแต่อธิบดีฯ รับทราบ

กรณีปลอมแปลงเอกสาร

การปลอมแปลงเอกสารด้วยการใช้ชื่อบุคคลอื่นมากู้ยืมเงิน โดยเจ้าของชื่อไม่ยินยอม ถือว่าเป็นการปลอมแปลงเอกสาร ซึ่งผู้ปลอมแปลงเอกสารต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งทางแพ่งและอาญา (ต้องชดใช้เงินคืนและจำคุก) ส่วนผู้ถูกแอบอ้างชื่อซึ่งไม่มีส่วนรู้เห็น ไม่ต้องรับผิดชอบใด ๆ

	แนวทางการแก้ไข
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	1. ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน 2. จัดเวทีตรวจสอบข้อเท็จจริง (หากมีมูลให้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง) 3. ยอมรับผิดให้มีการเจรจาไกล่เกลี่ย หากไม่ยอมรับผิดให้ดำเนินการทางกฎหมาย
โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	1. ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน 2. จัดเวทีตรวจสอบข้อเท็จจริง (หากมีมูลให้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง) 3. แจ้งความดำเนินคดี
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี	1. ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน 2. ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง 3. เรียกผู้กระทำผิดให้มาเจรจาไกล่เกลี่ย 4. หากมีมูลความผิดให้ สพจ. แจ้งอธิบดีฯ รับทราบ 5. กรมฯ แจ้ง สพจ. ให้แจ้งความร้องทุกข์ ภายใน 3 เดือน นับแต่อธิบดีฯ รับทราบ

ขั้นตอนและวิธีการแก้ไขปัญหาหนี้

1. จัดทำทะเบียนข้อมูลลูกหนี้

- แยกประเภทโครงการ (มีรายได้ทันที ระยะสั้น และระยะยาว)
- แยกประเภทอาชีพลูกหนี้ (เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชย์และบริการ คหกรรม หัตถกรรม ด้านช่าง รับจ้าง ฯลฯ)
- เงื่อนไขการชำระหนี้
- ศักยภาพการชำระหนี้

2. วิเคราะห์ศักยภาพลูกหนี้

- ความสามารถและความตั้งใจในการชำระหนี้
- รายรับ - รายจ่ายของลูกหนี้
- ภาวะหนี้สินของลูกหนี้
- ประวัติการชำระหนี้

3. วิเคราะห์ปัญหาลูกหนี้

- วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของลูกหนี้แต่ละรายถึงสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เพื่อหาทางออกในการแก้ไขปัญหา

4. กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้

- มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้ดี เช่น รักษาสภาพหนี้ดีไว้

ให้รางวัล ให้คำชมเชย เป็นต้น

- มาตรการแก้ไขปัญหาหนี้เสีย เช่น ติดตามเร่งรัดหนี้สิน เจรจา ไกล่เกลี่ย ปรับโครงสร้างหนี้ ขยายระยะเวลา
- ปรับทัศนคติลูกหนี้ให้เป็นเชิงบวก เชื่อว่าตัวเองมีความสามารถในการชำระหนี้ได้
- ทำแผนปรับโครงสร้างหนี้/แผนพัฒนาตนเอง
- การนำแผนพัฒนาตนเองมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

5. ส่งเสริมวินัยทางการเงินและการออม

- ส่งเสริมวินัยทางการเงิน และการออมควบคู่กับมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้
- รูปแบบการออม (รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน หรือออมเพื่อปลดหนี้สร้างสุข)
- เมื่อมีรายได้ควรใช้เงิน ดังนี้

(ใช้จ่าย : เก็บออม : ใช้จ่ายฉุกเฉิน)

✓ 60 : 30 : 10

✓ 70 : 20 : 10

สรุปการบริหารหนี้

แยกประเภทหนี้แล้วหรือยัง

ลูกหนี้ดี

- ลูกหนี้ที่ชำระตรงเวลา

ลูกหนี้ค้างชำระ

- ลูกหนี้ที่ชำระหนี้ล่าช้าบ้างแต่ไม่เกิน 90 วัน

ลูกหนี้เสีย

- ลูกหนี้ค้างชำระเกินกว่า 90 วัน
- คงเหลือจำนวนเงินกู้ยืมที่ยังไม่ได้จ่ายทั้งสิ้น.....บาท

สาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้

ลูกหนี้เสีย ประเภท A

ลูกหนี้ที่มีความรับผิดชอบแต่เกิดอุปสรรคและไม่มีเงินจ่ายหนี้

- ❑ รายได้จากโครงการไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง
- ❑ ประสบอุบัติเหตุ/ปัญหาสุขภาพ
- ❑ ประสบเหตุสุดวิสัย
- ❑ ประสบภัยพิบัติ/ภัยธรรมชาติ
- ❑ อื่น ๆ (ระบุ).....

เกิดจากปัจจัยภายนอก

- ❑ ประสบเหตุสุดวิสัย / ประสบภัยพิบัติ / ภัยธรรมชาติ / ประสบอุบัติเหตุ
- ❑ ราคาผลผลิตตกต่ำ
- ❑ ต้นทุนในการดำเนินการจริงมีราคาสูงกว่าที่เสนอขอในโครงการ
- ❑ อื่น ๆ (ระบุ).....

เกิดจากปัจจัยที่อาจช่วยแก้ไขได้

- ❑ ไม่มีตลาดรองรับ
- ❑ ไม่มีสถานที่จำหน่าย
- ❑ ไม่มีทักษะอาชีพ
- ❑ ผลผลิต / งานบริการไม่เป็นที่ต้องการของตลาด
- ❑ อื่น ๆ (ระบุ).....

สาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้

ลูกหนี้เสีย ประเภท B

ลูกหนี้ที่มีเงิน
แต่ไม่ยอมจ่ายหนี้

- ❑ ขาดวินัยในการชำระหนี้
- ❑ ติดการพนัน/หวย
- ❑ ติดสุรา/ยาเสพติด
- ❑ อื่น ๆ (ระบุ).....

ลูกหนี้เสีย ประเภท C

ลูกหนี้ที่ไม่มีเงินจ่ายหนี้

และไม่มีความรับผิดชอบ

- ❑ ไม่นำเงินยืมไปประกอบอาชีพ
- ❑ ไม่มีศักยภาพในการประกอบอาชีพ เช่น เป็นผู้สูงอายุ พิการ ทุพพลภาพ เป็นต้น
- ❑ ยืมเงินให้ผู้อื่นที่ไม่ได้ไปประกอบอาชีพ
- ❑ ย้ายที่อยู่อาศัยโดยไม่บอกกล่าว
- ❑ เสียชีวิต และไม่สามารถติดตามทรัพย์สินจากทายาทได้
- ❑ อื่น ๆ (ระบุ).....

การให้ความช่วยเหลือ

หนี้เสีย ประเภท A

เป็นกลุ่มที่ควรให้ความช่วยเหลือ ให้ดูจากสาเหตุว่าทำไมโครงการ ไม่สร้างรายได้ตามที่คาดหวัง หรือเกิดอุปสรรค และให้ความช่วยเหลือ

- ช่วยหาตลาดรองรับ
- ช่วยหาสถานที่จำหน่าย
- ช่วยแปรรูปผลผลิตหรือบริการให้เป็นที่ต้องการของตลาด

หากไม่ตรงกับปัญหา หรือยังไม่ได้ผล

- อาจช่วยหาแหล่งเงินและโครงการเพื่อให้มีอาชีพ มีรายได้ สามารถกลับมาชำระหนี้ได้
- อาจพิจารณามาตรการพิเศษช่วยเหลือ เรื่องดอกเบี้ยและการผ่อนชำระหนี้

หนี้เสีย ประเภท B

ใช้มาตรการเร่งรัดหนี้

1. ไปพบเพื่อทวงถาม
2. ประชุมกรรมการเพื่อหาแนวทางเร่งรัด
3. เรียกมาพบกรรมการเพื่อผ่อนชำระ
4. ออกจดหมายทวงถาม
5. ดำเนินการทางกฎหมาย

หนี้เสีย ประเภท C

แนวทาง

1 พิจารณาว่าลูกหนี้ เปลี่ยนพฤติกรรมมาเป็นคนรับผิดชอบได้ หรือไม่ หากได้ ให้พิจารณามาตรการช่วยเหลือเช่นเดียวกันกับ หนี้เสียประเภท A

2 ประชุมกรรมการเพื่อหาแนวทางเร่งรัด

3 เรียกมาพบกรรมการเพื่อผ่อนชำระ

4 ออกจดหมายทวงถาม

5 ดำเนินการทางกฎหมาย

การสร้างวินัยทางการเงินและการออมเชิงคุณภาพ

เมื่อพูดถึงวินัยทางการเงิน หลายคนอาจสงสัย แล้วคิดในใจว่า “มันคืออะไร” คำ ๆ นี้ไม่ใช่คำพูดที่ยากในการอธิบาย แต่เป็นคำที่มีความหมาย แต่นำมาปฏิบัติจริงได้ยาก เพราะคนที่เริ่มต้นออมเงินจะรู้สึกได้ทันทีว่าสิ่งที่ยากที่สุด คือ การสร้างวินัยทางการเงิน หากเราไม่มีสิ่งนี้ เราก็จะออมเงินได้ยากขึ้น และห่างไกลจากการเป็นคนทำงานที่ประสบความสำเร็จด้านการเงินอีกด้วย ต้องยอมรับว่าความฝันของหลาย ๆ คน คือ การมีเงินเดือนสูง หรือไม่ก็มีเงินเก็บเยอะ ๆ จนสามารถสร้างธุรกิจส่วนตัวได้ แต่ก่อนที่จะไปถึงจุดนั้น เราต้องเริ่มสร้างวินัยทางการเงินเสียก่อน มาดูกันว่าวินัยทางการเงินที่เราทุกคนสร้างได้ มีอะไรบ้าง แล้วเราสามารถนำไปปรับใช้ได้มากน้อยขนาดไหน ดังนี้

มีเป้าหมายทางการเงิน

ในการเริ่มต้นจะทำอะไรสักอย่าง เราต้องมีเป้าหมายอย่างเด่นชัดและมีความแน่นอน ในทางการเงินก็เช่นเดียวกัน เราต้องสร้างเป้าหมายทางการเงิน เพื่อที่เราจะได้รู้ว่าเราจะทำอะไรเช่น การตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะเก็บเงินไปเที่ยวต่างประเทศให้ได้ภายในสองปี หรือตั้งเป้าหมายว่าจะมีเงินใช้เดือนละสองหมื่นหลังเกษียณอายุ เมื่อเรามีเป้าหมายแล้ว เราก็จะเริ่มวางแผนเพื่อให้เป้าหมายที่เราวางไว้ประสบผลสำเร็จ การตั้งเป้าหมายที่ดีจะช่วยให้เรามีวินัยทางการเงินที่เด่นชัดขึ้น และสามารถเก็บออมเงินได้อย่างที่ตั้งใจไว้

บันทึกการใช้จ่าย

เราจะเห็นว่าคนที่สามารถเก็บออมเงินได้ จะมีการวางแผนการใช้เงิน แล้วการวางแผนการใช้เงินนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร หลายคนอาจเกิดข้อสงสัยในเรื่องนี้ หากพูดกันง่าย ๆ การวางแผนการใช้เงินเกิดจากการจดบันทึก รายรับ - รายจ่าย เพราะเราจะสามารถดูได้ว่าเดือนที่ผ่านมา เราใช้จ่ายเงินไปเท่าไหร่ และจ่ายเป็นค่าอะไรบ้าง เราก็จะวางแผนการใช้เงินของเดือนต่อ ๆ ไปได้ จนสามารถบริหารเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แบ่งเงินใช้จ่ายให้เป็นสัดส่วน

หากยังคิดไม่ออกว่าจะใช้จ่ายเงินอย่างไรให้มีประสิทธิภาพ ลองกำหนดค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน เช่น กำหนดไว้ว่าในแต่ละวัน เราจะใช้เงินไม่เกินเท่าไหร่ หรือทานอาหารมื้อละไม่เกิน 100 บาท เป็นต้น การกำหนดค่าใช้จ่ายนั้นให้เริ่มต้นกำหนดจากจำนวนเงินที่เราสามารถทำได้ อย่ากำหนดให้เกินความเป็นจริง เพราะเราจะรู้สึกว่าเป็นเรื่องยาก และไม่สามารถทำได้แน่ ๆ อีกทั้งการเริ่มต้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปจะช่วยให้เรารู้สึกคุ้นเคย แล้วเราจะค่อย ๆ ปรับตัวให้เข้ากับวิธีการนี้ได้ในที่สุด วินัยทางการเงินเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก แต่หากเราเรียนรู้และเริ่มต้นได้อย่างถูกต้องแล้ว เราก็จะเป็นคนที่สามารถออมเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพราะเราสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เงินให้สอดคล้องกับการเงินของเราแล้วนั้นเอง

การออมไม่ใช่เรื่องยาก เพียงแต่รู้จักวิธีคิดและเริ่มต้นวางแผนการใช้จ่ายในแต่ละวัน เราก็สามารถที่จะออมเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพียงเริ่มต้นที่จะสร้างวินัยทางการเงินที่ดีให้กับตัวเอง ซึ่งการสร้างวินัยทางการเงินที่ดีนั้นไม่ใช่เรื่องยาก เราลองมาเริ่มทำด้วยวิธีการง่าย ๆ ดังนี้

1. ทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายให้เป็นนิสัย

การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ในทุกวันจะทำให้รู้ว่าคุณมีพฤติกรรมการใช้จ่ายอย่างไรในแต่ละวันและเราควรทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย ในทุก ๆ วันให้เกิดเป็นนิสัย เพราะจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้รู้สัดส่วนการใช้จ่ายของเรา ต่อรายรับที่เราได้ในแต่ละเดือนว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ถ้าหากวันใดเราลืมจดหรือไม่มีเวลา ให้ทำย้อนหลัง หรือหาสมุดเล่มเล็ก ๆ กับปากกาพกติดกระเป๋าไว้ พอนึกออกก็ค่อยจดลงไป จะเป็นการสร้างนิสัยที่ดีทางด้านการเงินให้กับตัวเราเอง เป็นวิธีพื้นฐานที่ดีที่สุดสำหรับการเริ่มต้นการออมที่ดี และจะช่วยบ่งบอกถึงยอดเงินคงเหลือในแต่ละเดือนของเราได้ดีอีกด้วย เราจะได้รู้ว่าเงินที่ใช้ไปในแต่ละเดือนหมดไปกับการใช้จ่ายอะไรบ้าง ยังช่วยจัดการกับระเบียบการเงินของเราให้เข้าที่อีกด้วย หลาย ๆ คนใช้จ่ายเงินโดยไม่วางแผน และคิดหน้าคิดหลัง ได้เงินมาก็ใช้ไป พอใกล้สิ้นเดือนก็เกิดปัญหาเงินหมดกระเป๋าโดยไม่รู้ว่าเงินที่หมดไปนั้น หมดไปกับการใช้จ่ายอะไรบ้าง ถ้าหากเรายังไม่เริ่มสร้างวินัยในการออมตั้งแต่วันนี้ เราจะวางแผนทางการเงินของเราได้ยาก

2. ตั้งเป้าหมายและสรุปภาพรวมบัญชีทุกสิ้นเดือน

การทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของเราจะไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย หากเราไม่กลับมาทบทวนรายจ่ายของเราในภายหลัง หลังจากจดบันทึกรายจ่ายในแต่ละวันไปแล้ว ทุกสิ้นเดือนจะต้องนำบันทึกรายจ่ายในแต่ละหมวดหมู่มารวมกัน เราจะได้รู้ว่าสัดส่วนการใช้จ่ายของเราเหมาะสมแล้วหรือไม่ แล้วยังสามารถทำให้เราได้รู้ยอดเงินคงเหลือและสัดส่วนในส่วนของเงินออมในแต่ละเดือนอีกด้วย หลังจากที่เราพยายามจัดระเบียบวางแผนรายจ่ายของตัวเองมาตลอดทั้งเดือนแล้ว สุดท้ายตัวเลขที่เราเห็น จะเป็นสิ่งที่คอยเตือนสติและควบคุมการใช้จ่ายของตัวเอง การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน จะเป็นตัวช่วยเตือนเราเองให้ยับยั้งชั่งใจระมัดระวังการใช้จ่ายในแต่ละเดือนมากขึ้น

5 นิสัยบ่อนทำลายวินัยทางการเงิน

เคยตั้งคำถามกับตัวเองหรือไม่ ว่าทำงานมาก็เริ่มจะหลายปี ทำไมเงินที่เก็บจึงยังน้อย หรือยังไม่รวยซักที เหตุผลหลัก ๆ ที่ทำให้คนวัยทำงานในปัจจุบัน ยังไม่สามารถเก็บเงินได้นั้นเป็นเพราะ 5 นิสัยบ่อนทำลายวินัยทางการเงิน ดังนี้

(1) อยากได้ไปทุกสิ่งอย่าง ความโลภทำให้เราไม่สามารถเก็บเงินได้ อย่าตามกระแสจนเกินไป เพราะจะทำให้เราอยากได้นู่นนี่ไม่รู้จักจบสิ้น หันมาซื้อของจากความจำเป็นเท่านั้น

(2) ไม่ค่อยเก็บเงิน เริ่มเก็บเงินตั้งแต่วันนี้ จำไว้ว่า “ใครออมก่อน คนนั้นรวยก่อน” ส่วนเลือกวิธีออมอย่างไรนั้น ก็เลือกตามความสนใจและความชอบของเรา

(3) กังวลมากเกินไป อย่าเครียดมากจนเกินไปว่าทำไมเราไม่รวยจะยิ่งส่งผลเสียโดยเฉพาะเรื่องสุขภาพ และสุดท้ายอาจจะต้องจ่ายเงินมากกว่าเดิมไปกับค่ารักษาพยาบาล

(4) ไม่ทำบันทึกรายรับรายจ่าย การทำบันทึกรายรับ – รายจ่าย คือสิ่งที่ดีที่สุดหากเราเริ่มเก็บเงินเพราะจะทำให้สามารถวางแผนการใช้เงินล่วงหน้าได้

(5) ไม่ตั้งเป้าหมายทางการเงินที่ชัดเจน ลองถามตนเองว่าเป้าหมายคืออะไร และพยายามให้ถึงเป้าหมายนั้นให้ได้ อาทิเช่น บางคนอยากเกษียณอายุตนเองตอนอายุ 40 ปี ทำให้ช่วงเวลาตั้งแต่ 20 – 40 ปี นั้น ต้องทำงานหนักและพยายามเก็บเงิน เพื่อที่จะได้เกษียณอายุก่อนคนอื่นเป็นต้น

> วินัยทางการเงินที่ดีสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกวัย และเริ่มได้ทันทีเพื่อสร้างอนาคตที่สดใสและมั่นคง
>
> ไม่ว่าจะเป็นวัยเด็กที่เริ่มเรียนรู้ค่าของเงินและการอดออม วัยทำงานที่อยู่ระหว่างการสร้างเนื้อสร้างตัว และสร้างครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบตนเองและผู้อื่น และวัยเกษียณที่จะต้องวางแผนเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ผู้อื่น อย่างไรก็ตามการสร้างวินัยทางการเงินที่ดีอาศัยความอดทนและความตั้งใจอย่างยิ่งยวด การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินไม่ใช่เรื่องง่ายที่เกิดขึ้นได้ในช่วงข้ามคืน การตั้งเป้าหมายทางการเงินที่ชัดเจน เช่น การมีบ้าน มีรถ มีชีวิตที่ดี และลำดับความสำคัญของเป้าหมาย รวมทั้งวางแผนการเก็บออมและการใช้จ่ายให้สอดคล้องกับความสามารถในการหารายได้ เป้าหมายที่ชัดเจนจะเป็นสิ่งสำคัญที่สนับสนุนให้เรามุ่งมั่นในการปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงทางการเงิน และอิสรภาพทางการเงินที่ไม่มีภาระหนี้สินในที่สุด

การที่จะใช้จ่ายเงินให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ จะต้องมีวินัยทางการเงินที่ดีตาม **“วงจรแห่งความเจริญด้านการใช้จ่ายเงิน”**

1. ประหยัด เป็นการรู้จักรักษาทรัพย์ใช้จ่ายอย่างฉลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่ฟุ่มเฟือย เก็บหอมรอมริบ

2. สะสม เป็นการออมเงินในส่วนรายได้ที่เหลือจากหักค่าใช้จ่าย เงินออมเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะทำให้เป้าหมายของบุคคลซึ่งกำหนดไว้ในอนาคตบรรลุจุดประสงค์ และ สามารถใช้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาบุคคลอื่น การออมจึงควรกระทำอย่างสม่ำเสมอและเป็นกิจนิสัย สิ่งจูงใจ ที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะเก็บออมมากขึ้นคือเป้าหมาย หากมีเป้าหมาย จะประกอบอาชีพค้าขายและมีเงินออมไว้จำนวนหนึ่งก็จะ “มีทุนของตนเอง ” ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญช่วยให้ถึงเป้าหมายในอนาคตได้

3. กู้ เป็นการใช้บริการสินเชื่อทางการเงินจำนวนหนึ่ง ในส่วนที่เกินความสามารถ ในการสะสมด้วยตนเอง มารวมกับเงินทุนของตนเอง เพื่อเป็นเงินทุนที่มากพอ สำหรับดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

4. ชำระคืน เป็นการตระหนักถึงหน้าที่ของลูกหนี้ที่ดี ต้องชำระคืนให้ตรงเวลา เพื่อประโยชน์ ด้านเครดิตทางการเงิน ซึ่งอาจจำเป็นต่อการกู้ยืมเงินในกิจกรรมสำคัญ หากมี ระเบียบวินัยทางการเงินดี จะเป็นประโยชน์ต่อการกู้ยืมเงินในอนาคต เนื่องจาก ศัตรูทางการเงินตัวฉกาจ คือ ตัวของผู้กู้เอง ทุกปัญหาคนเรานั่นเองที่เป็นคนสร้างมันขึ้นมา ดังนั้น เพื่อความสุขในชีวิต ควรบริหารจัดการค่าใช้จ่ายให้เหมาะสม สร้างนิสัยมีเงินก่อนค่อยซื้อ

วงจรแห่งความเจริญด้านการใช้จ่ายเงิน

มีทุนของตนเอง + ทุนที่กู้มา = มีทุนมากพอที่จะประกอบอาชีพ

ความเจริญด้านการใช้จ่ายเงินของบุคคลจะมีได้ก็ต้องเริ่มที่ “ประหยัด” ถ้าเริ่มที่จะกู้แล้วจะต้องจนเรื่อยไป การประหยัดจะสนับสนุนให้เกิดการออม หากออมไม่พอที่จะขยายงาน ก็สามารถเพิ่มเงินทุนโดยกู้จากที่อื่น ทำให้มีเงินทุนเพียงพอในการประกอบอาชีพเป็นการเพิ่มกำลังด้านเงินทุนเพื่อการผลิตและมีกำลังการใช้คืนเงินกู้มาก เพราะเรากู้มาน้อย

แบบสำรวจรายได้และค่าใช้จ่าย (งบรายได้และค่าใช้จ่าย) ประจำเดือน.....

รายได้	บาท
รายได้จากการทำงาน	
เงินเดือน	
ค่าล่วงเวลา (OT)	
รายได้จากการขายของ	
รายได้จากการทำงานอื่น ๆ โปรดระบุ..(เช่น ค่าเข้ากะ ค่าเบี้ยขยัน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าคอมมิชชั่น...	
รายได้จากการทำงานรวม	
รายได้จากสินทรัพย์	
ดอกเบี้ยรับ	
เงินปันผลรับ	
รายได้จากค่าเช่า	
รายได้จากการขายสินทรัพย์ เช่นขายบ้าน ขายหุ้น ฯลฯ	
รายได้อื่น ๆ โปรดระบุ.....	
รายได้จากสินทรัพย์รวม	
รายได้รวม ๑	

ค่าใช้จ่าย	บาท
ค่าใช้จ่ายเพื่อการออม / การลงทุน	
เงินสมทบประกันสังคม	
กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ / กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	
เงินฝากธนาคาร	
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....เช่น ฝากสหกรณ์, กลุ่มออมทรัพย์ฯ	
ค่าใช้จ่ายเพื่อการออม / การลงทุนรวม	
ค่าใช้จ่ายคงที่	
ค่าผ่อนบ้าน / ค่าเช่าบ้าน	
ค่าผ่อนรถยนต์	
ค่าผ่อนซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า	
ค่าผ่อนบัตรเครดิต	
ดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบ	
เงินงวดกู้สหกรณ์ / กลุ่มออมทรัพย์ฯ	
เงินงวดกู้ธนาคาร	
เบี้ยประกัน (ชีวิต / สุขภาพ / บ้าน / รถยนต์.....)	
อื่น ๆ (โปรดระบุ).....เช่น แชร์ที่เปียแล้ว ฯลฯ	
ค่าใช้จ่ายคงที่รวม	
ค่าใช้จ่ายผันแปร	
ค่าอาหาร	
ค่าน้ำ	
ค่าไฟ	
ค่าโทรศัพท์ + ค่าอินเตอร์เน็ต	
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง (ค่ารถ / ค่าน้ำมัน)	
ค่าของใช้ในบ้าน	
ค่าเสื้อผ้า / เครื่องสำอางค์	
ค่าใช้จ่ายนันทนาการ	
ค่ารักษาพยาบาล	
เงินจ่ายให้แก่บิดา และ/ หรือ มารดา	
ค่าใช้จ่ายของบุตร	
ค่าหวย / ล็อตเตอรี่	
เครื่องดื่มชูกำลัง / น้ำปั่น / กาแฟ	
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (โปรดระบุ)...เช่น (ค่าทำบุญ ค่าฌาปนกิจ ค่าใส่ซองงานแต่ง...)	
ค่าใช้จ่ายผันแปรรวม	
ค่าใช้จ่ายรวม (๒)	
เงินสดคงเหลือ (ขาด) (๑) – (๒)	

สูตรการคำนวณรายได้ และ ค่าใช้จ่าย

1. รายได้รวม – รายจ่ายรวม = เงินสดคงเหลือ
2. ถ้าเงินสดคงเหลือเป็นบวก = ควรจัดสรรเงินออม
3. ถ้าเงินสดคงเหลือเป็นลบ = ควรวางแผนทางการเงินใหม่ โดยตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก หากมีหนี้ให้รีบจัดการหารายได้เสริมเพื่อเพิ่มรายรับ หรือเปลี่ยนงานใหม่เพื่อให้มีผลตอบแทนสูงขึ้น

แนวทางการวางแผนทางการเงินหลังจากการจัดทำงบรายได้และค่าใช้จ่าย

1.ถ้าเงินสดคงเหลือเป็นบวก ให้จัดสรรเงินออม (เงินออมรวม =เงินเพื่อใช้จ่าย + เงินออมเผื่อฉุกเฉิน + เงินออมเพื่อการลงทุน)

- เงินเพื่อใช้จ่าย คือ เงินกองที่มีไว้เพื่อช่วยสร้างสภาพคล่องทางการเงินให้กับชีวิตประจำวันของเรา เงินส่วนนี้เราสามารถนำมาใช้สำหรับการผ่อนจ่ายหนี้ชำระค่าใช้จ่ายประจำเดือนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าเช่า ค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถยนต์ ค่าผ่อนบัตรเครดิต ค่าผ่อนสินเชื้อต่าง ๆ เป็นต้น โดยเราจะต้องเข้าถึงเงินกองนี้ได้ทันที ควรมีจำนวนพอกับค่าใช้จ่ายอย่างน้อย 3 เดือน

- เงินออมเผื่อฉุกเฉิน จะต้องเป็นเงินที่เราเข้าถึงได้ เพื่อที่จะสามารถนำออกมาใช้ได้ ไม่ว่าจะเป็นกรณีมีปัญหาด้านการเงิน เกิดอุบัติเหตุจนไม่สามารถไปทำงานได้ เกิดเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมือง ฯลฯ ทำให้เราไม่สามารถไปทำงานได้ และทำให้เสียรายได้ประจำ โดยเงินกองนี้ควรจะมีจำนวนเท่ากับเงินค่าใช้จ่ายรายเดือนที่เราใช้เป็นประจำรวมกัน 6 เดือน หากมีเหตุการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น เราจะสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างไม่ต้องลำบากอย่างน้อยเป็นระยะเวลา 6 เดือนนั้นเอง

- เงินออมเพื่อการลงทุน เป็นเงินกองที่เราสามารถนำมา ต่อยอดความมั่งคั่งให้กับตนเอง เงินกองนี้จะต้องเป็นเงินเย็น ซึ่งเป็นเงินที่สามารถนำไปใช้สำหรับการลงทุนระยะยาวได้ โดยเราจะต้องไม่ไปยุ่งกับเงินส่วนนี้จนกว่าจะถึงกำหนดปันผล หรือกำหนดขายคืนกองทุน (อย่าลืมว่าการลงทุนทุกอย่างมีความเสี่ยง ดังนั้นควรศึกษารายละเอียดให้ดีเสียก่อนจะตัดสินใจ)

2. เงินสดคงเหลือเป็นลบ ให้วางแผนการเงินใหม่ (รายจ่ายมากกว่ารายรับ จะแก้ไขอย่างไรได้บ้าง)

- แยกให้ออกระหว่างรายจ่ายจำเป็น และรายจ่ายที่ไม่จำเป็น สิ่งแรกที่ควรจะใส่ใจก็คือ การแยกแยะรายจ่ายที่จำเป็น และไม่จำเป็นออกจากกัน เพื่อที่เรานั้นจะได้รู้ว่าสาเหตุที่เรามีรายจ่ายเยอะกว่ารายรับนั้นมาจากสาเหตุอะไรบ้าง ตัวอย่างรายจ่ายที่จำเป็น เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน เป็นต้น หรือเข้าใจง่ายๆ คือ รายจ่ายที่เราต้องใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันนั้นเอง ส่วนรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น ค่าเปลี่ยนมือถือใหม่ตามแฟชั่น หรือ รายจ่ายที่ไม่จำเป็นในการดำเนินชีวิตของเรา หากงดการใช้จ่ายก็ไม่ส่งผลอะไรต่อการดำเนินชีวิต แต่อย่าลืมว่า ต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่าจำเป็นจริง ๆ หรือว่าเรานั้นคิดว่าจำเป็น เพราะส่วนนี้จะมีผลต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

- ตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก ขั้นต่อมาเมื่อเรารู้แล้วว่าอะไรคือรายจ่ายจำเป็นและไม่จำเป็น ก็ให้เราตัดในส่วนของรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกทั้งหมด เพื่อลดรายจ่ายโดยรวมของเราลง

- หากมีหนี้ให้รีบจัดการ หากช่วงที่เรามีรายจ่ายมากกว่ารายรับนั้น ทำให้เราเป็นหนี้ ก็ขอแนะนำว่าหลังจากลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงแล้ว ก็ให้รีบวางแผนจัดการหนี้ที่มีอยู่ให้หมดไปโดยเร็ว เพราะยิ่งปล่อยไว้นาน ๆ ดอกเบี้ยก็จะยิ่งเพิ่มขึ้น

- หารายได้เสริมเพื่อเพิ่มรายรับ หนทางหนึ่งในการเพิ่มรายรับของเราที่ดีมาก ๆ ก็คือการหารายได้เสริมนั้นเอง ไม่ว่าจะเป็นการทำ OT หรือว่าจะหารายได้เสริมจากการขายของออนไลน์ หรือจากช่องทางอื่น ๆ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีทั้งนั้น อย่างที่มีคนพูดกันไว้ว่า เรานั้นควรจะมีรายรับมากกว่าหนึ่งทางนั้นเอง

- เปลี่ยนงานใหม่ หากว่าเรารู้สึกว่างานที่ทำอยู่ให้ผลตอบแทนน้อยเกินไป ก็สามารถที่จะมองหางานใหม่ได้ เพื่อจะได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้น แต่ข้อนี้ควรพิจารณาให้ดีก่อนตัดสินใจ เพราะอนาคตไม่มีอะไรแน่นอนรวมถึงปัญหาในการทำงานใหม่ด้วย เพราะในทุกที่ทำงานนั้นมีปัญหาเสมอ ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ล้วนแต่มีปัญหาทั้งนั้น ดังนั้น จึงต้องศึกษารายละเอียดของงานใหม่ให้ดีด้วย

กรณีศึกษากิจกรรมเครือข่าย (ธุรกิจชุมชน) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

โรงน้ำดื่มชุมชน

ที่มาของการก่อตั้ง

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีแนวคิดที่จะดำเนินกิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น โดยมุ่งเน้นประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชม เริ่มจากการสำรวจข้อมูลความต้องการของคนในชุมชน จากมติที่ประชุมพบว่าน้ำดื่มเป็นสิ่งที่ทุกบ้านต้องซื้อหาไว้บริโภค และในชุมชนยังไม่มีโรงน้ำดื่ม ทำให้ต้องซื้อหาจากนอกชุมชน ตามร้านค้า ห้างร้าน หรือร้านสะดวกซื้อ เงินในชุมชนไหลออกไปนอกชุมชน หากมีโรงน้ำดื่มของชุมชนเอง นอกจากจะลดค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำดื่มที่ถูกลงแล้ว เงินจะหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน /ชุมชนด้วย จึงเป็นที่มาของการทำโรงน้ำดื่มชุมชนขึ้น

ขั้นตอน/วิธีการ

1. นำตัวอย่างน้ำไปทดสอบ

กรณีน้ำประปา ให้นำส่งตัวอย่างน้ำไปทดสอบด้านจุลชีววิทยากับกรมวิทยาศาสตร์บริการ เพื่อทดสอบน้ำ โดยภาชนะที่ใช้เก็บตัวอย่างต้องสะอาดและได้ผ่านการฆ่าเชื้อ ทำความสะอาดหัวก๊อกน้ำ โดยเช็ดด้วยผ้าสะอาดหรือสำลีชุบแอลกอฮอล์สำหรับเช็ดแผล แล้วเปิดน้ำทิ้งประมาณ 5 นาที เพื่อไล่น้ำที่ค้างอยู่ภายในท่อออกก่อนบรรจุลงขวดเก็บตัวอย่าง ล้างมือให้สะอาด เปิดฝาขวดเก็บตัวอย่างโดยจับเฉพาะด้านบน ห้ามจับด้านในของฝาหรือปากขวด ใส่น้ำลงในขวดสูงระดับไหล่ของขวด อย่าใส่จนน้ำล้นแล้วรีบปิดฝาขวด ติดแผ่นป้ายที่ข้างขวดเก็บตัวอย่างระบุรายละเอียดของตัวอย่างดังนี้ ชื่อตัวอย่างน้ำ สถานที่เก็บ วันเวลาที่เก็บ นำตัวอย่างน้ำส่งเพื่อทดสอบโดยเร็วที่สุด อย่างช้าไม่เกิน 6 ชั่วโมงหลังเก็บตัวอย่าง ทั้งนี้เนื่องจากจุลินทรีย์เพิ่มจำนวนตลอดเวลา ในกรณีที่เก็บจากต่างจังหวัด ควรนำขวดตัวอย่างใส่ในถุงพลาสติก รัดปากถุงให้แน่นเพื่อกันน้ำจากภายนอกปนเปื้อนเข้าไป แล้วแช่เย็นในกระติกน้ำแข็งระหว่างการนำส่งตัวอย่าง

กรณีไม่มีน้ำประปา/น้ำประปาไม่เพียงพอ/น้ำบาดาล ต้องนำน้ำส่งตรวจสอบคุณภาพน้ำตาม พ.ร.บ. น้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ และในการพิจารณาอนุญาต ด้วยการเก็บตัวอย่างน้ำจากบ่อน้ำบาดาลที่เจาะใหม่ ให้เก็บในขณะทำการทดสอบปริมาณน้ำ โดยเก็บก่อนทำการหยุดสูบประมาณ 15 นาที การเก็บตัวอย่างน้ำจากบ่อน้ำบาดาลที่ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลแล้ว ให้เก็บหลังจากการเริ่มสูบน้ำใช้ในวันที่จะเก็บตัวอย่างไม่น้อยกว่า 15 นาที ภาชนะที่จะใส่ตัวอย่างน้ำ ต้องเป็นขวดแก้ว หรือขวดพลาสติกที่สะอาด และจะต้องล้างทั้งขวดและฝาด้วยน้ำที่จะบรรจุเสียก่อนประมาณ 2- 3 ครั้ง แล้วจึงบรรจุตัวอย่างน้ำให้เต็ม ปิดฝาให้แน่น แล้วรีบนำส่งวิเคราะห์ทันที

สถานที่ยื่นคำขอ สำนักควบคุมกิจการน้ำบาดาล หรือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด , สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 1 - 12

2. การขออนุญาตสถานที่ผลิตน้ำดื่มและชำระภาษีโรงเรือน

ติดต่อหน่วยงานท้องที่ (องค์การบริหารส่วนตำบล) ในเรื่องการขออนุญาตสถานที่ผลิตน้ำดื่มและการชำระภาษีโรงเรือน สถานที่ผลิตโรงน้ำดื่มชุมชน ซึ่งต้องดูสถานที่ตั้งและอาคารผลิต เพื่อป้องกันการปนเปื้อน ห้องผลิตแยกเป็นสัดส่วน ห้องบรรจุมีความถาวร สะอาด ปลอดภัย หรือไม่ เครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์การผลิตได้มาตรฐาน ภาชนะบรรจุปลอดภัย เป็นต้น

สถานที่ตั้งอาคารผลิตและบริเวณใกล้เคียงต้องอยู่ในที่ ๆ เหมาะสม ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนกับน้ำบริโภค หรือหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันเพิ่มเติม อาคารผลิตต้องมีผนังทั้ง 4 ด้าน การจัดอาคารอย่างน้อยประกอบด้วย

(1) ห้องติดตั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ปรับคุณภาพน้ำต้องมีพื้นลาดเอียง มีทางระบายน้ำ ไม่มีน้ำขัง

(2) ห้องหรือบริเวณเก็บภาชนะก่อนล้าง ต้องมีพื้นที่แห้ง มีชั้น หรือยกพื้น มีมาตรการป้องกันฝุ่นละออง

(3) ห้องหรือบริเวณล้างและฆ่าเชื้อภาชนะบรรจุภัณฑ์ ต้องมีพื้นที่ลาดเอียง ไม่มีน้ำขัง และมีทางระบายน้ำ มีระบบจัดแยกภาชนะที่กำลังรอล้าง

(4) ห้องบรรจุ ต้องมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนอย่างมีประสิทธิภาพ ทางเข้าที่สามารถป้องกันสัตว์ แมลง ไม่เป็นทางเดินไปยังบริเวณอื่น ๆ มีพื้นลาดเอียง ไม่มีน้ำขังและมีทางระบายน้ำ มีโต๊ะและมีแท่นบรรจุ ซึ่งทำความสะอาดง่าย ห้องบรรจุดังกล่าวต้องมีการใช้และปฏิบัติงานจริง

(5) ห้องเก็บผลิตภัณฑ์ ห้องนี้ต้องมีชั้น หรือยกพื้นรองรับ มีระบบการจัดกิจกรรมเพื่อรอจำหน่าย

สถานที่ติดต่อ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ตำบล ในพื้นที่ที่ดำเนินการ

3. การขออนุญาตหากสถานประกอบการเข้าข่ายโรงงาน (หากเข้าข่ายโรงงาน)

สถานที่เข้าข่ายโรงงาน สามารถแยกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. โรงงานประเภท 1 มีเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต 5 – 20 แรงม้า หรือคนงานไม่เกิน 20 คน โรงงานประเภทนี้ไม่ต้องขออนุญาต แต่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม (โรงงานน้ำดื่มชุมชนส่วนใหญ่อยู่ประเภท 1)
2. โรงงานประเภท 2 มีเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต 20 –50 แรงม้า หรือคนงานไม่เกิน 50 คน เมื่อจะเริ่มประกอบกิจการโรงงานต้องแจ้งต่อกรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่โรงงานตั้งอยู่
3. โรงงานประเภท 3 มีเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเกิน 50 แรงม้า หรือคนงานเกิน 50 คน หรือโรงงานประเภท 1 และ 2 ที่มีการใช้ ฟืน ขี้เลื่อย หรือแกลบเป็นเชื้อเพลิงในการผลิต ผู้ประกอบการต้องยื่นขออนุญาตก่อน จึงจะตั้งโรงงานได้

สถานที่ติดต่อ อุตสาหกรรมจังหวัด (หากสถานประกอบการเข้าข่ายโรงงาน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับแรงม้าของเครื่องจักร และแรงงานคน) สามารถติดต่ออุตสาหกรรมจังหวัดในพื้นที่ที่ดำเนินการ

4. การขออนุญาตผลิตภัณฑ์ (ขอเครื่องหมาย อย.)

การขออนุญาตผลิตภัณฑ์ (ขอเครื่องหมาย อย.) ต้องส่งตัวอย่างน้ำดื่ม และนำผลวิเคราะห์มายื่นขออนุญาตผลิตต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) / สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) (ทั้งนี้ ต้องผ่านบันทึกการตรวจสอบสถานที่ผลิตน้ำบริโภคในภาชนะที่ปิดสนิท : ตส.3 (50))

สถานที่ออกใบอนุญาต (เครื่องหมาย อย.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด

5. การเปิดกิจกรรมโรงน้ำดื่มชุมชน

โดยวิธีการให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตลงหุ้น และให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตลงหุ้นร่วมกัน และปันผลกำไรคืนแก่สมาชิกทุกปี

6. ผลิตภัณฑ์น้ำดื่ม (Product)

6.1 น้ำดื่มบรรจุขวด กลุ่มลูกค้าจะเป็นกลุ่มบุคคลทั่วไป หรือคนที่ต้องการน้ำดื่มปริมาณไม่มาก สะดวกแก่การพกพา เหมาะสมสำหรับการขายตามร้านค้าในชุมชน

6.2 น้ำดื่มบรรจุถัง กลุ่มลูกค้าจะเป็นคนในชุมชนที่ใช้บริโภคในครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ หรือผู้ประกอบการร้านอาหาร/ร้านค้า เนื่องจากน้ำดื่มบรรจุถังมีราคาถูก และได้น้ำปริมาณมาก

7. ลักษณะที่ดีของน้ำดื่มบรรจุขวด/ถัง

7.1 สภาพภายนอกและสภาพภายในของขวด/ถังต้องสะอาด บริเวณฝาปิดต้องไม่มีคราบปนเปื้อน ฝาต้องปิดสนิท มีแผ่นพลาสติกห่อหุ้มฝาอีกชั้นหนึ่ง

7.2 ลักษณะของน้ำดื่มต้องใส ไม่มีตะกอน สี กลิ่น รสที่ผิดปกติ

7.3 ฉลากต้องระบุชื่อ ตราน้ำดื่ม ที่ตั้งของผู้ผลิต ปริมาตรสุทธิ เลขทะเบียน อย. อย่างชัดเจน

8. การกำหนดราคา

การกำหนดราคาของน้ำดื่มนั้น ต้องกำหนดจากต้นทุนการผลิต ซึ่งประกอบด้วย ค่าแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าบรรจุภัณฑ์ ประกอบกับสภาวะทางการตลาด ข้อพึงระวัง ส่วนใหญ่มักจะกำหนดราคาให้ต่ำกว่าท้องตลาด เพื่อต้องการหาตลาดให้กับน้ำดื่มและต้องการขายปริมาณมาก บางครั้งอาจส่งผลให้ขาดทุนต่อเนื่องและดำเนินการได้ไม่นาน

การระดมเงินทุน โดยวิธีให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตลงหุ้น และให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตลงหุ้นร่วมกันและปันผลกำไรคืนแก่สมาชิกทุกปี ตัวอย่าง เช่น

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ลงหุ้นจำนวน 170,000 บาท

ให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ถือหุ้น ๆ ละ 100 บาท

ปันผลคิดเป็นร้อยละ 8 บาท/ปี

หมายเหตุ : การจ่ายเงินปันผลขึ้นอยู่กับผลประกอบการ (ผลกำไรจากการดำเนินงาน)

ข้อกฎหมาย/พ.ร.บ./ประกาศที่เกี่ยวข้อง

1. พ.ร.บ. น้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ และในการพิจารณาอนุญาต

1.1 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการในทางวิชาการสำหรับการป้องกันด้านสาธารณสุขและการป้องกันในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ พ.ศ. 2551 ตามข้อ 3 คุณภาพของน้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคได้ ดังนี้

(1) น้ำบาดาลที่จะใช้บริโภคต้องเป็นน้ำที่ได้ผ่านการวิเคราะห์คุณลักษณะจากกรมทรัพยากรน้ำบาดาลหรือส่วนราชการอื่น หรือองค์การของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์คุณลักษณะของน้ำ หรือสถาบันที่กรมทรัพยากรน้ำบาดาลให้ความเห็นชอบตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กรมทรัพยากรน้ำบาดาลกำหนด

1.2 ประกาศกรมทรัพยากรธรณี ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเก็บตัวอย่างน้ำบาดาล

(1) ให้ผู้ประกอบกิจการน้ำบาดาล เป็นผู้ดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำ

(2) การเก็บตัวอย่างน้ำจากบ่อน้ำบาดาลที่เจาะใหม่ ให้เก็บในขณะทำการทดสอบปริมาณน้ำ โดยเก็บก่อนทำการหยุดสูบประมาณ 15 นาที

(3) การเก็บตัวอย่างน้ำจากบ่อน้ำบาดาลที่ได้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลแล้ว ให้เก็บหลังจากการเริ่มสูบน้ำใช้ในวันที่จะเก็บตัวอย่างไม่น้อยกว่า 15 นาที

(4) ภาชนะที่จะใส่ตัวอย่างน้ำ ต้องเป็นขวดแก้ว หรือขวดพลาสติกที่สะอาด และจะต้องล้างทั้งขวดและฝาด้วยน้ำที่จะบรรจุเสียก่อนประมาณ 2-3 ครั้ง แล้วจึงบรรจุตัวอย่างน้ำให้เต็ม ปิดฝาให้แน่น แล้วรีบนำส่งวิเคราะห์ทันที

สถานที่ดูงานโรงน้ำดื่มชุมชน : กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านยางกระเดา หมู่ที่ 10 ตำบลท่าเมือง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี เบอร์ติดต่อ 08 4616 4886

ปั๊มน้ำมันชุมชน

ที่มาของการก่อตั้ง

คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีความต้องการดำเนินกิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้น โดยมุ่งเน้นประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชม และต้องการให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีผลกำไรให้กับสมาชิกเพิ่มขึ้น จึงกำหนดประชุมสมาชิกขึ้นเพื่อสำรวจความต้องการของคนในชุมชน จากมติที่ประชุมพบว่าพื้นที่ของชุมชน อยู่ไกลจากสถานที่ให้บริการน้ำมันหลายกิโลเมตร การขับรถเพื่อไปใช้บริการปั๊มน้ำมันสำหรับรถเล็กนั้น ถือว่าไม่คุ้มค่า และชุมชนเองมีรถเล็กจำนวนมากอีกด้วย ทั้งนี้ รวมไปถึงรถไถ รถเกี่ยวข้าว หากในชุมชนมีสถานที่ให้บริการน้ำมันในชุมชน จะช่วยประหยัดรายจ่ายของคนในชุมชนได้มาก เงินในชุมชนใช้จ่ายออกไปนอกชุมชน จะหมุนเวียนกลับมาภายในหมู่บ้าน/ชุมชนด้วย เกิดความรู้สึกในการเป็นเจ้าของกิจการร่วมกัน จึงเป็นที่มาของการทำปั๊มน้ำมันชุมชนขึ้น

ขั้นตอน/วิธีการ

1. การยื่นเอกสารขออนุญาตเปิดปั๊มขนาดเล็กในหมู่บ้าน/ชุมชน

การขออนุญาตเปิดปั๊มน้ำมันชุมชน ต้องพิจารณาว่าเป็นการประกอบกิจการเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิงที่กฎหมายได้กำหนด ให้อยู่ในการกำกับดูแลประเภทใด ซึ่งมีทั้งหมด 3 ประเภท ได้แก่

(1) ประเภทที่ 1 ได้แก่ กิจการที่สามารถประกอบการได้ทันที ตามความประสงค์ของผู้ประกอบกิจการ

(2) ประเภทที่ 2 ได้แก่ กิจการที่จะประกอบการ ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อน

(3) ประเภทที่ 3 ได้แก่ กิจการที่ต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตก่อนจึงจะประกอบการได้

โดยจะต้องแจ้งการประกอบกิจการต่อสำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพื้นที่นั้น ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล เป็นต้น

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนจากกรมธุรกิจพลังงานตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงพ.ศ 2542 โดยมีอำนาจหน้าที่ในการตรวจตราการรับแจ้งและการอนุญาตประกอบกิจการน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับกิจการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิงประเภทที่ 1, 2 และ 3 ซึ่งการเปิดปั๊มน้ำมันชุมชนจะอยู่ในกิจการควบคุมประเภทที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับแจ้งการประกอบกิจการและการตรวจตราสถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิงของกิจการควบคุมประเภทที่ 2 ได้แก่โรงงานขนาดเล็กหรือสถานที่เก็บรักษาน้ำมันเพื่อการเกษตร ปั๊มถังลอยดีเซลริมทางขนาดเล็ก ปั๊มหลอดแก้วมือหมุน และสถานที่บริการน้ำมันขนาดเล็ก ซึ่งเป็นกิจการที่ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้โดยจะต้องแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ (พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า วิศวกรของกรมธุรกิจพลังงานหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ ฯ) ทราบก่อน และจะต้องปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอนในการรับแจ้งการประกอบกิจการ ดังนี้

1) ยื่นเอกสาร ธพ.น.1 ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ตรวจสอบเอกสารและออกใบรับแจ้ง ธพ.น.2

3) ตรวจสอบสถานที่ประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 2

4) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงการประกอบกิจการควบคุมประเภทที่ 2 ให้ดำเนินการตามขั้นตอนในข้อ (1) – (3)

2. ลักษณะและความปลอดภัยของการเปิดปั๊มน้ำมันชุมชน

รายละเอียดความปลอดภัยและการป้องกันอัคคีภัยกิจการควบคุมประเภทที่ 2 ปั๊มน้ำมันชุมชนห้ามเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดไวไฟมาก การเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดไวไฟปานกลางหรือไวไฟน้อย มีบริเวณชัดเจน ไม่ติดกับอาคารพักอาศัย ทางเข้าออกสถานีบริการต้องเป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต ให้เชื่อมทางจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลเส้นทางสายนั้น บริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงจะต้องจัดให้มีท่อหรือรางระบายน้ำพร้อมบ่อพักน้ำให้ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลมีความสะอาดเรียบร้อย การป้องกันและระงับอัคคีภัยบริเวณตู้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง ให้ติดตั้งเครื่องดับเพลิงชนิดผงเคมีแห้งหรือน้ำยาดับเพลิงขนาดบรรจุ 6.80 กิโลกรัม จำนวน 1 เครื่อง บริเวณตู้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง (ทั้งนี้ สามารถทราบรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ตั้งปั๊มน้ำมันชุมชน)

3. การขออนุญาตจดทะเบียนเป็นผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิง

ซึ่งการยื่นขอจดทะเบียนเป็นผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิง ที่มีความปลอดภัยให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542 กล่าวคือ ตู้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิงต้องตั้งห่างจากเตาไฟหรือที่ทำการหุงต้มและแนวเขตสถานีบริการอย่างน้อย 3 เมตร โดยรอบต้องมีทรายในปริมาณไม่น้อยกว่า 200 ลิตร เก็บไว้ในบริเวณใกล้กับน้ำมันเชิงเพลิง และสามารถนำมาใช้งานได้สะดวกตลอดเวลา และต้องมีถังดับเพลิงเคมีแห้ง หรือน้ำยาดับเพลิงขนาดบรรจุ 6.80 กิโลกรัม และเป็นชนิดที่ดับเพลิงอันเกิดจากน้ำมันเชื้อเพลิงโดยเฉพาะ จำนวนไม่น้อยกว่า 1 ถัง เพื่อเตรียมไว้สำหรับดับเพลิงและผู้ประกอบกิจการต้องเป็นผู้ที่มีสิทธิ์ในที่ดินที่ตั้งสถานีบริการ และต้องไม่อยู่ในเขตห้ามประกอบกิจการ ตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

ชนิดน้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการประกอบกิจการมี 3 ชนิด คือ

1) ชนิดไวไฟน้อย มีจุดวาบไฟตั้งแต่ 60 องศาเซลเซียสขึ้นไป ได้แก่ น้ำมันดีเซล น้ำมันเตา น้ำมันหล่อลื่น ฯลฯ
2) ชนิดไวไฟปานกลาง มีจุดวาบไฟระหว่าง 37.8 - 60 องศาเซลเซียส ได้แก่ น้ำมันก๊าด น้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับ เครื่องบิน
3) ชนิดไวไฟมาก มีจุดวาบไฟต่ำกว่า 37.8 องศาเซลเซียส ได้แก่ น้ำมันเบนซิน น้ำมันปิโตรเลียมดิบ ฯลฯ

ภาชนะที่ใช้บรรจุน้ำมันเชื้อเพลิง มี 5 ประเภท คือ

1) ขวดน้ำมันเชื้อเพลิงทำด้วยแก้วความจุ 0.5 - 1.0 ลิตร
2) กระป๋องน้ำมันเชื้อเพลิงทำด้วยพลาสติกหรือเหล็กเคลือบดีบุก จำนวนความจุไม่เกิน 20 ลิตร
3) ถังน้ำมันเชื้อเพลิง ทำด้วยพลาสติกหรือเหล็กความสูงไม่เกิน 227 ลิตร
4) ถังน้ำมันเก็บเชื้อเพลิง ทำด้วยเหล็กความจุเกินกว่า 227 ลิตร ขึ้นไป
5) ถังขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง ทำด้วยเหล็ก อลูมิเนียม อัลลอย ไม่จำกัดปริมาณ

สถานที่เก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง สำหรับปั๊มน้ำมันชุมชน สถานที่เก็บน้ำมันเชื้อเพลิงคือ การเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงชนิดไวไฟมากมีปริมาณ 40 ลิตรแต่ไม่เกิน 454 ลิตร หรือชนิดไวไฟปานกลางมีปริมาณเกิน 227 ลิตรแต่ไม่เกิน 1,000 ลิตร หรือชนิดไวไฟน้อยมีปริมาณเกิน 454 ลิตร แต่ไม่เกิน 15,000 ลิตร

การระดมเงินทุน โดยวิธีการให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตลงหุ้น และให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตลงหุ้นร่วมกัน และปันผลกำไรคืนแก่สมาชิกทุกปี ตัวอย่าง เช่น

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ลงหุ้นจำนวน 50,000 บาท

ให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ถือหุ้น ๆ ละ 100 บาท (ไม่เกินคนละ 10,000 บาท)

ปันผลคิดเป็นร้อยละ 2 บาท/ปี (สำหรับผู้ใช้บริการที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ฯ)

คืนให้สมาชิกที่ลงหุ้น 20% คิดเป็น 10 บาท/ปี (เฉลี่ยปีละ 2 ครั้ง ๆ ละ 5 บาท)

(ให้หลักการสร้างแรงจูงใจ ให้คนในชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของธุรกิจร่วมกัน)

หมายเหตุ : การจ่ายเงินปันผลขึ้นอยู่กับผลประกอบการ (ผลกำไรจากการดำเนินงาน)

ข้อกฎหมาย/พ.ร.บ./ประกาศ ที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2542
2. มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2543

สถานที่ดูงานปั๊มน้ำมันชุมชน : กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านยางกระเดา หมู่ที่ 10 ตำบลท่าเมือง อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี เบอร์ติดต่อ 08 4616 4886

ธนาคารขยะ

ที่มาของการก่อตั้ง

"จะแก้ปัญหาขยะ ต้องแก้ที่คน" หมู่ที่ 4 บ้านชากไทย ตำบลชากไทย อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มีครัวเรือนทั้งสิ้น 199 ครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีการตั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ของตนเอง จากเดิมที่ขยะจะถูกทิ้งและถูกจัดการในพื้นที่ของแต่ละครัวเรือนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเผา การฝัง รวมถึงการทิ้งไว้เพื่อรอรถมารับซื้อ จนกระทั่งมีการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลชากไทย เป็นเทศบาลตำบลชากไทย และในปี 2554 มีการซื้อรถเก็บขยะเพื่อดำเนินการเก็บขยะในตำบล จึงทำให้วิถีการจัดการขยะในชุมชนเปลี่ยนไป โดยเอาขยะที่เดิมเคยจัดการเองแต่ต้นทางของแต่ละครัวเรือนถูกนำมาทิ้งในถังขยะเพื่อให้ท้องถิ่นมาเก็บและนำไปจัดการต่อไป

หมู่ที่ 4 บ้านชากไทย มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2541 มีกิจกรรมที่สมาชิกต้องมาส่งเงินออม และชำระเงินกู้ทุกวันที่ 9 ของเดือน ประกอบกับคณะกรรมการต้องการต่อยอดขยายผลการดำเนินงาน / กิจกรรมของกลุ่มฯ คณะกรรมการกลุ่มฯ มีแนวคิดบริหารจัดการขยะในชุมชน โดยการบูรณาการให้เข้ากับกิจกรรมการส่งเงินฝากสัจจะของสมาชิก จึงได้ดำเนินการจัดตั้งธนาคารขยะบ้านชากไทย ในวันที่ 9 พฤษภาคม 2558 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนรู้จักคัดแยกขยะก่อนทิ้ง และสร้างเครือข่ายการจัดการขยะในชุมชน
2. เพื่อพัฒนาคน โดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นกลไกในการขับเคลื่อน ใช้ธนาคารขยะเป็นเครื่องมือ
3. เพื่อพัฒนาสังคม สร้างการมีส่วนร่วม การยอมรับกฎ กติกา
4. เพื่อส่งเสริมการออม โดยสมาชิกนำขยะมาขาย และสมาชิกสามารถนำเงินจากการขายขยะไปฝากเงินสัจจะสะสมทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารขยะ (อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ3)
5. เพื่อการดูแลสิ่งแวดล้อม การทำงานเพื่อสังคม
6. เพื่อสร้างสุขอนามัย พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อสุขภาพ

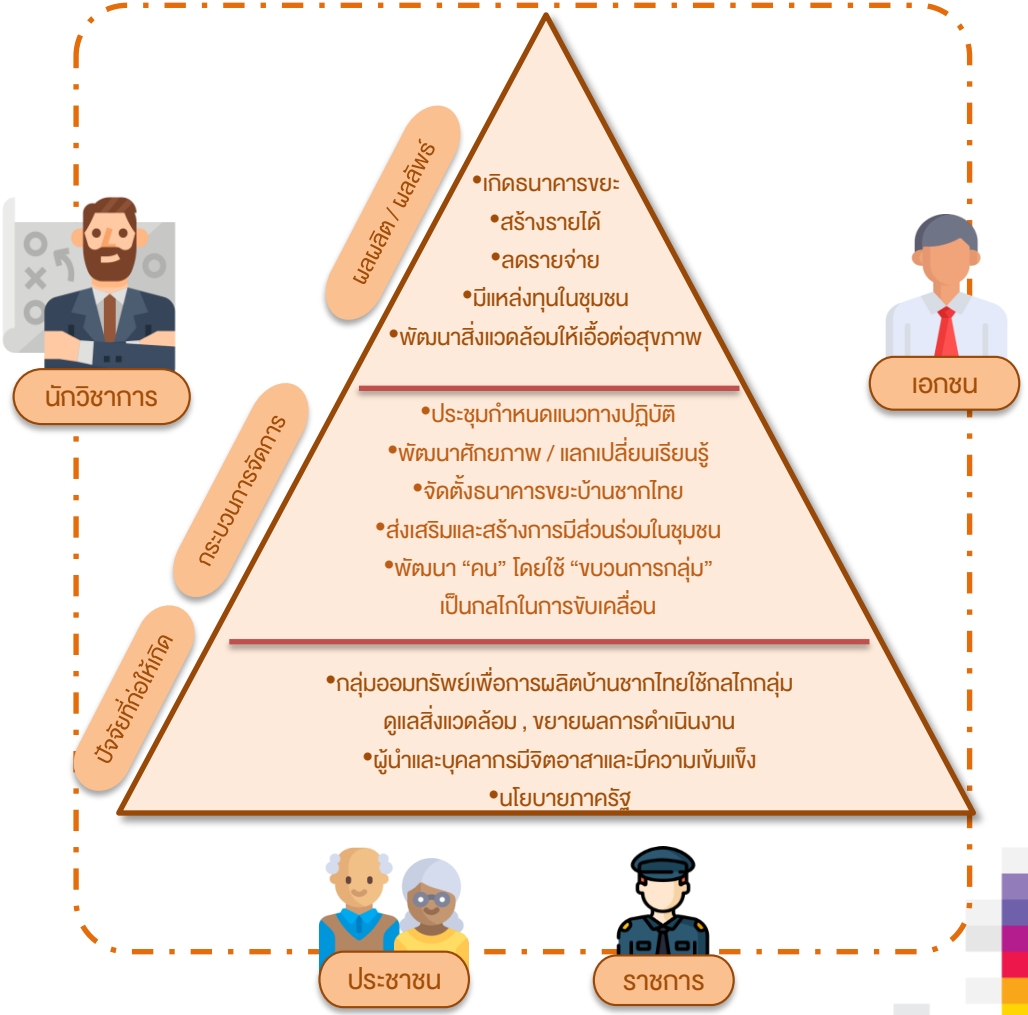

ขั้นตอน/วิธีการดำเนินการ

1) ประชุมคณะกรรมการกลุ่มฯ เพื่อตกผลึกทางความคิด การกำหนดเป้าหมายร่วม
2) แบ่งบทบาทหน้าที่คณะกรรมการธนาคารขยะ ดังนี้ - ผู้จัดการธนาคารขยะ –ฝ่ายบัญชี –ฝ่ายคัดแยก รับซื้อ – ฝ่ายขาย
3) ประสานงานแหล่งรับซื้อขยะ (วงษ์พานิช) เพื่อนำขยะไปขาย และขอราคารับซื้อล่วงหน้า
4) ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต/ ประชาชนในชุมชนได้ทราบว่าจะมีการจัดตั้งธนาคารขยะ
5) นำคณะกรรมการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการขยะ การคัดแยกขยะ กับพื้นที่ที่มีการดำเนินงานจัดตั้งธนาคารขยะมาก่อน
6) อบรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการการคัดแยกขยะให้กับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต (ครัวเรือนเป้าหมาย)
7) รับสมัครสมาชิกธนาคารขยะ
8) รับซื้อขยะ ทุกวันที่ 9 ของทุกเดือน โดยมีเงื่อนไขขยะที่นำมาขายต้องเป็นขยะที่คัดแยกแล้วเท่านั้น และขยะอันตรายแลกไข่
9) ทบทวนการทำงาน และวางแผนการดำเนินงาน ทุกปี โดยการประชุม / การศึกษาดูงานร่วมกันของคณะกรรมการและสมาชิกธนาคารขยะ
10) การสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกธนาคารขยะ เช่น การแจกของรางวัลสมาชิกที่นำขยะมาขายในปีนั้น ๆ การแจกเสื้อทีมเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นทีมเดียวกัน

การดำเนินงานของธนาคารขยะบ้านชากไทยบริหารจัดการภายใต้แนวทางการบูรณาการการทำงานกับกลุ่ม/องค์กรที่อยู่ในชุมชนภายใต้แนวคิด การบริหารจัดการขยะแบบครบวงจร โดยมีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น รณรงค์สร้างจิตสำนึก อบรมการคัดแยกขยะ การทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากเศษอาหารในครัวเรือน ลดการใช้ถุงพลาสติก การรีไซเคิล เป็นต้น มีผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ ดังนี้

1) การรับซื้อขยะ โดยผู้ที่จะนำมาขายต้องสมัครเป็นสมาชิกและต้องคัดแยกขยะแต่ละประเภทมาให้เรียบร้อย จะมีการรับซื้อในราคาที่สูงกว่าการรับซื้อทั่วไป

2) ลดการใช้ถุงพลาสติก โดยทำกิจกรรมร่วมกับร้านค้าชุมชนบ้านชากไทย โดยส่งเสริมและรณรงค์ให้นำถุงผ้ามาใส่สินค้าเอง

3) การรีไซเคิล การนำวัสดุที่เหลือใช้มาปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยการนำกระป๋องน้ำอัดลมมาทำเป็นตะกร้า กระเช้าของขวัญ กล่องใส่กระดาษทิชชู

4) จัดการขยะจากเศษอาหารในครัวเรือน ดังนี้ การทำปุ๋ยอินทรีย์น้ำจากขยะเปียก ซึ่งปุ๋ยอินทรีย์น้ำจะมีการรับซื้อโดยกลุ่มเกษตรกรรมยั่งยืน กลุ่มเลี้ยงไส้เดือน (สัมมาชีพ ๖๑)

5) ลดการใช้กระดาษโดยการนำกระดาษด้านที่ดีกลับมาใช้อีกครั้ง โดยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กองทุนหมู่บ้าน ศูนย์จัดการกองทุนชุมชน กองทุนสวัสดิการออมวันละบาทบ้านชากไทย เป็นต้น

6) สร้างนิสัยการออม ซึ่งถ้าสมาชิกนำขยะมาขายและมีความประสงค์จะฝากเงินไว้ จะได้รับดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาทต่อปี โดยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านชากไทย

7) จัดการขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ ถ่านไฟฉาย กระป๋องสเปย์ ภายใต้กิจกรรมขยะแลกไข่ เช่น หลอดไฟฟลูออเรสเซนต์แบบยาว 1 หลอดแลกไข่ 1 ฟอง เป็นต้น

วิธีการระดมเงินทุน

1. ใช้เงินทุนจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านชากไทยเป็นทุนตั้งต้นในการรับซื้อขยะแต่หลังจากที่นำขยะไปขายและมีส่วนต่างจากการขายขยะ ก็ใช้เงินทุนของธนาคารขยะในการรับซื้อ

2. เงินที่ขายขยะได้ของสมาชิกที่ฝากไว้กับกลุ่มใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียน

ทั้งนี้ ธนาคารขยะบ้านชากไทยเป็นการบริหารจัดการที่ไม่ได้มุ่งผลกำไรเป็นเรื่องสำคัญ แต่มุ่งเน้นการสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกและคนในชุมชนเรื่องการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง ดั้งนั้น ส่วนต่างที่เกิดจากการขายจึงไม่มากแต่จะให้ราคาการรับซื้อขยะจากสมาชิกในราคาที่สูง

สถานที่ดูงานธนาคารขยะ

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านชากไทย (กิจกรรมธนาคารขยะ) เลขที่ 8/3 หมู่ที่ 4 ตำบลชากไทย อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี 22210 โทร 08 9244 1783 E: rewat2057@gmail.com

ชื่อเอกสาร : คู่มือหลักสูตรการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ที่ปรึกษา

1. นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ	อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
2. นายโชคชัย แก้วป่อง	รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน
3. นายทรงพล วิชัยขัทคะ	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทุนและองค์กรการเงินชุมชน
4. นายเส่ง สิงห์โตทอง	นักวิชาการอิสระและผู้เชี่ยวชาญด้านกองทุนชุมชน

คณะผู้จัดทำ

1. นายวิณัย สืบทรง	ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาทุนชุมชน
2. นางสาวฐานิสร นันทพัฒน์ปรีชา	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
3. นางสาววิลาสินี วัชราพันธ์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
4. นางสาวมยุรี เย็นประเสริฐ	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
5. นางสาวพัชรี ศรีสุวรรณ์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
6. นายณัฐพล ปาลิวนิช	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
7. นางสาวธัญญ์นภัส รวิหิรัณยกรณ์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
8. นางสาวณัฐปคัลภ์ เที่ยงธรรม	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ
9. นางสาวจิตรานุช เกียรติอดิศร	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

เดือน ปี ที่จัดพิมพ์

มกราคม 2563

จำนวนที่พิมพ์

1,200 เล่ม

ISBN

9789744586575

พิมพ์ที่ บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด
139 ซอยรามอินทรา 19 ถนนรามอินทรา
แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ 10220

จัดพิมพ์โดย

กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาทุนชุมชน
สำนักพัฒนาทุนและองค์กรการเงินชุมชน

คุณธรรม 5 ประการ

ความซื่อสัตย์

ความเสียสละ

ความรับผิดชอบ

ความเห็นอกเห็นใจ

ความไว้วางใจ

สำนักพัฒนาทุนและองค์กรการเงินชุมชน
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
โทร. 0 2141 6056 www.cdd.go.th